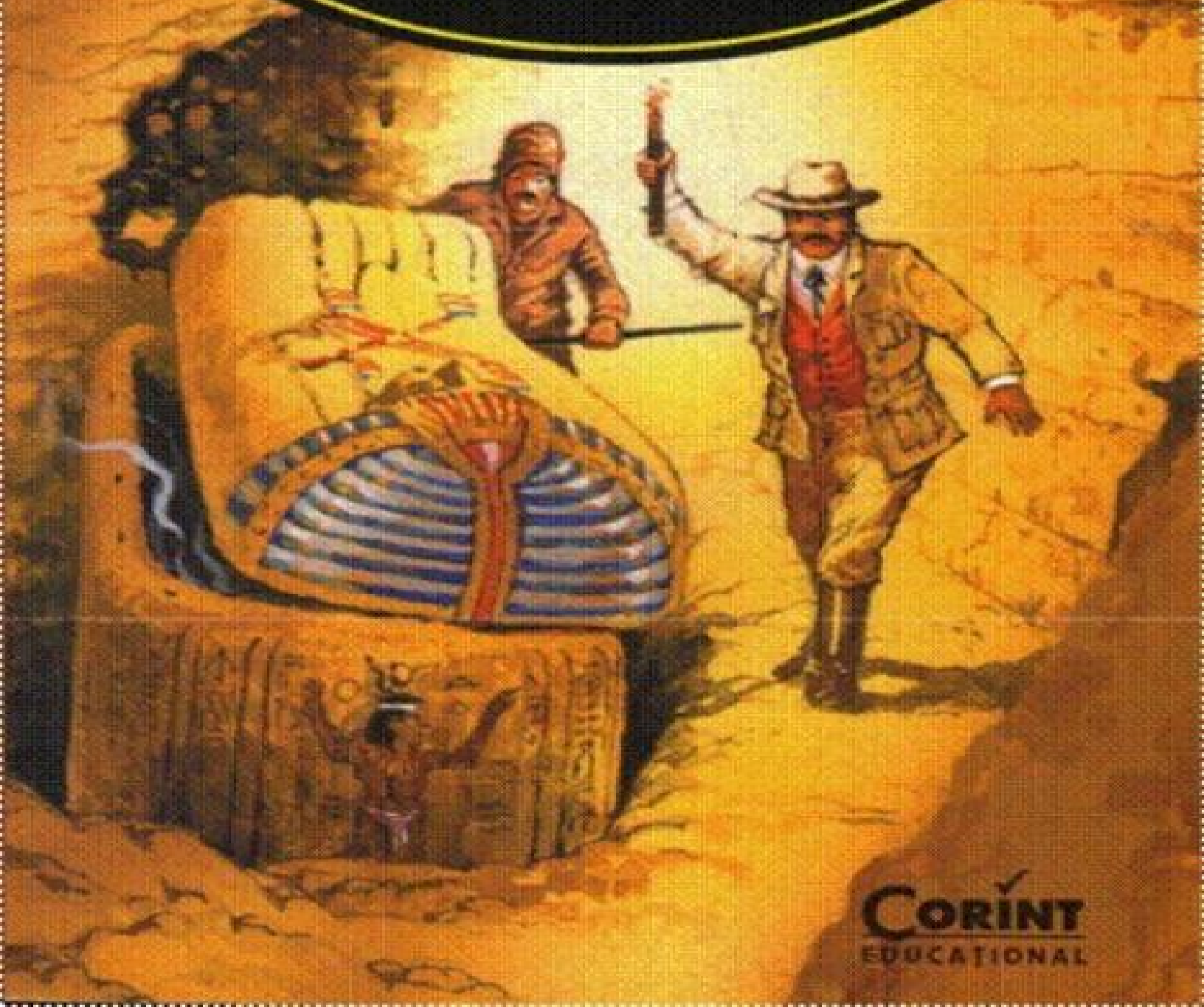

BIBLIOGRAFIE ȘCOLARĂ RECOMANDATĂ
CICLUL GIMNAZIAL

THÉOPHILE GAUTIER

Mumia

CORINT
EDUCATIONAL

THEOPHILE GAUTIER

MUMIA

Scriitorul francez **Theophile Gautier (1811-1872)** este unul dintre reprezentanții de frunte ai romantismului, curent literar și artistic de la începutul secolului al XX-lea.

În anul 1829, Gautier l-a întâlnit pe Victor Hugo, cel care va deveni maestrul său, iar acest eveniment l-a făcut să se gândească în mod serios la cariera de scriitor. A debutat cu o culegere de poezii, dar s-a remarcat odată cu apariția romanului epistolar *Mademoiselle de Maupin* (1835), în a cărui prefață a dezvoltat teoria „artei pentru artă”, care a făcut senzație în vremea respectivă.

Este autorul bine-cunoscutului roman de aventuri *Căpitanul Fracasse* (1863), dar și al unor povestiri fantastice, care au exercitat o puternică influență asupra romanticilor germani. A scris numeroase eseuri și articole de critică de artă.

Mumia (1857) este o carte tulburătoare și incitantă, în care o frumoasă poveste de dragoste, petrecută cu mii de ani în urmă în Teba faraonilor, se împletește cu momentul plecării evreilor din Egipt și cu episodul traversării Mării Roșii.

Romanul rămâne, în ciuda unor anacronisme sau erori, dovada că autorul s-a străduit să rămână fidel adevărului istoric. De exemplu, descrierea obiectelor cotidiene sau a veșmintelor este cât se poate de precisă, ca și prezentarea felului în care culegeau egiptenii grâul. De asemenea, autorul descrie săpăturile arheologice așa cum se desfășurau acestea la mijlocul secolului al XIX-lea.

DOMNULE ERNEST FEYDEAU

Vă dedic această carte, care vă revine de drept; punându-mi la dispoziție erudiția și biblioteca dumneavoastră, m-ați făcut să cred că sunt un adevărat savant și că știu destule despre Egiptul antic pentru a-l descrie; călăuzit de dumneavoastră, am pătruns în temple, în palate și în hipogee[1], m-am plimbat prin orașul viu și prin orașul mort; ați ridicat din fața ochilor mei vălul misterioasei Isis[2], și ați făcut să învie o uriașă civilizație dispărută.

Povestea este a dumneavoastră, romanul este al meu; n-am făcut altceva decât să strâng laolaltă prin stilul meu, ca printr-un ciment de mozaic,

pietrele prețioase pe care mi le-ați oferit.

Th. G.

CUPRINS

PROLOG

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

XIII.

XIV.

XV.

XVI.

XVII.

XVIII.

PROLOG

— Am presentimentul că vom găsi în valea Biban-el-Moluk un mormânt încă neviolat, îi spunea unui tânăr englez cu înfățișare aristocratică un personaj mult mai umil, ștergându-și cu o batistă mare cu carouri albastre chelia și roind de sudoare, de parcă ar fi avut capul modelat din argilă poroasă și umplut cu apă ca o garguetă[3] tebană.

— Să te audă Osiris, îi răspunse doctorului german tânărul lord, este o invocație pe care ți-o poți îngădui în fața vechii *Diospolis magna*; dar de atâtea ori până acum am fost dezamăgiți; căutătorii de comori ne-au luat-o întotdeauna înainte.

— Un mormânt pe care să nu-l fi scotocit nici regii păstori, nici mezii[4] lui Cambise[5], nici grecii, nici romanii, nici arabii, și care să ne ofere bogățiile sale intacte și misterul său virgin, continuă savantul asudat, cu un entuziasm care făcea să-i scânteieze ochii în spatele ochelarilor cu lentile albastre.

— Și asupra căruia vei publica o disertație dintre cele mai erudite, care te va așeza în știință alături de Champollion, de Rosellini, de Wilkinson, de Lepsius și de Belzoni, spuse tânărul lord.

— O să vi-o dedic, milord, o să vi-o dedic: căci fără dumneavoastră, care ați fost mărinimos ca un rege, în vecii vecilor n-aș fi putut să-mi confirm sistemul vizitând monumentele, și aș fi murit în târgușorul meu din Germania fără să fi contemplat minunile acestui pământ străvechi, răspunse cu emoție savantul.

Această conversație se desfășura nu departe de Nil, la intrarea în Biban-el-Moluk, între lordul Evandale, călare pe un cal arab, și doctorul Rumphius, cocoțat, cu mult mai multă modestie, pe spinarea un măgar numai piele și oase, ciomăgit cu osârdie din când în când de un felah pentru a fi convins să-și vadă de drum; barca ușoară care-i adusese pe cei doi călători, și care urma să le servească drept locuință în timpul șederii lor, era ancorată de cealaltă parte a Nilului, în fața satului Luxor[6], cu vâslele ridicate, cu marile sale pânze triumfiulare strânse și legate de catarge.

După ce consacraseră câteva zile vizitării și studierii uluitoarelor ruine ale Tebei, rămășițe gigantice ale unei lumi grandioase, trecuseră fluviul cu un sandal (ambarcațiune ușoară egipteană) și se îndreptau spre lanțul arid de munți care îi adăpostește la sânul lui, în adâncul misterioaselor hipogee, pe foștii locuitori ai palatelor de pe celălalt mal. Câțiva membri ai echipajului îi însoțeau de la distanță pe lordul Evandale și pe doctorul Rumphius, în

timp ce alții, întinși pe punte în umbra cabinei, își fumau în tihnă pipa, păzind totodată ambarcațiunea.

Lordul Evandale era unul dintre acei tineri englezi ireproșabili din toate punctele de vedere, așa cum dăruiește civilizației aristocrația engleză: a fișă în orice împrejurare acea siguranță disprețuitoare pe care ți-o conferă o avere ereditară considerabilă, un nume istoric înscris în *Peerage and Baronetage*, această a doua *Biblie* a Angliei, și o frumusețe căreia nu i se putea reproșa nimic, doar, poate, că era prea perfectă pentru un bărbat. Într-adevăr, chipul său cu trăsături pure, dar reci, semăna cu copia în ceară a capului unui Meleagros[7] sau Antinous[8].

Culoarea trandafirie a buzelor și a obrazilor părea produsul carminului și al fardului, iar părul de un blond închis era încrețit în mod natural, la fel de ireproșabil de parcă ar fi ieșit din mâna unui maestru în ale coafurii, sau a unui valet iscusit. Totuși, privirea hotărâtă a ochilor albastrii ca oțelul și un ușor gest disprețuitor care făcea să-i iasă în afară buza inferioară corectau impresia de oarecare efeminare.

Membru al clubului posesorilor de iahturi, tânărul lord își îngăduia din când în când capriciul unei excursii pe ușoara sa navă, *Puck*, construită din lemn de tec, amenajată ca un budoar și manevrată de un echipaj puțin numeros, dar alcătuit din marinari tot unul și unul. În anul precedent vizitase Islanda; anul acesta vizita Egiptul, și iahtul său îl aștepta în rada din Alexandria; luase cu el un savant, un doctor, un naturalist, un desenator și un fotograf, pentru ca plimbarea să nu fie inutilă; el însuși era foarte instruit, iar succesele de om de lume nu îl făcuseră să uite de izbânzile de la Universitatea din Cambridge.

Era îmbrăcat cu acea sobrietate și acea grijă meticuloasă pentru curățenie caracteristice englezilor care străbat nisipurile deșertului în aceeași ținută pe care o arborează atunci când se plimbă pe jetela din Ramsgate, sau pe trotuarele largi din West End. Un soi de halat subțire, destinat să răsfrângă razele solare, o vestă și un pantalon de doc alb alcătuiau echipamentul său, completat de o cravată îngustă albastră cu picățele albe și o pălărie de panama extrem de fină, prevăzută cu un văl de gaz.

Rumphius, egiptologul, își păstra, chiar în această climă toridă, costumul negru tradițional al savantului, cu pulpanele surtucului mototolite, gulerul răsucit, și nasturii de la cămașă roși, dintre care unii chiar scăpaseră din capsula lor de mătase. Pantalonii luceau din loc în loc, lăsând să se vadă urzeala; deasupra genunchiului drept un observator atent ar fi putut

remarca, pe fondul bătând în cenușiu al stofei, niște dâre mai închise la culoare, atestând în mod evident obiceiul savantului de a-și șterge tocul prea încărcat de cerneală de această parte a veșmintelor sale. Cravata de muselină spânzura de gâtul împodobit cu acel cartilagiu proeminent numit de femeile de treabă mărușul lui Adam, de strașnice dimensiuni. Dacă era îmbrăcat cu o neglijență științifică, în schimb Rumphius nu era deloc arătos: câteva smocuri de păr roșcat, presărat cu fire cenușii, erau masate în spatele urechilor mult depărtate de cap, răzvrătindu-se împotriva gulerului prea înalt; craniul, în întregime chel, strălucea ca un os de sub care țâșnea un nas de o lungime ieșită din comun, spongios și bulbos la vârf, configurație care, având în vedere și discurile albastrii ale ochelarilor, îi conferea un vag aspect de ibis, accentuat de umerii căzuți: înfățișarea cât se poate de potrivită, de altfel, și aproape providențială pentru un savant om de știință care se ocupă cu descifrarea inscripțiilor și cartușelor hieroglifice. S-ar fi zis că ai în față o zeitate *ibiocefală*, cum poți vedea în frescele funebre, ajunsă în trupul unui savant ca urmare a cine știe cărei metempsihoze.

Lordul și doctorul mergeau spre stâncile cu vârfuri ascuțite care străjuiesc funebra vale Biban-el-Moluk, necropola regală a străvechii Tebe, purtând conversația din care v-am relatat câteva fraze, când, ieșind ca un troglodit[9] din gura întunecată a unui mormânt gol, locuință obișnuită a felahilor, un nou personaj, îmbrăcat destul de teatral, își făcu brusc intrarea în scenă, le ieși în față călătorilor și îi salută cu acel salut grațios al orientalilor, umil, dezmiardător și în același timp demn.

Era un grec, expert în săpături arheologice, negustor și fabricant de antichități, vânzând la nevoie lucruri noi, în lipsa celor vechi. Nu aducea, de altfel, deloc cu unul dintre acei vulgari și famelici exploatare ai străinilor. Purta fesul de fetru roșu, acoperit în spate de un ciucure lung și flocoș de mătase albastră, lăsând să se vadă, sub găitanul alb îngust al unei prime calote de pânză pictată, tâmpilele rase la același nivel cu barba proaspăt tunsă. După tenul măsliniu, sprâncenele negre, nasul coroiat, ochii de pasăre de pradă, mustața stufoasă, bărbia aproape despătată în două de o gropiță ce părea să fie rezultatul unei lovituri de sabie, ai fi zis că ai de-a face cu un tâlhar autentic, dacă asprimea trăsăturilor n-ar fi fost îndulcită de o blândețe prefăcută și de surâsul slugarnic al speculantului veșnic în căutare de clienți. Veșmintele sale erau curate; era îmbrăcat îngrijit și chiar cu o oarecare cochetărie: purta o haină de culoarea scorțișoarei împodobită cu găitane de mătase de aceeași culoare, jambiere, ghetre de stofă la fel, o

vestă albă împodobită cu nasturi asemănători cu florile de munte, o cingătoare roșie lată și niște pantaloni uriași, scurți și bufanți, cu o mulțime de pliuri.

Grecul acesta studia de multă vreme ambarcațiunea ancorată în dreptul Luxorului. Observând cât de mare e barca, câți vâslași are, cu cât lux este amenajată și, mai ales, pavilionul Angliei arborat la pupă, adulmecase cu instinctul lui mercantil că proprietarul acestei minunății nu putea fi decât un călător putred de bogat, a cărui curiozitate științifică putea fi exploatată din plin având în vedere că, fără nicio îndoială, nu era unul dintre acei diletanți care se mulțumeau doar cu statuetele de ipsos acoperite cu email albastru sau verde, cu scarabeii gravați, cu panourile acoperite de hieroglife și cu alte mărunte produse ale artei egiptene.

Urmărea peregrinările călătorilor printre ruine și, sigur că, după ce aveau să se sature să le admire, nu vor pierde ocazia de a traversa fluviul ca să viziteze hipogeele regale, îi aștepta pe terenul lui, convins că îi va putea jumuli în voie; considera că tot acest domeniu funebru este în exclusivitate pe proprietatea sa și îi ocăra zdравăn pe mărunții șacali subalterni care îndrăzneau să scurme mormintele.

Ager la minte ca toți grecii, aprecie rapid, după aspectul lordului Kvandale, veniturile probabile ale domniei sale și hotărî să nu îl înșele, socotind că va scoate mai mulți bani din adevăr decât din minciună. Așa că renunță la gândul de a-l plimba pe nobilul englez pe la mormintele știute de toată lumea și respinse ideea de a-i propti ne să facă săpături arheologice în zone în care știa că nu mai rămăsese nimic, întrucât el însuși extrăsese și vândut timp de multă vreme ceea ce fusese prețios acolo. Argyropuloi (acesta era numele grecului) explorase toate colțurile mai ferite din vale, mai puțin cercetate decât celelalte, și, văzând că toate aceste căutări nu dăduseră niciun rezultat, ajunsese la concluzia că inii un anume loc, în spatele unor stânci ce păreau așezate la întâmplare, se afla cu siguranță intrarea într-un mormânt mascat cu deosebită grijă, pe care marea sa experiență îl făcuse să îl recunoască după o mulțime de indicii imperceptibile pentru niște ochi mai puțin pătrunzători decât ai săi, strălucitori și ageri ca aceia ai zăganilor cățărați pe *antablamentul* templelor. De doi ani de când făcuse această descoperire își impusese să nu-și îndrepte niciodată nici pașii, nici privirile înspre acele locuri, de teamă să nu atragă atenția violatorilor de morminte.

— Înălțimea Voastră are intenția de a întreprinde o serie de cercetări? spuse grecul într-un soi de dialect cosmopolit a cărui bizară sintaxă și ale cărui stranii consonanțe nu vom încerca să le reproducem, dar pe care și le pot imagina cu ușurință toți cei care au străbătut Levantul și au cutreierat vechile porturi turcești din Mediterana Orientală, Constantinopol, Salonic, Smirna, Beirut, Tripoli sau Alexandria, recurgând la serviciile acestor dragomani poligloți care, de fapt, nu cunosc nicio limbă.

Din fericire, lordul Evandale și doctorul său însoțitor cunoșteau toate idiomurile din care își împrumuta Argyropulos cuvintele.

— Vă pot pune la dispoziție o sută de felahi neînfricați și neobosiți care, mânați cu gârbaciul și momiți cu bacșișuri, vor scurma pământul cu unghiile până în măruntaiele sale. Putem încerca, dacă acest lucru este pe placul înălțimii Voastre, să scoatem la lumină un sfinx îngropat, să destupăm un naos, să deschidem un hipogeu...

Văzând că lordul rămâne impasibil la toată această enumerare ispititoare și că un surâs sceptic flutura pe buzele savantului, Argyropulos înțelese că nu avea de-a face cu unii dintre acei naivi ușor de tras pe sfoară și își întări convingerea că englezul era exact omul potrivit pentru a-i vinde descoperirea de pe urma căreia socotea că-și va rotunji mica avere și-și va înzestra fata.

— Îmi dau seama că sunteți niște adevărați savanți, și nu niște simpli călători, și că nu veți fi seduși de niște antichități de duzină, continuă el, vorbind într-o engleză mult mai puțin împestrită cu vocabule grecești, arabe și italienești. Vă voi destăinui secretul unui mormânt care până acum a scăpat investigațiilor căutătorilor și pe care nimeni în afară de mine nu îl cunoaște: este o comoară pe care am păstrat-o cu sfințenie pentru cineva care să fie demn de ea.

— Și pe care îl vei face să plătească foarte scump, spuse lordul surâzând.

— Sinceritatea mă împiedică să o contrazic pe înălțimea Voastră: sper să scot bani frumoși pe descoperirea mea; fiecare trăiește, pe lumea asta, după cum îl duce capul: eu dezgrop faraoni și îi vând străinilor. Așa cum merg lucrurile acum, faraonii sunt din ce în ce mai rari; nu mai ajung pentru toată lumea. Marfa este foarte cerută și nu se mai face de mult.

— Într-adevăr, spuse savantul, sunt câteva secole de când *colciții*, *paraschiștii* și *tarisचेuții* și-au închis prăvăliile, iar Memnonia, liniștitele cartiere ale morților, au fost golite de cei vii.

Grecul, auzind aceste cuvinte, îi aruncă o privire piezișă germanului; dar, judecând după starea veșmintelor sale că nu merită să-i acorde atenție continuă să-l considere pe lord drept unicul său interlocutor.

— Pentru un mormânt din vechimea cea mai îndepărtată, milord, și pe care nicio mână omenească nu l-a tulburat de peste trei mii de ani, de când preoții au rostogolit niște stânci în fața intrării, credeți că o mie de guinee este o sumă prea mare? De fapt, e o nimica toată: căci s-ar putea ca înăuntru să se afle grămezi de aur, coliere de diamant și de perle, cercei din acele pietre prețioase roșu închis, peceti din safir, idoli vechi din metal prețios, monede din care s-ar putea scoate un profit pe cinste.

— Ticălos viclean, zise Rumphius, te pricepi să-ți vinzi marfa; dar știi mai bine ca oricine că nu poți găsi nimic din toate astea în mormintele egiptene.

Argyropulos, văzând că are serios de furcă, renunță să mai bată câmpii și, întorcându-se spre Evandale, îi spuse:

— Ei bine, milord, vă convine târgul?

— O mie de guinee să fie, răspunse tânărul lord, dacă mormântul n-a fost deschis niciodată, așa cum pretinzi; și nimic... dacă o singură piatră a fost mutată din loc de dalta căutătorilor!

— Și cu condiția, adăugă prevăzătorul Rumphius, sa luam cu noi tot ceea ce se va găsi în mormânt.

— Accept, încuviință Argyropulos, părând cât se poate de sigur pe el; înălțimea Voastră poate deja să-și pregătească bancnotele și aurul.

— Dragul meu Rumphius, îi spuse lordul Evandale acolitului său, dorința pe care ți-ai exprimat-o adineauri pare pe cale de a se realiza; caraghiosul ăsta e foarte sigur de ceea ce spune.

— Să dea Dumnezeu! răspunse savantul, făcând gulerul surtucului său să urce și să coboare de mai multe ori printr-o mișcare dubitativă și sceptică. Grecii mint de-ngheață apele! *Cretae mendaces*, afirmă dictonul.

— Grecul ăsta pare să știe ce spune, zise lordul Evandale, și cred că, cel puțin de data asta, spune adevărul.

Conducătorul cercetărilor o luă înaintea lordului și a savantului cu câțiva pași, ca o persoană bine crescută și care știe cum să se poarte, mergând sprinten și țăntoș ca unul care se simte sigur pe terenul său.

Ajunseră curând în defileul îngust prin care se putea pătrunde în valea Biban-el-Moluk. S-ar fi zis mai degrabă că e o tăietură făcută de mâna

omului în zidul gros al muntelui, decât o deschizătură naturală, de parcă duhul singurătății ar fi vrut să facă inaccesibil acest tărâm al morții.

Pe pereții ascuți ai stâncii retezate ochiul deslușea vag resturile informe ale unor sculpturi roase de timp pe care le-ai fi putut lua drept asperități ale pietrei, reprezentând personajele fruste ale unui basorelief pe jumătate șters.

Dincolo de defileu, valea, lărgindu-se puțin, oferea spectacolul celei mai sumbre dezolări.

De fiecare parte se ridicau în pante abrupte blocuri enorme de roci calcaroase, rugoase, leproase, fărâmițate, crăpate, pulverulente, în plină descompunere sub soarele implacabil. Rocile semănau cu niște oseminte calcinate pe rug, căscând de plictiseala eternității prin crăpăturile lor adânci și implorând prin mulțimea lor de fisuri picătura de apă care nu cade niciodată. Zidurile lor fărâmate urcau aproape vertical până la mare înălțime, proiectându-și crestele neregulate de un alb cenușiu pe fondul unui cer indigo aproape negru, de parcă ar fi fost crenelurile sparte ale unei uriașe cetăți în ruină.

Razele soarelui încingeau o parte a văii, în vreme ce cealaltă era scăldată în acea lumină crudă și albăstruie de pe meleagurile toride care pare neverosimilă în ținuturile nordice atunci când este reprodusă de pictori, și care se distinge la fel de limpede ca umbrele de pe planșa unui arhitect.

Valea se întindea până departe, când șerpuitoare, când sugrumată în defilee, după cum înaintau sau se retrăgeau blocurile de stâncă și colinele înșirate în lanțul bifurcat ce o mărginea. Datorită unei particularități a climei din aceste locuri, în care atmosfera, lipsită în întregime de umiditate, rămâne de o perfectă transparență, perspectiva aeriană nu exista în acest teatru al dezolării; toate detaliile se desenau implacabil, nete, precise, aride, seci, chiar și cele din planurile îndepărtate, de care îți dădeai seama că se află la distanță doar după dimensiunile mult micșorate, de parcă natura, în cruzimea ei, n-ar fi vrut să ascundă în niciun fel sărăcia și tristețea acestor pământuri descărnate, mai moarte decât morții pe care îi adăposteau.

Pe peretele aflat în bătaia soarelui șiroia în cascade de flăcări o lumină orbitoare, ca aceea emanată de metalele în fuziune. Fiecare suprafață de stâncă, metamorfozată într-o oglindă concavă, o răsfrângea și mai fierbinte. Aceste reverberații încrucișate se adăugau razelor nemiloase care cădeau din cer și, reflectate de sol, te făceau să te simți ca într-un cuptor, așa că sărmanul doctor german nu mai prididea să-și șteargă sudoarea de pe față cu batista lui cu carouri albastre, udă de parcă ar fi căzut în apă.

Nu găseai în toată valea nici măcar o fărâmbă de pământ acoperit de vegetație; niciun fir de iarbă, niciun mărar, nici măcar o fâșie de mușchi nu întrerupea întinderea cenușie a acestui peisaj arse. Fisurile și cavitățile acestor stânci nu erau suficient de răcoroase pentru ca vreo *paracherniță* să-și poată agăța rădăcina subțire acoperită cu peri. Păreau niște mormane de cenușă rămase pe locul unui lanț de munți ars în timpul marilor catastrofe cosmice într-un incendiu planetar; pentru a completa justetea comparației, dungii negre late, asemănătoare cu cicatricile rămase după o cauterizare, brăzdau suprafața cretoasă a pantelor abrupte.

O tăcere desăvârșită plutea deasupra acestor locuri pustiite; niciun freamăt al vieții nu o tulbura, nici fâlfâitul aripilor, nici bâzâitul insectelor, nici foșnetul unei șopârle sau al unei alte reptile; nici măcar greierele, acest prieten al singurătăților ce ne înconjoară, nu făcea să-i răsună cimbălul subțire.

O pulbere micacee, strălucitoare, asemănătoare cu gresia sfărâmată, acoperea solul, iar din loc în loc se înălțau movile formate din așchiile de piatră smulse din adâncurile lanțului muntos săpat de târnăcoapele înverșunate ale generațiilor dispărute și de dălțile lucrătorilor troglodiți pregătind în tenebre ultimul lăcaș al morților. Măruntaiele străpunse ale muntelui dăduseră naștere altor munți, acumulări de mici fragmente sfărâmicioase de rocă pe care le-ai fi putut lua drept un lanț natural.

Pe suprafețele laterale ale stâncii se căscau ici și colo guri negre înconjurate de blocuri de piatră în dezordine, găuri pătrate flancate de stâlpi împodobiți cu hieroglife măiestrit sculptate, ale căror lintouri erau acoperite de cartușe misterioase în interiorul cărora se deslușeau, înconjurate de un disc mare, galben, scarabeul sacru, soarele cu cap de berbec și zeițele Isis și Neftis îngenunchate sau în picioare.

Erau mormintele vechilor regi ai Tebei, dar Argyropulos nu se opri în dreptul lor și îi conduse pe călători printr-un soi de pasarelă care, la început, părea doar o zgârietură în creasta muntelui și care trecea de mai multe ori printre blocurile de piatră prăvălite, ajungând în cele din urmă într-un fel de platou îngust, o cornișă ieșind în afară pe peretele vertical, loc unde stâncile, în aparență grupate la întâmplare, păreau, totuși, dacă le priveai cu atenție, dispuse simetric.

Atunci când lordul, obișnuit cu cele mai dificile exerciții de gimnastică, și savantul, mult mai puțin agil, reușiră să se cațere lângă el, Argyropulos

arăta cu nuiua lui o piatră uriașă și spuse cu o satisfacție triumfătoare: „Acolo e!”.

Argyropulos bătu din palme după obiceiul oriental și imediat din crăpăturile stâncilor, din ascunzișurile văii țâșniră ca din pământ o puzderie de felahi jigăriți și zdrențăroși, ale căror brațe de culoarea bronzului agitău în aer răngi, târnăcoape, ciocane, scări și toate instrumentele necesare; se cățără pe panta abruptă ca o mulțime. De furnici negre. Cei care nu puteau să-și găsească loc pe platoul îngust ocupat deja de lordul Evandale, de doctorul Rumphius și de călăuza lor se agățau cu unghiile și se propteau în tălpi în rugozitățile stâncii.

Grecul făcu un semn spre trei dintre cei mai robuști felahi, care își strecurară răngile sub cea mai mare bucată de stâncă. Mușchii li se întinseră ca niște odgoane pe brațele subțiri când se lăsară cu toată greutatea pe capătul barelor lor de fier. În cele din urmă pietroiul se clinti din loc, se clătină câteva clipe ca un om beat și, împins prin eforturile reunite ale lui Argyropulos, ale lordului Evandale și ale câtorva arabi care izbutiseră să se cocoate pe platou, se prăvăli rostogolindu-se de-a lungul pantei. Două alte blocuri de dimensiuni mai mici fură îndepărtate succesiv, și atunci se văzu cât de îndreptățite fuseseră previziunile grecului. În fața ochilor le apărură, în mod evident neatinsă, intrarea într-un mormânt care cu siguranță scăpase căutătorilor de comori.

Era un soi de portic săpat în unghi drept în stâncă: pe pereții laterali doi stâlpi alăturați își dezvăluiau capitellurile, două capete de vacă ale căror coarne se răsuceau ca niște embleme isiaice[10].

Deasupra ușii joase, pe stâlpii flancați de inscripții hieroglifice, se putea vedea un tablou cu caracter simbolic: în centrul unui disc de culoare galbenă se afla, alături de un scarabeu, semn al renașterilor succesive, zeul cu cap de berbec, reprezentând soarele la apus. În exteriorul discului, Isis și Neftis, personificări ale începutului și sfârșitului, stăteau îngenunchate, cu un picior îndoit sub șold, cu celălalt ridicat la înălțimea cotului, așa cum îngenunchează egiptenii, cu brațele întinse înainte, cu o expresie de uimire misterioasă, și trupul înfășurat într-o bucată de pânză îngustă cu o cingătoare ale căror capete atârnavă.

În spatele unui zid de pietriș și de cărămizi care cedă numaidecât în fața târnăcoapelor lucrătorilor, descoperiră lespedea de piatră ce acoperea intrarea în mormântul subteran.

Doctorului german, familiarizat cu hieroglifele, nu-i fu greu să citească pe sigiliul de argilă care o pecetluia inscripția *colcitului*, supraveghetorul de lăcașuri funerare care închisese pe veci acest mormânt, singurul care ar fi putut să-i regăsească misteriosul amplasament pe harta locurilor de înhumare păstrată la colegiul preoților.

— Încep să cred, îi spuse tânărului lord savantul german, încântat peste măsură, că am făcut o mare descoperire, și îmi retrag opinia defavorabilă pe care am exprimat-o referitor la acest grec de ispravă.

— Poate că ne bucurăm prea devreme, răspunse lordul Evandale, și vom avea aceeași dezamăgire ca Belzoni atunci când a crezut că era primul care pătrundea în mormântul lui Merenptah Seri, și a găsit, după ce a străbătut un labirint de coridoare, de puțuri și de camere, sarcofagul gol sub capacul sfărâmat, întrucât căutătorii de comori ajunseseră la mormântul regal săpând într-un alt punct al muntelui.

— Oh! Nu, exclamă savantul, lanțul de stânci este aici prea dens, iar hipogeul prea îndepărtat de celelalte pentru ca aceste cârțițe blestemate să fi reușit, găurind stânca, să-și prelungească galeriile până aici.

În timpul acestei conversații, lucrătorii, puși la treabă de Argyropulos, atacă dala uriașă de piatră care masca intrarea hipogeului. Săpând în jurul dalei pentru a-și strecura sub ea răngile, căci lordul recomandase să nu se spargă nimic, scoaseră la iveală din nisip o mulțime de figurine înalte de câteva degete, din pământ acoperit cu smalt albastru sau verde, mici statuete funerare depuse acolo ca ofrandă de rude și prieteni, așa cum noi depunem coroane de flori pe pragul capelelor funebre; doar că florile noastre se vestejesc repede, iar după trei milioane de ani mărturiile acestor dureri de demult se păstrează intacte, căci tot ceea ce a făcut Egiptul antic este făcut pe vecie.

Atunci când ușa de piatră fu îndepărtată, lăsând să treacă, pentru prima oară după treizeci și cinci de secole, razele soarelui, un curent de aer fierbinte țâșni prin deschizătura întunecată, ca din gura unui cuptor. Plămânii muntelui părură să scoată un oftat de mulțumire pentru această galerie atât de multă vreme închisă. Lumina, năvălind în interiorul culoarului funebru, făcu să strălucească puternic miniaturile acoperite cu hieroglife săpate de-a lungul pereților în linii perpendiculare, așezate pe o plintă albastră. O figură de culoare roșiatică, cu cap de erete și coroană de faraon, susținea un disc cuprinzând globul înaripat și părea să vegheze în pragul mormântului, ca un străjer al Veșniciei.

Câțiva felahi aprinseră torțe și o luară înaintea celor doi călători însoțiți de Argyropulos; flăcările alimentate cu rășină răzbăteau cu greu prin aerul greu, sufocant, păstrat atâtea mii de ani sub calcarul incandescent al muntelui, în culoarele și labirinturile hipogeei.

Rumphius gâfâia și era lac de sudoare; însuși impasibilul Evandale se înroșise la față și simțea cum încep să i se umezească tâmpile. Cât despre grec, vântul de foc al deșertului îl uscaseră de ceva vreme și nu transpira mai mult decât o mumie.

Culoarul se afunda în măruntaiele muntelui, urmând un filon de calcar de o uniformitate și de o puritate perfecte.

La capătul coridorului, o ușă de piatră, pecetluită ca și cealaltă cu un sigiliu de argilă, cu globul cu aripile întinse deasupra, arăta că mormântul subteran nu fusese violat și indica existența unui nou coridor ce înainta și mai adânc spre centrul muntelui.

Căldura devenise atât de intensă încât tânărul lord își lepădă halatul alb, iar doctorul surtucul negru, căruia îi urma curând și vesta și cămașa; Argyropulos, văzând că încep să respire greu, șopti câteva vorbe la urechea unui felah, care alergă la intrarea în subteran și aduse doi bureți groși îmbibați cu apă proaspătă pe care, sfătuiți de grec, cei doi călători și-i puseră la gură pentru a respira un aer mai proaspăt prin porii umezi, așa cum se face în băile rusești atunci când aburii sunt prea groși. Atacă poarta, care cedă curând.

În față li se înfățișă o scară abruptă tăiată în stâncă. Pe un fond verde terminat cu o linie albastră se desfășurau, de fiecare parte a culoarului, procesiuni de figuri emblematice în culori atât de vii, atât de proaspete, de parcă pensula artistului le pictase în ajun; apăreau un moment la lumina torțelor, apoi piereau, înghițite de întuneric, ca imaginile unui vis.

Sub aceste listeluri^[11], șiruri de hieroglife așezate una sub alta, ca în scrierea chinezească, și despărțite prin linii săpate, ofereau înțelepciunii misterul sacru al enigmei lor.

De-a lungul pereților care nu erau acoperiți de semne hieratice, un șacal culcat pe burtă, cu labele întinse, cu urechile ciulite și o expresie umilă, cu o mitră pe cap și atingând cu una dintre labe un cerc, părea să stea de veghe lângă o ușă al cărei lintou era împodobit cu două cartușe alipite, susținute de două femei purtând două bucăți de pânză înfășurate în jurul șoldurilor, întinzându-și ca niște aripi brațele împodobite cu pene.

— La naiba, spuse doctorul, privind în jos în vreme ce-și trăgea sufletul la baza scării, o să coborâm până în centrul pământului? Căldura a crescut atât de mult încât am impresia că nu suntem departe de infern.

— Fără îndoială, răspunse lordul Evandale, mormântul a fost săpat urmând traiectoria venei de calcar care se afundă din ce în ce mai în adâncuri, conform legii undulațiilor geologice.

După ce coborâră treptele pătrunseră într-un alt coridor, destul de înclinat. Pereții erau, de asemenea, acoperiți de picturi în care se distingeau vag o suită de scene alegorice, explicate fără îndoială de hieroglifile înscrise dedesubt în chip de legendă. Fresca aceasta se întindea de-a lungul întregului coridor, iar mai jos se zăreau figurine prosternate în fața scarabeului sacru și a șarpelui simbolic azuriu.

Ieșind de pe culoar, felahul care purta torța sări înapoi cu o mișcare bruscă.

Drumul se întrerupea brusc, și gura unui puț se căsca pătrată și neagră la suprafața solului.

— Este un puț, stăpâne, spuse felahul către Argyropulos, ce trebuie să facem?

Grecul ceru o torță, o scutură ca să se aprindă mai bine și o aruncă în gura întunecată a puțului, aplecându-se cu prudenta deasupra.

Torța coborî răsucindu-se și sfârâind; curând se auzi o bufnitură surdă, urmată de un roi de scântei și de un val de fum; apoi flacăra redeveni luminoasă și vie, iar deschizătura puțului străluci în întuneric ca ochiul sângieru al unui ciclop.

— Cum nu se poate mai ingenios, spuse tânărul lord; aceste labirinturi presărate cu capcane ar fi trebuit să domolească zelul hoților și savanților.

— Nu s-a întâmplat deloc așa, răspunse doctorul; unii caută aur, ceilalți, adevărul, cele două lucruri cele mai prețioase din lume.

— Aduceți frânghia cu noduri, le strigă Argyropulos arabilor lui; o să cercetăm și o să sondăm pereții puțului, căci mormântul se află desigur, mai departe.

Șapte sau zece oameni se atârnară de un capăt al frânghiei, pentru a o ține pe loc, iar celălalt capăt fu azvârlit în puț.

Cu agilitatea unei maimuțe, sau a unui gimnast de profesie, Argyropulos se agăță de frânghia unduitoare și se lăsă să alunece cam cincisprezece picioare, ținându-se cu mâinile de noduri și lovind pereții puțului cu călcâiele.

Stânca astfel auscultată[12] răspunse peste tot cu un sunet înăbușit și plin; atunci Argyropulos se lăsă în jos până în fundul puțului, lovind solul cu mânerul hangerului său, dar stânca densă nu răsuna deloc.

Evandale și Rumphius, înfierbântați de o curiozitate plină de neliniște, se aplecară peste marginile puțului, cu riscul de a cădea cu capul înainte, și urmăreau cu un interes pasionat căutările greului.

— Țineți bine acolo sus, strigă în sfârșit greul, sătul de toată această căutare inutilă, și se prinse cu amândouă mâinile de frânghie pentru a urca.

Umbra lui Argyropulos, luminată de dedesubt de torța care continua să ardă în adâncurile puțului, se proiecta pe plafon, desenându-se ca silueta unei păsări diforme.

Chipul oacheș al greului exprima o dezamăgire profundă, și el își mușca buza sub mustață.

— Nici urmă de cea mai mică trecere! strigă el, și, totuși, săpăturile nu se opresc aici.

— Dacă nu cumva, spuse Rumphius, egipteanul care și-a comandat acest mormânt nu s-a prăpădit pe meleaguri îndepărtate, în voiaj, sau în război, și lucrările au fost abandonate, ceea ce s-a mai întâmplat.

— Să sperăm că, tot căutând, vom dibui în cele din urmă cine știe ce ușă secretă, continuă lordul Evandale; dacă nu, vom încerca să săpăm o galerie transversală în stâncă.

— Blestemații ăștia de egipteni erau atât de vicleni când era vorba să-și ascundă vizuinile funebre! Nu știau ce să mai născocescă pentru a-i pune în încurcătură pe bieții oameni, și s-ar putea spune că râdeau dinainte de mutrele dezamăgite ale cercetătorilor, mormăi Argyropulos.

Înaintând pe marginea genunii, greul examina cu privirea-i pătrunzătoare ca a unei păsări nocturne pereții cămăruței ce forma partea superioară a puțului. Nu văzu nimic altceva decât personajele obișnuite ale *psihostasiei*, judecătorul Osiris așezat pe tronul său, în poziția consacrată, ținând pedum-ul[13] într-o mână și biciul în cealaltă, și zeițele Dreptății și Adevărului aducând spiritul defunctului în fața tribunalului Judecății de Apoi.

Brusc, păru iluminat de o idee subită și făcu stânga împrejur: vechea sa experiență de antreprenor de săpături arheologice îi aminti de un caz aproape identic și, de altfel, dorința de a câștiga cele o mie de guinee ale lordului îi ascuțise simțurile și mintea; înșfacă un târnăcop din mâinile unui felah și începu, mergând de-a-ndăratelea, să izbească din plin la dreapta și

la stânga suprafețele stâncii, cu riscul de a zdrobi câteva hieroglife și de a sparge pliscul unui erete, sau elitra unui scarabeu sacru.

Zidul interogat sfârși prin a răspunde întrebărilor târnăcopului și sună a gol.

O exclamație de triumf țâșni din pieptul grecului și ochii îi scânteiară. Savantul și lordul bătură din palme.

— Săpați aici, le porunci oamenilor săi Argyropulos, care își recăpătase sângele rece.

Curând se făcu o spărtură suficient de largă pentru ca un om să se poată strecura prin ea. O galerie care ocolea în interiorul muntelui obstacolul puțului menit să-i oprească pe profanatori ducea într-o sală pătrată al cărei tavan albastru se sprijinea pe patru stâlpi masivi ornați cu acele figuri în miniatură cu pielea roșie și înveșmântate în alb care își arată atât de frecvent în frescele egiptene bustul din față și capul din profil.

Sala aceasta dădea în alta, puțin mai înaltă, cu tavanul susținut doar de doi stâlpi. Scene variate, bari-ul mistic, taurul Apis ducând mumia spre regiunile Occidentului, judecarea sufletului și cântărirea acțiunilor mortului cu balanța supremă, ofrandele făcute divinităților funerare împodobeau stâlpii și sala.

Toate aceste reprezentări erau sculptate în basorelief pe mai multe planuri, săpate cu dalta în stâncă, dar pensula pictorului nu încheiase și nu completase opera sculptorului. Judecând după minuțiozitatea și delicatețea lucrării, puteai să-ți dai seama de importanța personajului al cărui mormânt fusese ferit cu atâta grijă de ochii oamenilor.

După câteva clipe dedicate contemplării acestor scene, zugrăvite cu toată puritatea frumosului stil egiptean din epoca sa clasică, își dădură seama că sala nu are ieșire și că ajunseseră într-un soi de fundătură. Aerul se rarefia; torțele ardeau cu greu într-o atmosferă pe care o încălzeau și mai tare, iar fumul lor se aduna în nori groși; grecul se dădea de ceasul morții, dar asta nu era de natură să îndrepte lucrurile. Cercetară din nou pereții, fără niciun rezultat; muntele plin, dens, compact răspundea mereu cu un sunet înăbușit; nici urmă de ușă, de coridor, sau de vreo deschizătură oarecare!

Lordul era vizibil descurajat, iar savantul își lăsase brațele slabe să atârne moi de-a lungul corpului. Argyropulos, care se temea pentru cei douăzeci și cinci de mii de franci ai săi, era cuprins de o disperare fără margini. Trebuiau, totuși, să se întoarcă, deoarece căldura devenea cu adevărat sufocantă.

Trupa reveni în prima sală și grecul, care nu se putea resemna să vadă cum se năruie visul său de aur, examina cu cea mai minuțioasă atenție fusul stâlpilor pentru a se asigura că nu ascund niciun șiretlic, că nu maschează cine știe ce trapă pe care ar putea-o descoperi deplasându-i, căci, în disperarea lui, ajunsese să amestece realitatea arhitecturii egiptene cu construcțiile himerice din basmele arabe.

Stâlpii, ciopliți chiar din roca muntelui, în mijlocul sălii, păreau crescuți direct din stâncă și doar dacă i-ai fi aruncat în aer i-ai fi putut clinti din loc.

Nu mai exista nicio speranță!

— Totuși, spuse Rumphius, nu cred că cineva s-ar fi apucat să sape acest labirint doar așa, ca să se amuze, fără niciun scop. Fără îndoială că defunctul s-a temut să nu fie deranjat de cine știe ce oaspeți nepoftiți și, de aceea, s-a pitit cât mai bine; dar, cu insistență, poți pătrunde oriunde. Poate că o lespede mascată cu iscusință, a cărei pulbere a fost împrăștiată pe sol pentru a împiedica să i se zărească muchiile, acoperă un culoar care duce, direct sau indirect, spre încăperea funebră.

— Ai dreptate, doctore, încuviință Evandale; blestemații ăștia de egipteni îmbină pietrele la fel ca și balamalele unui chepeng englezesc; să căutăm în continuare.

Ideea doctorului i se păru judicioasă grecului, care începu să se învârtă prin sală împreună cu felahii săi, lovind cu călcâiele în toate ungherele și cotloanele din jur.

În cele din urmă, nu departe de cel de al treilea stâlp, o rezonanță surdă răsună ca un semnal de alarmă în urechile exersate ale grecului, care îngenunche iute pentru a cerceta îndeaproape locul cu pricina, măturând cu poalele unui burnuz zdrențuit pe care i-l aruncase unul dintre arabii săi colbul strâns în treizeci și cinci de secole de întuneric și de uitare; o linie neagră, subțire și clară, de parcă ar fi fost trasă cu rigla pe planul unui arhitect, le apăru în fața ochilor și, urmărită cu atenție, desena pe sol conturul unei lespezi alungite.

— V-am spus eu, strigă entuziasmat savantul, că subterana nu se putea opri aici!

— Mă muștră conștiința, spuse lordul Evandale cu acel neobișnuit calm britanic, că trebuie să tulbur somnul de veci al acestui sărman trup necunoscut care spera să se odihnească în pace până la sfârșitul lumii. Gazda acestui refugiu s-ar lipsi bucură de vizita noastră.

— Cu atât mai mult cât lipsește o a treia persoană care să facă prezentările, răspunse doctorul; dar liniștiți-vă, milord: pot spune că am trăit destul pe vremea faraonilor ca să vă pot prezenta ilustrului personaj care locuiește în acest palat subteran.

Felahii înfipseră câteva dălți subțiri în crăpătura îngustă și, după ce apăsară de câteva ori, lepedea se mișcă din loc și se ridică.

O scară abruptă se căscă în beznă la picioarele nerăbdătoare ale călătorilor, care se năpustiră grămadă pe drumul ce li se deschidea în față. Scara ajungea într-o galerie în pantă, cu pereții acoperiți de figuri și de hieroglife; la capătul galeriei coborâra alte câteva trepte pentru a pătrunde într-un coridor nu prea mare, un soi de vestibul al unei săli construite în același stil ca și prima, dar mai spațioasă, cu tavanul susținut de șase stâlpi ciopliți în stânca muntelui. Ornamentația era mai bogată și motivele obișnuite ale unor picturi funebre se multiplicau pe un fond de culoare galbenă.

La dreapta și la stânga se aflau două mici cripte, încăperi săpate în rocă înțesate de figurine funerare din pământ emailat, bronz și lemn de sicomor.

— Iată-ne în anticamera sălii în care trebuie să se afle sarcofagul! exclamă Rumphius, lăsând să se zărească sub ochelarii pe care și-i ridicase pe frunte ochii cenușii strălucind de bucurie.

— Până în prezent, zise Evaridale, grecul și-a respectat promisiunea: suntem, într-adevăr, primele persoane în viață care pătrund în acest mormânt, de când răposatul, oricine ar fi fost el, a fost lăsat aici în brațele veșniciei și ale necunoscutului.

— Oh! Trebuie să fie un personaj de seamă, răspunse doctorul, un rege, sau, cel puțin, un fiu de rege: vă voi spune mai târziu, atunci când voi descifra inscripțiile funerare; dar, mai întâi, să intrăm în sala aceasta, cea mai frumoasă, cea mai importantă, pe care egiptenii o numeau *Sala aurie*.

Lordul Evandale mergea în față, precedându-l cu câțiva pași pe savant, care fie că era mai puțin sprinten, fie, din respect, voia să îi lase lordului onoarea de a fi primul care se bucură de această descoperire.

În momentul în care trecea pragul, lordul se aplecă de parcă un amănunt neașteptat i-ar fi atras atenția.

Deși obișnuit să nu-și manifeste emoția, căci nimic nu este mai în afara regulilor dandismului celor sus-puși decât să-și recunoască, arătându-și surprinderea sau admirația, inferioritatea față de un lucru, tânărul senior nu

reuși să-și rețină un *oh!* prelungit și modulat în modul cel mai britanic cu putință.

Iată ceea ce îi smulsese această exclamație celui mai desăvârșit gentleman din cele trei regate unite. În colbul mărunț și cenușiu ce acoperea solul se desena cât se poate de clar, cu amprenta degetului gros, a celorlalte patru degete și a calcaneului, forma unei tălpi, talpa ultimului preot, sau ultimului prieten care părăsise mormântul cu cincisprezece ani înainte de Iisus Hristos, după ce îi adusese defunctului omagiul suprem. Colbul, la fel de veșnic în Egipt ca și piatra, păstrase mulajul acestui ultim pas, întipărit de peste treizeci de veacuri, așa cum noroaiele diluviene, pietrificate, conservă urma labelor animalelor care le-au străbătut.

— Privește, îi spuse lordul Evandale lui Rumphius, această amprentă umană al cărei vârf se îndreaptă spre ieșirea hipogeului. În ce loc al lanțului libian odihnește încastrat în bitum corpul care a lăsat-o?

— Cine știe, răspunse savantul; în orice caz, urma aceasta fragilă pe care o suflare de vânt, cât de ușoară, ar fi măturat-o cât ai clipi din ochi, a durat mai mult decât civilizații, imperii, religii, chiar și monumente considerate eterne: lutul lui Alexandru acoperă, poate, cepul unui butoi de bere, dacă ar fi să dăm crezare meditațiilor lui Hamlet, iar pasul acestui egiptean anonim dăinuie în pragul unui mormânt! Împinși de o curiozitate care nu le îngăduia să-și piardă prea multă vreme cu reflecțiile filosofice, lordul și doctorul pătrunseră în sală, având grijă, totuși, să nu șteargă miraculoasa amprentă.

Intrând, impasibilul Evandale se simți cuprins de o senzație ciudată.

I se păru, după expresia lui Shakespeare, că „roata timpului ieșise de pe făgașul ei”: noțiunea de viață modernă i se șterse din minte. Uită și de Marea Britanie, și de numele său înscris în cartea de aur a nobilimii, și de castelele sale din Lincolnshire, și de reședințele sale din West End și din Hyde Park și din Picadilly, și de *drawing-rooms-urile* reginei, și de clubul de yahting, de tot ceea ce constituia existența lui de englez. O mână nevăzută răsturnase clepsidra eternității, iar secolele, scurgându-se fir cu fir ca orele în singurătate și în întuneric, porneau să se perinde de la început. Istoria părea să nu fi existat vreodată: Moise trăia, Faraonul domnea, iar el, lordul Evandale, nu se simțea deloc în largul lui pentru că nu purta boneta cu ciucuri, grumăjerul smălțuit și bucata de pânză strâmtă strânsă peste șolduri, singura ținută potrivită în care se putea înfățișa dinaintea unei mumii regale. Era copleșit de un soi de teroare religioasă, deși locul în care

se afla nu avea nimic sinistru, la gândul că viola acest palat al Morții apărat cu atâta strășnicie împotriva profanatorilor. I se părea că săvârșește o impietate, un adevărat sacrilegiu, și își spuse: „Dacă Faraonul s-ar trezi din mormânt și m-ar lovi cu sceptrul?” O clipă se simți atât de vinovat, încât vru să Lase să cadă la loc lințoliul ridicat pe jumătate, acoperind cadavrul acestei străvechi civilizații dispărute; dar doctorul, dominat de entuziasmul său științific, nu era nici pe departe stăpânit de astfel de gânduri și strigă cu glas răsunător:

— Milord, milord, sarcofagul este intact!

Fraza aceasta îl readuse la realitate pe lordul Evandale. Ca străfulgerat, își șterse din minte clipa de visare care îl făcuse să se întoarcă în timp cu nu mai puțin de trei mii cinci sute de ani și spuse:

— Într-adevăr intact, dragă doctore?

— O fericire nesperată! Un noroc miraculos! O descoperire, nemaipomenită! continuă doctorul, dând frâu liber, plin de exuberanță, bucuriei sale de erudit.

Argyropulos, văzând entuziasmul doctorului, avu o remușcare, singura pe care o putea încerca de altfel, remușcarea de a fi cerut doar douăzeci și cinci de mii de franci.” Am fost naiv”, își spuse; „n-o să se mai întâmple; lordul acesta m-a furat.”

Și își făgădui să nu mai repete niciodată această greșală.

Pentru ca străinii să se poată desfăta din plin contemplând toate aceste minunății, *felahii* aprinseră toate torțele. Spectacolul era, într-adevăr, straniu și copleșitor! Galerile și încăperile care duc în sala sarcofagului au tavanele plate și nu depășesc o înălțime de opt sau zece picioare, dar sanctuarul de la capătul acestui labirint are cu totul alte dimensiuni. Lordul Evandale și Rumphius rămaseră uluiți, cu răsuflarea tăiată, deși se poate spune că erau deja familiarizați cu splendorile funerare ale artei egiptene. Luminată astfel, sala aurie strălucea și, pentru prima oară, culorile picturilor ce o împodobeau sclipeau în toată splendoarea lor. Tonuri de roșu, de albastru, de verde și alb, de o forță extraordinară, de o prospețime fără egal, de o puritate virginală, se detașau pe spațiul lăcuit cu aur care slujea ca fond figurilor și hieroglifelor și îți luau ochii înainte de a putea discerne subiectele pe care le compuneau.

La prima vedere, ai fi spus că este vorba de o tapiserie imensă dintr-un material greu și bogat; bolta, înaltă de treizeci de picioare, părea un soi de velarium[14] azuriu, garnisită cu o bordură de palmete[15] lungi, galbene.

Pe suprafețele laterale ale pereților globul simbolic se profila uriaș, iar sub el se conturau cartușele regale. Mai încolo, Isis și Neftis își agitău brațele încărcate de pene ca niște aripi. Șerpilor care împodobesc de obicei coroanele faraonilor își umflau gușile albastre, scarabeii încercau să-și desfacă elitrele, zeități cu capete de animale își ciuleau urechile de șacal, își întindeau ciocul ascuțit de *erete*, își încrețeau botul de cinocefal[16], își strângeau între umeri gâtul de vultur golaș, sau de șarpe, de parcă ar fi fost vii. Făpturi mistice treceau în sănii trase de figuri cu atitudini rezervate, cu chipuri colțuroase, sau pluteau pe valuri simetrice, în bărci cu vâslași pe jumătate goi. Bocitoare îngenunchate, cu mâna așezată în semn de doliu pe părul lor albăstrui, se întorceau spre catafalcuri, în vreme ce preoți cu capetele rase, cu o piele de leopard peste umeri, ardeau parfumuri sub nările morților divinizați, cu ajutorul unor spatule ce aveau la capăt o mână susținând o cupă mică. Alte personaje aduceau ofrandă spiritelor celor duși lotuși în floare sau de-abia înmuguriți, păsări, ciozvărte de antilopă și vase de metal pline cu felurite licori. Zeițe acefale ale dreptății aduceau sufletele dinaintea lui Osiris, înfățișat cu brațele rigide, de parcă ar fi fost prinse într-o cămașă de forță, asistat de cei patruzeci și doi de judecători din Amenti[17], așezați pe vine pe două rânduri și purtând pe capetele preluate din toate regnurile zoologiei o pană de struț în echilibru.

Toate aceste figuri săpate în calcar și vopsite în culori vii aveau acea viață înghețată, acele mișcări încremenite, acea intensitate misterioasă a artei egiptene, supusă normelor sacerdotale, asemănătoare unui om cu gura astupată de un căluș care încearcă să-și dezvăluie taina.

În mijlocul sălii se înălța, uriaș și falnic, sarcofagul cioplit într-un bloc enorm de bazalt negru, în care se afla un sicriu din același material, cu muchiile drepte. Cele patru fețe ale monolitului funebru erau acoperite cu personaje și hieroglife gravate cu aceeași grijă și cu aceeași precizie ca și gemă[18] unui inel, deși egiptenii nu cunoșteau fierul, iar bazaltul este atât de dur încât poate toci oțelurile cele mai rezistente. Imaginația o ia razna atunci când încerci să-ți reprezinți procedeul prin care acest popor înzestrat cu puteri magice reușea să scrie pe granit și porfir cu ușurința cu care ai desena literele cu un cui pe o tăbliță de ceară.

În cele patru colțuri ale sarcofagului erau așezate patru vase de alabastru oriental, cu forme pure și elegante, acoperite de patru capace pe care erau sculptate patru capete: capul de om al lui Amset, capul de cinocefal al lui Hapi, capul de șacal al lui Sumautf, capul de *erete* al lui Kebsnif. Erau

vasele ce conțineau viscerele mumiei închise în sarcofag. La căpătâiul mormântului, o efigie a lui Osiris, cu barba împletită, părea să vegheze somnul celui mort. Două statui colorate de femeie se înălțau de-a dreapta și de-a stânga mormântului, susținând cu o mână o cutie pătrată așezată pe cap, iar cu cealaltă, întinsă într-o parte, un vas de libații. Una era înveșmântată doar într-un fel de jupon alb strâns pe șolduri și prins în bretele încrucișate; cealaltă, îmbrăcată ceva mai bogat, era acoperită de un soi de furou strâmt împodobit cu solzi roșii și verzi dispuși în șiruri succesive.

Lângă prima se zăreau trei urcioare străvechi umplute cu apa Nilului, care, evaporându-se, lăsase doar niște urme groase de mâl, și o farfurie cu paste făinoase uscate.

Lângă cealaltă, două ambarcațiuni mici, asemănătoare acelor modele de vase fabricate în porturile maritime, aminteau cu exactitate, una, cele mai mici detalii ale bărcilor destinate să transporte corpurile din Diospolis în Memnonia; cealaltă, corabia simbolică ce poartă sufletele în regiunile Occidentului. Nimic nu fusese uitat, nici catargele, nici cârma, alcătuită dintr-o vâslă lungi, nici cârmaciul, nici luntrașii, nici mumia înconjurată de bocitoare, culcată sub naos, într-un pat cu picioare în formă de labe de leu, nici figurile alegorice ale divinităților funebre îndeplinindu-și funcțiile lor sacre. Bărcile și personajele erau pictate în culori vii, și pe fiecare dintre cele două laturi ale provei, cioplită în muchii ascuțite, ca un cioc încovoiat de vultur, la fel ca și pupa, se deschidea marele ochi asirian alungit de antimoniu; un bucraniu[19] și osemintele unui bou presărate ici și colo arătau că avusese loc un ritual de sacrificiu pentru a alunga duhurile rele care ar fi putut tulbura odihna celui mort. Pe mormânt erau așezate sipete mici pictate și împodobite cu hieroglife; mese de trestie erau încă acoperite de ofrandele funebre; nimic nu fusese atins în acest palat al Morții din ziua în care mumia închisă în cele două sicrie ale sale fusese întinsă pe patul de bazalt. Chiar și viermii care se pricep atât de bine să se strecoare în coșciugele cele mai bine ferecate fuseseră siliți să se întoarcă din drum, alungați de mirosurile înțepătoare ale bitumului și ale mirodeniilor.

— Să deschidem sarcofagul? întrebă Argyropulos, după ce le lăsase lordului Evandale și lui Rumphius răgazul să admire splendorile din sala aurie.

— Bineînțeles, răspunse tânărul lord, dar aveți grijă să nu știrbiți marginile capacului când împingeți cu răngile ca să-l ridicați, pentru că

vreau să iau cu mine sarcofagul și să-l ofer la British Museum.

Toată trupa își reunește eforturile în încercarea de a deplasa monolitul; pârgă de lemn fură introduse cu precauție și, după câteva minute de trudă, piatra se clintă din loc și alunecă pe proptelele pregătite să o primească. Sarcofagul deschis lăsa să se vadă primul sicriu, închis ermetic. Era un sipet împodobit cu picturi și poleit cu aur, cu desene simetrice, romburi, pătrate, palmete și șiruri de hieroglife. Deschisese capacul și Rumphius, care se aplecase peste sarcofag, scoase un strigăt de surprindere atunci când descoperi conținutul sicriului: „O femeie! O femeie!” țipă el, recunoscând sexul mumiei datorită absenței bărbii osiriene și după forma învelișului ce o adăpostea.

Grecul păru, de asemenea, uimit: era, după cum s-a văzut, o vulpe bătrână în ceea ce privește scotocitul mormintelor egiptene, și vasta sa experiență îi permitea să înțeleagă cât de neobișnuită era o asemenea descoperire. Valea Biban-el-Moluk este Saint-Denisul străvechii Tebe, și cuprinde doar mormintele regilor. Necropola reginelor este situată mai departe, într-o altă strungă a muntelui. Mormintele reginelor sunt de obicei modeste, două, trei culori și una, două camere. Femeile, în Orient, au fost întotdeauna considerate inferioare bărbaților, chiar și după moarte. Cea mai mare parte dintre aceste morminte, violate în vremuri foarte îndepărtate, adăposteau mumii diforme îmbălsămate grosolan, purtând încă urmele leprei și elefantiazisului. Prin ce ciudățenie, prin ce miracol, prin ce substituție ajunsese acest sicriu de femeie într-un sarcofag regal, demn de cel mai ilustru și mai puternic dintre faraoni?

— Lucrul acesta, îi spuse doctorul lordului Evandale, pune în discuție toate noțiunile și toate teoriile mele și răstoarnă aserțiunile cele mai solide referitoare la riturile funerare egiptene, confirmate cu exactitate de atâta amar de vreme! Ne aflăm, fără îndoială, în fața unui eveniment istoric necunoscut, a unui mister pierdut în negura timpului! O femeie a urcat pe tronul faraonilor și a cărmuit Egiptul. Se numea Tahoser, dacă e să dăm crezare inscripțiilor.

— Nimeni nu este mai potrivit să rezolve această dificilă problemă decât dumneata, dragă doctore, spuse lordul; o să cărăm acest sipet plin de secrete în barca noastră, unde vei avea răgazul să studiezi în liniște acest document istoric și să dezlegi, cu siguranță, enigma reprezentată de acești ereți, de acești scarabei, de aceste personaje îngenuncheate, de aceste linii zimțate,

de acești șerpi înaripați, de aceste mâini *spatulare*, de toată această scriere pe care o descifrezi la fel de ușor ca și marele Champollion.

Felahii, îndrumați de Argyropulos, ridicară pe umeri lada uriașă, și mumia, refăcând în sens invers traseul funerar pe care îl parcursese în timpul lui Moise, într-un *bari* pictat și aurit, precedat de un lung cortegiu, fu urcată pe bărcuța care-i adusese pe călători, și curând ajunse la ambarcațiunea ancorată pe Nil, unde fu așezată într-o cabină destul de asemănătoare, într-atât de puțin se schimbă formele în Egipt, cu naosul bărcii funerare.

Argyropulos, după ce aranja în jurul sipetului toate obiectele găsite în jurul lui, rămase respectuos la ușa cabinei, părând să aștepte ceva. Lordul Evandale înțelese și își puse valetul să îi numere cei douăzeci și cinci de mii de franci.

Sicriul deschis, așezat pe proptele de lemn, în mijlocul camerei, strălucind atât de viu de parcă ornamentele și culorile sale ar fi fost aplicate ieri, încadra mumia înfășurată în giulgiul ei de o perfecțiune și de o complexitate a execuției cu totul remarcabile. Niciodată nu-și mai înfășase cu atâta grijă Egiptul antic unul dintre copiii săi pregătindu-l pentru somnul veșnic. Deși nu se deslușea nicio formă în acest colet funebru, îngust ca o teacă în partea de jos și lăsând doar în partea de sus să se zărească umerii și capul, sub învelișul gros se putea ghici conturul vag al unui trup tânăr și grațios. Masca aurită cu ochii conturați cu negru și, în același timp, înviorați de strălucirea emailului, nasul cu nările drepte, desenate delicat, pomeții rotunjiți, buzele întredeschise schițând acel surâs indescriptibil al sfinxului, bărbia, cam prea puțin pronunțată, dar extrem de fină, ofereau imaginea desăvârșită a idealului egiptean de frumusețe, demonstrând că arta nu inventează fizionomia individuală a unui portret. O mulțime de cosițe subțiri, împletite strâns și despărțite de cărări dese, se revărsau de fiecare parte a măștii. O tulpină de lotus pornea de la ceafă și se înălța deasupra capului și-și deschidea caliciul de azur peste aurul mat al frunții, completând astfel, cu conul funerar, această pieptănătură pe cât de bogată, pe atât de elegantă. Un grumăjer amplu, din emailul cel mai fin împletit cu fire de aur, înconjura baza gâtului și cobora în șiraguri dese, lăsând să se vadă, ca două cupe de aur, conturul ferm și pur al sânilor neprihăniți.

Pe piept, pasărea sacră cu cap de berbec, ținând între coarnele verzi cercul roșu al soarelui occidental, și susținută de doi șerpi purtând coroanele suprapuse ale regilor egipteni, se contura enormă și fantastică, într-o

imagine încărcată de sensuri simbolice. Mai jos, în spațiile lăsate libere de zonele transversale brăzdate de culori vii ce despărțeau listele, eretele lui Fre, încoronat cu globul pământesc, cu aripile întinse, trupul acoperit de pene simetrice și coada desfășurată în evantai, ținea în fiecare gheară misteriosul tau[20], emblemă a nemuririi. Zei funerari cu fețele pictate în verde, cu boturi de maimuță și de șacal, scoteau la iveală, cu gesturi hieratice și țepene, biciul, pedum-ul și sceptrul; ochiul osirian își dilata pupila roșie încercănată de antimoniu; viperele celeste își îndesau limbile despicate în jurul discurilor sacre; personaje simbolice își întindeau brațele acoperite cu pene asemănătoare frunzulițelor de garofiță, iar cele două zeițe ale începutului și sfârșitului, cu părul presărat ca praf albastru, cu bustul gol până sub sâni, iar restul trupului strâns într-o fustă strâmtă, stăteau îngenunchate, după obiceiul egiptean, pe perne verzi și roșii împodobite cu ciucuri imenși.

Un șir longitudinal de hieroglife, pornind de la centură în jos, până la glezne, reprezenta, fără nicio îndoială, câteva formule rituale de înmormântare sau poate, mai degrabă, numele și calitățile defunctei, problemă pe care Rumphius își făgădui să o rezolve mai târziu.

Stilul desăvârșit, perfecțiunea desenului, liniile îndrăznețe, strălucirea culorilor dovedeau, în modul cel mai evident, pentru un ochi avizat, că aparțineau celei mai frumoase perioade a artei egiptene.

După ce lordul și savantul se desfătară contemplând îndelung acest prim înveliș, traseră afară cu totul din cutia sa mumia bine înfășurată și o sprijiniră de un perete al cabinei.

Era un spectacol straniu această mogâldeață cu mască de aur și scutece funebre ținându-se în picioare ca un spectru material, recăpătând într-un mod înșelător viață, după ce se aflate atâta amar de vreme în poziția orizontală a morții, întinsă pe un pat de bazalt în inima unui munte străpuns de o curiozitate nelegiuită. Sufletul defunctei, încredințată că a dobândit odihna veșnică, și apărându-și cu grijă rămășițele de orice formă de profanare, pesemne că se cutremurase în lumea de dincolo, în cercul călătoriilor și metamorfozelor sale.

Rumphius, înarmat cu o pereche de foarfece și un ciocan, pentru a despică în două carapacea mumiei, părea unul dintre acele duhuri funebre cu măști de bestii pe care le poți vedea în picturile hipogeelor învărtindu-se în jurul morților pentru a împlini cine știe ce ritual înfricoșător și misterios. Lordul Evandale, atent și calm, părea, cu chipul său neprihănit și senin,

divinul Osiris așteptând sufletul pentru a-l judeca, și, dacă voiai să împingi comparația și mai departe, bastonul lui te ducea cu gândul la spectrul pe care îl ține zeul.

Operațiunea odată încheiată, ceea ce luă destulă vreme, întrucât doctorul nu voia să șteargă poleiala de aur, cutia așezată din nou pe jos se desfăcu în două ca o scoică și mumia apăru în toată strălucirea veșmintelor sale funebre, gătită cât se poate de cochet, de parcă ar fi vrut să seducă spiritele împărăției din adâncuri.

O mireasmă vagă și extrem de plăcută de mirodenii se răspândi în încăperea ambarcațiunii, de licoare de cedru, pulbere de santal, de smirnă și de scorțișoară: căci trupul nu fusese încleiat și solidificat în acel bitum negru în care sunt pietrificate cadavrele de rând, ci toată arta îmbălsămătorilor, vechi locuitori ai Memnoniei, părea să fi fost folosită pentru a conserva aceste prețioase rămășițe. O împletitură de fâșii înguste de pânză de in, sub care se conturau vag trăsăturile feței, înconjura capul; rășinile parfumate cu care fusese impregnată coloraseră țesătura într-o frumoasă nuanță arămie. Pornind de pe piept, o plasă de tuburi subțiri de sticlă albastră, asemănătoare cu acele fireturi de jais folosite pentru a broda fustele cu volane ale femeilor din Spania, prinse cu un soi de bumbi auriți, se întindea până peste picioare, acoperind moarta cu un giulgiu de perle demn de o regină; statuetele celor patru zei care domnesc în Amenti, din aur modelat cu ciocanul, scliffeau dispuse simetric pe marginea superioară a plasei, terminată în partea de jos printr-un șir de ciucuri împodobite cu un gust desăvârșit. Între figurile zeităților morții se afla o placă de aur peste care un scarabeu de lapis-lazuli își întindea aripile aurite.

Sub capul mumiei era așezată o superbă oglindă de metal șlefuit, le parcă cineva ar fi vrut să-i ofere sufletului celei moarte posibilitatea de a contempla spectrul frumuseții sale în lunga noapte din mormânt. Lângă oglindă, un sipet din lut emailat, lucrat cu mult meșteșug, ascundea un colier din inele de fildeș, alternând cu mărgelile de aur, de lapislazuli și de cornalină. Alături de corp se afla recipientul pătrat din lemn de santal pe care, în timpul vieții, moarta îl folosisese pentru abluțiunile [\[21\]](#) sale parfumate.

Trei vase din alabastru împodobite cu panglici, fixate în sicriu, ca și mumia, printr-un strat de natron, conțineau, primele două, balsamuri a căror culoare era încă proaspătă, iar al treilea o pulbere de antimoniu și o mică spatulă pentru colorarea pleoapelor și prelungirea unghiului exterior al

ochiului, după vechiul obicei egiptean, practicat în zilele noastre de femeile orientale.

— Ce obicei înduioșător, remarcă doctorul Rumphius, entuziasmat la vederea acestor comori, să înmormântezi o femeie tânără cu tot arsenalul ei de cochetă! Căci, fără nicio îndoială, în aceste fâșii de pânză îngălbenită de vremuri și de esențe este înfășurată o femeie tânără: față de egipteni, noi suntem cu adevărat niște barbari; prinși într-o existență brutală, nu mai avem simțul delicat al morții. Câtă tandrețe, câte regrete, câtă dragoste dovedesc toate aceste pregătiri minuțioase, toate aceste măsuri de prevedere nesfârșite, toate aceste eforturi inutile, pe care nimeni nu le va mai putea aprecia vreodată, de a înfrumuseța un trup fără viață, toată această luptă menită să apere de distrugere o formă adorată, păstrând-o neatinsă peste timpuri.

— Poate că, răspunse lordul Evandale, dus pe gânduri, civilizația noastră, pe care o considerăm ajunsă la apogeu, se află de fapt într-un stadiu de profundă decădere, uitând cu totul de uriașele societăți dispărute. Suntem stupid de mândri de câteva mecanisme ingenioase inventate recent și nu ne mai amintim de splendorile colosale, de monumentele enorme, de nerealizat pentru orice alte popoare, de pe pământul străvechi al faraonilor. Am descoperit forța aburilor, dar forța aburilor este inferioară, în comparație cu forța gândirii care înălța piramide, săpa hipogee, cresta munții sculptând sfincși și ridicând obeliscuri, acoperea construcțiile cu un singur bloc de piatră pe care toate mașinăriile noastre la un loc nu l-ar putea urni, cizela capele monolitice și știa să protejeze împotriva neantului fragilele rămășițe pământești, dovedind un extraordinar simț al veșniciei!

— Oh! Egiptenii, exclamă doctorul Rumphius surâzând, erau arhitecți desăvârșiți, artiști uimitori, savanți profunzi; preoții din Memphis și Teba îi depășeau în erudiție pe învățații noștri din Germania, iar în ceea ce privește simbolistica aveau forța mai multor Creuzer; dar în cele din urmă vom reuși să le descifrăm hieroglifile și să le deslușim secretul. Marele Champollion ne-a dat alfabetul lor; noi ceilalți vom citi cu ușurință cărțile lor de piatră. Până atunci, să dezbrăcăm această tânără frumusețe, de trei ori milenară, cu toată delicatețea posibilă.

— Sărmană lady! murmură tânărul lord; ochi profanatori vor contempla aceste farmece misterioase pe care, poate, nici dragostea nu le-a cunoscut. Oh! Așa e, sub pretextul van al științei suntem la fel de sălbatici ca și perșii lui Cambise; și, dacă nu m-aș teme că l-aș aduce la disperare pe acest doctor

de treabă, te-aș închide la loc, fără să ridic ultimul tău vâl, în cutia triplă a celor trei sicrie ale tale!

Rumphius scoase afară mumia, care nu cântărea mai mult decât un copil, și începu să o desfeșe cu îndemânarea și ușurința unei mame care vrea să dezvelească trupul sugarului ei; desfăcu mai întâi învelișul de pânză cusută, impregnat cu vin de palmier, și fâșiile late care, din loc în loc, înconjurau corpul; apoi atinse marginea unei bucăți înguste care își înfășură spiralele infinite în jurul membrelor tinerei egiptene; o făcu ghem cu iscusința cu care ar fi făcut-o cel mai priceput îmbălsămător din orașul funebru, urmându-i toate meandrele și răsucirile. Pe măsură ce înainta cu lucrul, mumia, eliberată de grosimea învelișului ei ca statuia pe care un ucenic cioplitor o dăltuiește dintr-un bloc de marmură, ieșea la iveală tot mai zveltă și tot mai pură. După ce desfăcu banda aceasta, apărură o alta, mai îngustă, menită să strângă formele mai de aproape. Era dintr-o pânză atât de fină, dintr-o țesătură atât de compactă, încât ar fi putut face față comparației cu batistul și muselina din zilele noastre. Se unduia cu exactitate peste fiecare detaliu anatomic, lipindu-se de degetele de la mâini și de la picioare, mulându-se ca o mască pe trăsăturile chipului deja aproape vizibil prin țesătura subțire. Balsamurile cu care fusese stropită acționaseră ca un soi de apret și, în timp ce se desfăceau trase de degetele doctorului, emiteau un mic zgomot sec, asemănător cu acela al hârtiei când o mototolești și o rupi. Un singur accesoriu de îmbrăcăminte mai rămânea de dat la o parte și, oricât de familiarizat ar fi fost cu astfel de operațiuni, doctorul Rumphius se întrerupse o clipă din treabă, fie dintr-un soi de respect, dintr-un sentiment de pudoare și de discreție, fie încercat de acea senzație care împiedică un om să desfacă scrisoarea, să deschidă ușa, să ridice vâlul care ascunde secretul pe care arde de nerăbdare să îl afle; puse această ezitare pe seama oboselii și, într-adevăr, sudoarea îi șiroia pe frunte, fără să-i treacă prin minte să o șteargă cu faimoasa lui batistă cu carouri albastre; dar nu oboseala era de vină.

Moarta se întrezărea sub țesătura fină ca un voal de mătase și, prin plasa ei, străluceau nedeșlășit câteva obiecte poleite cu aur.

După ce și ultimul obstacol fu înlăturat, tânăra femeie se înfățișă în toată nuditatea castă a formelor ei frumoase, păstrând, în ciuda atâtor secole scurse, întreaga rotunjime a conturilor, întreaga grație suplă a liniilor pure. Poziția sa, puțin obișnuită la mumii, era aceea a lui Venus de Medici, ca și cum cei ce o îmbălsămaseră ar fi vrut să îndepărteze acest trup

încântător de trista atitudine a morții, atenuând rigiditatea inflexibilă a unui cadavru. O mână acoperea pe jumătate sânii feciorelnici, iar cealaltă ascundea frumuseți misterioase, de parcă cea plecată dintre cei vii nu s-ar fi crezut, în sfiala ei, suficient de apărută de întunecimea ocrotitoare a mormântului.

La vederea acestei minuni un strigăt de admirație țâșni, în același timp, de pe buzele lui Rumphius și de pe cele ale lui Evandale.

Niciodată, nicio statuie greacă sau romană nu a oferit privirilor linii atât de suple și de diafane; caracteristicile specifice idealului egiptean de frumusețe confereau acestui trup desăvârșit, conservat într-un mod atât de miraculos, o eleganță neatinsă de operele de artă ale lumii antice. Finețea brațelor, distincția picioarelor, cu tălpi înguste și degete cu unghii strălucitoare ca agata, talia subțire, conturul delicat al sânilor, mici și ridicați ca niște muguri sub frunza de aur care îi acoperea, frăgezimea soldurilor, rotunjimea coapselor, gambele puțin cam lungi cu maleolele modelate cu gingășie, aminteau de grația avântată a muzicantelor și dansatoarelor reprezentate pe frescele înfățișând ospețe funebre în hipogeele din Teba. Toate aceste forme erau impregnate de acea grație copilărească încă, atinsă, însă, deja, de întreaga perfecțiune a unei femei desăvârșite pe care arta egipteană o exprimă cu o suavitate încărcată de tandrețe, fie pictând cu un penel iute pe pereții hipogeelelor, fie săpând cu răbdare în bazaltul îndărătnic.

În mod obișnuit, mumiile preparate cu bitum și natron seamănă cu niște idoli sculptați în abanos; nu se descompun, dar nici nu mai dau iluzia vieții. Cadavrele nu se întorc în țărâna din care s-au născut; dar se pietrifică în forme hidoase pe care nu le poți privi fără să te simți dezgustat, sau să te înflori. Aici, trupul, conservat cu grijă prin procedeele cele mai sigure, cele mai eficiente și cele mai costisitoare, își păstrase carnea elastică, epiderma neatinsă și coloritul aproape identic cu cel natural; pielea, de un cafeniu deschis, cu nuanțele luminoase ale unui bronz florentin nou; iar acel ton chihlimbării și cald pe care îl admirăm în picturile lui Giorgione, sau Tițian, afumate de timp, probabil că nu se deosebea prea mult de aspectul ei din vremea când tânăra egipteană era încă vie.

Capul părea mai degrabă adormit decât lipsit de viață; pleoapele, încă mărginite de genele lungi, lăsau să strălucească între liniile lor de antimoniu ochii de email lustruiți de licăririle umede ale existenței; ai fi zis că, dintr-o clipă în alta, urmau să se scuture, ca de un vis ușor, de somnul lor de

treizeci de secole. Nasul, subțire și fin, își păstrase nările pure; nicio adâncitură nu deforma obrajii, rotunjiți ca pereții unui vas de flori; gura, colorată de o palidă roșeață, își menținuse cutele imperceptibile, iar pe buzele voluptuos modelate plutea un surâs melancolic și misterios, plin de blândețe, tristețe și farmec; acel surâs tandru și resemnat care luminează adorabilele chipuri ce împodobesc canopele[22] expuse la Muzeul Luvru.

În jurul frunții netede și joase, așa cum o cer canoanele frumuseții antice, se revărsa părul negru ca jaisul, împărțit și împletit într-o mulțime de cosițe subțiri care-i cădeau pe umeri. Douăzeci de ace de aur înfipite în aceste cosițe, ca niște flori într-o coafură de bal, străluceau ca tot atâtea stelute în părul des și întunecat, atât de bogat încât ai fi putut crede că e o perucă. Doi cercei mari, rotunjiți în formă de discuri ca niște scuturi mici, făceau să tremure lumina lor galbenă de o parte și de alta a obrazilor închiși la culoare. Un colier magnific alcătuit din trei rânduri de divinități și amulete din aur garnisite cu pietre de mare preț înconjura gâtul cochetei mumii, iar mai jos, pe piept, se răsărau alte două coliere ale căror mărgelile și rozete din aur, lapis-lazuli și cornalină erau dispuse în alternanțe simetrice cu un bun-gust desăvârșit.

O cingătoare cu un model asemănător îi strângea talia zveltă într-un cerc de aur împodobit cu pietre prețioase.

O brățară dublă de mărgelile de aur și de cornalină îi înfășură încheietura mâinii stângi, iar la degetul arătător scânteia un scarabeu minuscul din email cloazonat cu aur, ca montura unui inel confecționat dintr-un fir subțire de aur împletit cu mare artă.

Ce senzație stranie! Să te afli față în față cu o ființă umană din vremea când Istoria de-abia găngăvea, culegând poveștile tradiției, față în față cu o frumusețe contemporană cu Moise, păstrând, încă, formele delicate ale tinereții; să atingi această mână mică și moale, impregnată de parfumuri, pe care, poate, odinioară o sărutase un faraon; să atingi o clipă părul acesta mai trainic decât imperiile, mai solid decât monumentele de granit.

Privind-o pe frumoasa moartă, tânărul lord se simți cuprins de acea dorință retrospectivă pe care o inspiră adesea vederea unei marmuri sau a unui tablou reprezentând o femeie din vremuri de mult apuse, vestită prin farmecele sale; i se păru dacă ar fi iubit-o, dacă ar fi trăit cu trei mii cinci sute de ani mai devreme, că s-ar fi îndrăgostit de această frumusețe pe care neantul nu cutezase să o distrugă, și gândirea sa încărcată de nostalgie

ajunse, poate, la sufletul neliniștit care rățăcea în jurul rămășițelor sale pământești profanate.

Mult mai puțin poetic decât tânărul lord, doctorul Rumphius purcese la inventarul bijuteriilor, fără să le scoată, totuși, căci Evandale își exprimase dorința să nu i se ia mumiei această ultimă și slabă consolare; să deposeze de bijuterii chiar și o femeie moartă, însemna să o omori pentru a doua oară! În timpul acestei operațiuni, un sul de papirus ascuns între pieptul și brațul mumiei atrase brusc atenția doctorului.

— Ah, spuse acesta, este fără îndoială exemplarul ce conține descrierea ritualului funerar și care era așezat în ultimul sicriu, scris cu mai multă sau mai puțină grijă, după cât de bogat și de important era personajul respectiv.

Și începu să desfășoare papirusul fragil, cu precauțiuni infinite. De îndată ce apărură primele rânduri, Rumphius păru surprins; nu recunoștea figurile și semnele obișnuite în reprezentarea ritualului: în zadar căută, în locul consacrat, vinetele cu funeraliile și convoiul funebru care servesc drept frontispiciu acestui papirus; nu descoperi nici litania celor o sută de nume ale lui Osiris, nici actul de liberă trecere a sufletului, nici cererea adresată zeilor din Amenti. Desene de o natură cu totul specială anunțau scene cu totul diferite, legate de viața umană și nu de călătoria în întunericul celui alt tărâm. Capitole sau alineate păreau indicate de caractere trasate cu roșu, pentru a se distinge de restul textului scris cu negru și pentru a fixa atenția lectorului asupra pasajelor interesante. O inscripție plasată la început părea să cuprindă titlul operei și numele grămaticului care o scrisese ori copiasse; cel puțin asta crezu că deslușește intuiția sagace a doctorului.

— Hotărât lucru, milord, l-am jecmănit pe domnul Argyropulos, îi spuse Rumphius lui Evandale, atrăgându-i atenția asupra deosebirilor față de un papirus obișnuit și față de ritualurile curente. Este prima oară când se descoperă un manuscris egiptean cuprinzând altceva decât formule hieratice! Oh, îl voi descifra, chiar de-ar trebui să plătesc cu lumina ochilor! Chiar dacă barba mea netunsă ar face de trei ori ocolul biroului meu! Da, îți voi smulge secretul, Egipt misterios; da, voi afla povestea ta, căci acest papirus mi-o va dezvălui negreșit! Și mă voi acoperi de glorie, și voi fi egalul lui Champollion, și îl voi face pe Lepsius să plesnească de invidie!

Doctorul și lordul se întoarseră în Europa; mumia, înfășurată din nou în toate fâșiile ei și reșezată în cele trei coșciuge, sălășluiește în parcul lordului Evandale, în Lincolnshire, în sarcofagul de bazalt pe care l-a adus

cu mare osteneală de la Biban-el-Moluk și nu l-a dat la British Museum. Câteodată, lordul se reazemă de sarcofag, pare să viseze adânc și suspină...

După trei ani de cercetări înverșunate, Rumphius a reușit să descifreze misteriosul papirus, în afara câtorva pasaje alterate, sau prezentând semne necunoscute, și traducerea sa latină, tălmăcită de noi, urmează să o citiți în continuare.

SFÂRȘITUL PROLOGULUI

I.

Opri (acesta este numele egiptean pe care Antichitatea i-l dădea. Tetei cea cu o sută de porți, sau *Diospolis Magna*) părea că doarme sub razele nimicitoare ale unui soare de plumb. Era miezul zilei; o lumină albă se revărsa din cerul pal pe pământul toropit de arșiță; solul strălucea ca metalul lustruit și umbra nu desena la baza clădirilor decât un firicel subțire și albăstrui, asemănător liniei de cerneală cu care un arhitect își trasează planul pe papirus; casele, ușor înclinate pe terenul în pantă, ardeau precum cărămizile în cuptor; ușile erau închise, și la ferestre, acoperite de storuri din trestie împletită, nu apărea niciun cap.

La capătul străzilor pustii și deasupra teraselor se decupau în aerul de o puritate incandescentă săgeata unui obelisc, vârful stâlpilor, antablamentul palatelor și templelor ale căror capiteluri, cu față umană sau cu flori de lotus, se dezvăluiau pe jumătate, străpungând liniile orizontale ale acoperișurilor, înălțându-se ca niște stânci submarine în puzderia de reședințe particulare.

Din loc în loc, pe deasupra zidului unei grădini, câte un palmier își arăta trunchiul scorojit, terminat cu un evantai de frunze dintre care niciuna nu se clintea, căci nicio adiere nu împrăștiă aerul; salcâmi, mimoze și smochini ai Faraonului revărsau o cascadă de frunziș; pătând cu umbre albăstrui și înguste lumina strălucitoare a pământului; aceste tușe verzi animau și răcoreau ariditatea solemnă a tabloului care, fără ele, ar fi avut aspectul unui oraș mort.

Câțiva sclavi din rasa Nahasi, cu pielea neagră și chipuri de maimuță, cu înfățișări bestiale, singurii care se încumetau să înfrunte zăpușeala, le duceau stăpânilor lor apă scoasă din Nil în urcioare atârinate de un băț așezat pe umăr; câțiva n-aveau ca veșmânt decât un fel de izmene scurte vărgate strânse pe șolduri, *torsurile* lor strălucitoare și lustruite ca bazaltul șiroiau de sudoare, și grăbeau pasul ca să nu-și ardă tălpile groase pe dalele încinse ca pavajul unei băi cu aburi. Mateloții dormeau pe navele lor ancorate la

cheiul din cărămizi de pe țărmul fluviului, siguri că nimeni n-o să-i trezească pentru a trece pe celălalt mal. În înaltul cerului se învârteau zăgani al căror piuit ascuțit se putea auzi acum în liniștea desăvârșită, în vreme ce în oricare alt moment al zilei s-ar fi pierdut, înghițit de rumoarea orașului. Pe cornișele monumentelor, doi sau trei ibiși, cu o labă strânsă sub burtă, cu ciocul înfundat în gușă, păreau să mediteze adânc, desenându-și siluetele subțiri în albastrul calcinat și albicios ce le sluja drept fond.

Totuși, nu totul dormea în Teba; dincolo de zidurile unui palat mare, al cărui antablament ornat cu palmete se contura ca o linie lungă și dreaptă pe cerul aprins, se auzea murmurul nedeslușit al unei muzici; aceste adieri de armonie se răspândeau din când în când în tremurii diafan al atmosferei încât ți se părea că poți urmări cu ochii unduirile lor sonore.

Înăbușită de grosimea zidurilor, ca de o surdină, muzica avea o stranie dulceață: era un cântec voluptuos și trist, melancolic și lipsit de vlagă, exprimând totodată descurajarea pasiunii și oboseala trupului; puteai ghici, de asemenea, în el splinul luminos al veșnicului azur, aleanul fără nume din țările calde.

Trecând pe lângă aceste ziduri, sclavul uita de biciul stăpânului și se oprea să soarbă, cu urechile ciulite, cântecul impregnat de toate nostalgiile secrete ale sufletului, care îl făcea să viseze la patria pierdută, la iubirile destrămate și la piedicile de netrecut pe care ți le scoate în cale soarta.

De unde venea acest cântec, acest suspin înăbușit ce tulbura liniștea orașului? Ce suflet neliniștit veghea, atunci când totul dormea în jurul lui?

Fațada palatului, îndreptată spre o piață destul de vastă, avea acea rectitudine a liniilor și acea așezare monumentală tipice arhitecturii egiptene, civile și religioase. Reședința aceasta nu putea fi decât a unei familii de prinți sau de preoți; îți puteai da seama după materialele de construcție folosite, după grija cu care fusese zidită, după bogăția ornamentelor.

În centrul fațadei se ridica un pavilion mare flancat de două aripi, peste care se înălța un acoperiș triunghiular. O mulură amplă, scobită adânc și ieșită mult în afară, se afla la capătul zidului care nu mai avea altă deschizătură decât o ușă, așezată nu simetric, la mijloc, ci în colțul pavilionului, fără îndoială pentru a lăsa spațiu liber treptelor scărilor interioare. O cornișă, în același stil ca și antablamentul, împodobește această unică intrare.

Pavilionul se desprindea dintr-un zid pe care erau aplicate, ca niște balcoane, două etaje de galerii despărțite de porticuri deschise, din coloane de o fantezie arhitecturală ieșită din comun: bazele acestor coloane reprezentau muguri enormi de lotus, a căror capsulă, desfăcându-se în lobi dantelați, lăsa să țâșnească, precum un pistil gigantic, tija îngroșată în partea de jos, subțiată în partea de sus, sugrumată sub capitel de un colier de muluri, purtând în vârf un mănunchi de flori.

În firidele largi ale intercolonamentelor se zăreau ferestre mici cu două canaturi și geamuri colorate.

Deasupra domnea, în loc de acoperiș, o terasă pardosită cu bolovani uriași.

În galeriile acestea exterioare, în vase mari de argilă, frecate pe dinăuntru cu migdale amare, astupate cu dopuri din frunze și așezate pe trepieduri de lemn, se răcorea, bătută de curenții de aer, apa Nilului, Gheridoane susțineau piramide de fructe, jerbe de flori și cupe de diverse forme: căci egiptenilor le place să mănânce în aer liber și iau, ca să spunem așa, masa la drumul mare.

De fiecare parte a acestui corp de clădire ieșit înainte se răsfirau construcții ce aveau doar parter, și erau formate dintr-un șir de pilaștri ale căror vârfuri nu depășeau jumătatea înălțimii unui zid împărțit în panouri, în așa fel încât să formeze un spațiu de promenadă ferit de soare și de privirile indiscrete. Tot acest ansamblu arhitectural, înveselit de picturi ornamentale (căci capitellurile, fusurile, cornișele și panourile erau colorate), produceau un efect fericit și splendid.

Trecând dincolo de poartă, intrai într-o curte vastă înconjurată de un portic cu patru laturi, susținut de stâlpi având drept capitelluri patru capete de femei cu urechi de vacă, cu ochii alungiți și codați, cu nasul ușor turtit, surâzând larg, purtând pe creștete un sul gros, pe care se afla așezat un zar de gresie.

Sub acest portic se deschideau ușile apartamentelor în care pătrundea doar o lumină îmblânzită de umbra galeriei.

În mijlocul curții scânteia în bătaia soarelui un bazin mărginit de un ghizd din granit de Siena, peste care se întindeau frunzele late de lotus, în formă de inimă, în vreme ce florile roz sau albastre erau pe jumătate închise, ca și cum ar fi fost toropite de căldură, în ciuda apei în care se scăldau. Răzoarele ce încadrau bazinul erau plantate cu flori dispuse în evantai pe mici movile de pământ și, pe aleile înguste dintre tufe, se plimbau prudente două berze,

clămpănind din când în când din ciocurile lor lungi și bătând din aripi ca și cum ar fi vrut să-și ia zborul.

În colțurile curții, patru smochini mari își răsuceau trunchiurile, etalându-și frunzișul bogat de un verde metalic.

În fund, un soi de pilon tăia porticul și în golul ce încadra cerul albastru se zărea la capătul unui lung umbrar de viță un chioșc pe cât de minunat, pe atât de elegant.

În compartimentele trasate de o parte și de alta a umbrarului de arborii pitici tunși în formă de con înverzeau rodii, sicomori, tamarix, *periplocas*, mimoze și salcâmi, ale căror flori străluceau ca niște scânteii colorate pe fondul intens al frunzișului ce trecea dincolo de zid.

Muzica stinsă și dulce despre care vorbeam ieșea dintr-una din camerele ce-și deschideau ușile sub porticul interior.

Deși soarele ardea din plin în curte, scaldând-o într-o lumină crudă, o penumbră albăstruie și răcoroasă, transparentă în intensitatea ei, învăluia odaia, iar ochiul, orbit de strălucirea fierbinte de afară, căuta mai întâi formele și sfârșea prin a le desluși, atunci când se obișnuia cu acest clarobscur. O tentă de liliachiu delicat colora pereții camerei, împrejurul căreia se întindea o cornișă colorată puternic în tonuri sclipitoare și decorată cu palmete de aur. Separări arhitecturale combinate cu măiestrie împărțeau aceste spații plane în panouri care încadrau desene, ornamente, jerbe de flori, figuri de păsări, table de șah în culori contrastante și scene din viața intimă.

În spate, aproape de perete, se desena un pat de o formă bizară, reprezentând un bou cu pene de struț pe cap, un disc între coarne, teșindu-și spinarea ca să facă loc celui sau celei ce vroia să doarmă pe salteaua lui îngustă și roșie, pat ce-și arcuia pe podea, ca două perechi de picioare, cele patru labe negre încălțate în saboti verzi, ridicându-și coada împărțită în două smocuri. Acest patruped-pat, acest animal-mobilă ar fi părut ciudat în oricare altă țară decât Egiptul, unde leii și șacalii sunt, de asemenea, transformați în paturi, dintr-un capriciu al celui ce le confecționează. În fața acestui culcuș era așezată o mică scară mobilă cu patru trepte, ca să te poți urca în el; o rezemătoare de alabastru oriental, în formă de semilună, era menită să susțină gâtul, fără a deranja coafura.

În mijlocul odăii se afla o masă de lemn prețios cioplită cu o grijă fără cusur, cu blatul montat pe un soclu scobit. Era încărcată cu tot felul de obiecte: un vas de lut cu flori de lotus, o oglindă de bronz șlefuit cu suport

de fildeș, un vas de agat în formă de urcior împodobit cu panglici, plin cu pudră de antimoniu, o spatulă pentru parfumuri din lemn de sicomor, reprezentând o tânără goală până la mijloc, alungită în poziția unei înotătoare și părând că vrea să-și țină casoleta deasupra apei.

Lângă masă, într-un fotoliu din lemn aurit cu ornamente roșii, cu picioarele albastre, cu brațele în formă de lei, acoperit de o pernă groasă și cadrilată cu fondul purpuriu presărat cu stele aurii așezate în pătrate mari, negre, ale cărei margini se revărsau în volute peste spătar, stătea o tânără femeie, sau, mai degrabă, o tânără fată de o frumusețe remarcabilă, într-o atitudine plină de grație, nonșalantă și melancolică totodată.

Trăsăturile sale, de o delicatețe ideală, erau întruchiparea desăvârșită a celui mai pur tip egiptean și, adesea, sculptorii pesemne că s-au gândit la ea când au cioplit imaginile lui Isis sau Hathor[23], cu riscul de a încălca riguroasele legi hieratice; reflexe aurii și roz colorau paloarea sa dogoritoare luminată de ochii alungiți și negri, măriți de o linie de antimoniu și înecați într-o tristețe inexprimabilă. Ochii aceștia mari și întunecați, cu sprâncenele accentuate și pleoapele vopsite, păreau cu totul nepotriviți pe chipul delicat, ca al unui copil. Gura, pe jumătate deschisă, de culoarea florii de rodiu, lăsa să strălucească între buzele un pic cam groase un fulger umed de sidef albăstrui și păstra acel surâs involuntar și aproape dureros care conferă un farmec atât de special figurilor egiptene, trezindu-ți dintr-o dată simpatia; nasul, ușor lăsat la rădăcină, în locul unde sprâncenele se uneau într-o umbră catifelată, se ridica într-un avânt al unor linii atât de pure, al unor muchii atât de fine, conturându-și nările cu atâta fermitate încât orice femeie sau zeiță ar fi fost mulțumită, în ciuda profilului imperceptibil african; bărbia se rotunjea într-o curbă de o extremă eleganță și strălucea lustruită ca fildeșul; obrajii, puțini prea plini în comparație cu frumusețile altor popoare, adăugau întregii fizionomii o expresie de blândețe și grație de un farmec deosebit.

Frumoasa fată purta pe cap un soi de coif reprezentând o bibilică ale cărei aripi, pe jumătate desfăcute, se lăsau peste temple, iar capul drăgălaș, lung și subțire, înainta până pe mijlocul frunții, în vreme ce coada, presărată cu puncte albe, se lăsa pe ceafă. O combinație măiastră de emailuri imita perfect penajul cu pete rotunde, încât nu îl puteai deosebi de acela al unei păsări vii; pene de struț înfipite în coif ca o egretă întregeau acest acoperământ purtat doar de fecioare, așa cum vulturul, simbol al maternității, împodobește numai capetele femeilor.

Părul tinerei fete, de un negru strălucitor, împletit în cosițe subțiri, îi încadra obraji rotunzi și netezi, accentuându-le conturul, și i se revărsa pe umeri; în umbra lor străluceau, ca doi sori printre nori, două discuri mari de aur în chip de cercei; din păr se desfăceau două fâșii lungi de stofă cu franjuri la capete care cădeau cu grație pe spate. Un pectoral[24] amplu alcătuit din mai multe șiraguri de mărgele emailate, bobite de aur și de cornalină, pești și șopârle din aur bățut, îi acoperea pieptul de la baza gâtului până deasupra sânilor care străpungeau rozi și albi țesătura diafană a caiasiris-ului[25].

Rochia, în carouri mari, se lega sub sâni cu un cordon moale ale cărui capete se unduiau în aer, și se termina cu o bordură largă cu dungi transversale împodobită cu ciucuri. Câte trei brățări din mărgele de lapis-lazuli, despărțite din loc în loc de bobite de aur, îi încătușau încheieturile de la mâini, subțiri, delicate, ca de copil; iar labele picioarelor, înguste, cu degete suple și lungi, încălțate în sandale din piele albă gofrată cu desene în fir de aur, se odihneau pe un taburet de cedru încrustat cu email verde și roșu.

Lângă Tahoser, căci acesta era numele tinerei egiptene, stătea îngenunchată, cu un picior îndoit sub coapsă, iar celălalt formând un unghi obtuz, în acea poziție pe care pictorilor le place să o reproducă pe zidurile hipogeelor, o cântăreață la harfă, așezată pe un fel de soclu jos, menit, desigur, să amplifice rezonanța instrumentului. O bucată de pânză brăzdată de dungi colorate, ale cărei capete, aruncate în spate, atârnavă în smocuri canelate, îi strângea grațios părul, încadrându-i figura surâzătoare și misterioasă ca masca unui sfinx. O rochie strâmtă, sau, mai degrabă, un furou din gaz transparent se mula perfect peste contururile juvenile ale trupului său grațios și proaspăt; rochia, tăiată sub sâni, lăsa umerii, pieptul și brațele libere în nuditatea lor castă.

Un suport înfipt în soclul pe care era așezată muzicanta și străpuns de un piron în formă de cheie slujea drept punct de sprijin harfei care, fără acesta, ar fi apăsât cu toată greutatea pe umerii tinerei femei. Harfa, cu un soi de întinzător de corzi la mâner, rotunjită ca o cochilie mare de melc marin și acoperită de picturi ornamentale, avea la extremitatea superioară un cap sculptat al lui Hathor purtând în creștet o pană de struț; strunele, în număr de nouă, se întindeau în diagonală și fremătau sub degetele lungi și subțiri ale harpistei, care, deseori, pentru a atinge notele grave, își apleca trupul cu

o mișcare grațioasă, de parcă ar fi vrut să înoate în valurile sonore ale muzicii și să însoțească armonia ce se îndepărta.

În spatele ei, o altă muzicantă, în picioare, despre care ai fi putut crede că e goală, dacă nu ar fi fost ușoara ceață albă în care era înfășurată, atenuând culoarea de bronz vechi a corpului ei, cânta la un fel de mandolină cu gâtul deosebit de lung, ale cărei trei corzi erau împodobite la capete cu ciucuri colorați. Un braț, subțire și totuși rotund, se întindea într-o poziție sculpturală până la capătul gâtului, în vreme ce celălalt susținea instrumentul și ciupea strunele.

O a treia tânără, al cărei păr bogat o făcea să pară și mai plăpândă, marca măsura bătând într-un timpanon confecționat dintr-un cadru de lemn peste care era întinsă o piele de colun[26].

Harpista cânta o melopee tânguitoare, străbătută, în același timp, de o dulceață inexprimabilă și de o tristețe profundă. Cuvintele exprimau vagi nostalgii, păreri de rău înăbușite, un imn de dragoste închinat necunoscutului și lamentații timide în legătură cu asprimea zeilor și cruzimea sorții.

Tahoser, sprijinită într-un cot de unul dintre leii cu care era împodobit fotoliul său, cu mâna la obraz și degetul îndoit la tâmplă, asculta cu o lipsă de atenție mai degrabă aparentă decât reală; când și când, un suspin îi umfla pieptul și îi înălța emailurile *grumăjerului*; când și când, o licărire umedă, provocată de o lacrimă răătăcită, făcea să-i lucească globul ochiului între liniile de antimoniu și dinții mărunți mușcau din buza inferioară, ca și cum s-ar fi răzvrătit împotriva propriilor ei emoții.

— Satu, spuse ea, lovindu-și mâinile delicate pentru a impune tăcere muzicantei care înăbuși numaidecât cu palma vibrațiile harfei, cântecul tău mă copleșește și mă tulbură, mă moleșește și mă sleiește de puteri, o să mă facă să ametesc ca un parfum prea tare. Corzile harpei tale par să se fi împletit cu fibrele inimii mele; mă faci să mă simt aproape rușinată, căci sufletul meu plânge în muzica ta, și cine să-ți fi spus secretele lui?

— Stăpână, răspunse harpista, poetul și muzicianul știu totul; zeiile dezvăluie lucrurile ascunse; ei exprimă în ritmurile lor ceea ce gândirea de-abia zămislește, iar limba exprimă încâlcit și nedeslușit. Dar, dacă ceea ce cânt te întristează, pot, schimbând tonul, să fac să încolțească în mintea ta idei mult mai vesele.

Și Satu atacă strunele harpei cu o energie plină de veselie, într-un ritm vioi pe care timpanonul îl accentua cu lovituri repezi; după acest preludiu,

intona un cântec celebrând virtuțile vinului, mireasma îmbătătoare a parfumurilor și delirul dansului.

Câteva dintre femeile care, așezate pe acele scaune pliante cu gâturi de lebede albastre ale căror cioc galben mușcă lemnul scaunului, sau îngenuncheate pe perne stacojii umplute cu țepi de scaieți, rămăseseră, sub influența muzicii lui Satu, într-o atitudine încărcată de melancolie și tristețe, tresărită, cu nările fremătând, aspirară ritmul magic, se ridicară în picioare, și, puse în mișcare de un impuls irezistibil, începură să danseze.

Un coif răscroit la ureche le acoperea părul, iar câteva șuvițe scăpaseră de sub el și le biciuiau obrajii cafenii care se aprinseră curând de patima dansului. Cercuri mari de aur le loveau gâtul și, prin cămășile lungi de gaz brodate cu perle în partea de sus, li se zăreau trupurile de culoarea bronzului auriu zvâcnind, sprintene ca niște năpârci; se răsuceau, se arcuiau, își ondulau șoldurile strânse într-o centură îngustă, se lăsau pe spate, se aplecau, își înclinau capul la dreapta și la stânga ca și cum ar fi descoperit o voluptate secretă în a-și freca bărbia lustruită de umărul rece și gol, își umflau pieptul ca niște porumbei, îngenuncheau și se ridicau, își strângeau mâinile în față sau își desfăceau molatic brațele, de parcă ar fi bătut din aripi ca Isis sau Neftis, își târșeau tălpile, se îndoiau din genunchi și își mișcau picioarele agile în mici mișcări sacadate, urmând toate unduirile muzicii.

Slujitoarele, în picioare lângă perete ca să lase loc liber evoluției dansatoarelor, marcau ritmul pocnind din degete sau bătând din palme. Unele, complet goale, n-aveau ca podoabă decât o brățară emailată; altele, înveșmântate într-o *pagna* strâmtă cu bretele, avea prinse în păr câteva flori împletite. Era ciudat și grațios. Mugurii și florile, clătinându-se în ritmul dansului, își răspândeau mireasma în întreaga încăpere, și aceste tinere femei ar fi putut oferi poeților cele mai nimerite subiecte de comparație.

Dar Satu exagerase puterea artei sale. Vesela melodie părea să fi sporit melancolia lui Tahoser. O lacrimă i se prelinse pe obraz, ca o picătură din apa Nilului pe o petală de nufăr alb, și, ascunzându-și capul la pieptul slujitoarei favorite care stătea rezemată de fotoliul stăpânei sale, murmură suspinând, cu geamătul unei porumbițe sugrumate:

— Oh! sărmana mea Nofre, sunt atât de tristă și atât de nefericită!

II.

Nofre făcu un semn, presimțind o confidență; harpista, cele două muzicante, dansatoarele și slujitoarele se retraseră în șir, una după alta, ca

imaginile pictate pe o frescă. Atunci când dispăru și ultima, slujitoarea favorită i se adresează stăpânei sale pe un ton mângâios și compătimitor, ca o mamă care alină micile necazuri ale copilului ei:

— Ce ai, scumpa mea stăpână, de ești tristă și nefericită? Nu ești tu tânără și atât de frumoasă încât stârnești invidia celor mai frumoase, și liberă, căci tatăl tău, marele preot Petamunof, a cărui mumie neștiută de nimeni se odihnește într-un falnic mormânt, ți-a lăsat bunuri de mare preț de care te poți bucura după pofta inimii? Palatul tău este atât de frumos, grădinile tale sunt atât de întinse și scăldate de ape cristaline. Cuferele tale emailate din lemn de sicomor sunt pline de coliere, de pectorali, de grumăjere, de inele pentru picioare, de inele cu monturi lucrate cu finețe; rochiile, *calasiris*-urile, coifurile tale sunt mai multe decât zilele anului; Hopi-Mu, tatăl apelor, stropește din belșug și la vreme din vasul său fecund pământurile tale atât de întinse încât un zăgan ce zboară ca vântul de-abia le-ar străbate de la o zi la alta; și inima ta, în loc să se deschidă voioasă în bătaia razelor vieții, ca un mugur de lotus în luna lui Hathor sau a lui Choiak, se închide și se strânge dureros.

Tahoser îi răspunse lui Nofre:

— Da, sigur, zeii din zonele superioare au fost buni cu mine; dar ce contează toate lucrurile pe care le ai, dacă nu îl ai pe acela pe care ți-l dorești? O dorință ce nu se poate împlini îl face pe cel bogat la fel de sărac în palatul său aurit și pictat în culori strălucitoare, în mijlocul grămezilor sale de grâu, de mirodenii și de metale prețioase, ca și cel mai sărman muncitor din Memnonia care adună cu rumegușul sângele cadavrelor, sau ca negrul pe jumătate gol ce-și conduce pe Nil barca șubredă de papirus în arșița soarelui de la prânz.

Nofre surâse și spuse cu o ironie imperceptibilă:

— Este cu puțință, stăpână, ca vreunul dintre capriciile tale să nu se îplinească pe loc, cât ai clipi din ochi? Dacă visezi o bijuterie, îi duci meșteșugarului un lingou de aur curat, cornaline, lapis-lazuli, agate și hematite, și el îți execută modelul dorit; la fel se întâmplă și cu rochiile, carele, parfumurile și instrumentele muzicale. Sclavii tăi, de la Philae la Heliopolis, caută pentru tine tot ceea ce e mai frumos și mai rar; dacă nu se află în Egipt ce-ți dorești, caravanele îți aduc lucrul râvnit de la capătul lumii.

Frumoasa Tahoser își clătină capul drăgălaș și păru scoasă din răbdări de puțină inteligență a confidentei sale.

— Iartă-mă, stăpână, spuse Nofre, schimbându-și brusc părerea, căci își dăduse seama că o luase pe un drum greșit, nu m-am gândit că se împlinesc în curând patru luni de când Faraonul a plecat în expediție în Etiopia Superioară, iar frumosul *oeris* (ofițer) care nu trecea pe sub terasă fără să ridice capul și să încetinească pasul o însoțește pe Maiestatea Sa. Cât de bine îi stătea uniforma militară! Cât era de frumos, de tânăr și de curajos!

Ca și cum ar fi vrut să vorbească, Tahoser își întredeschise buzele trandafirii; dar un ușor nor de purpură îi acoperi obrajii, lăsă capul în jos și fraza gata să-și ia zborul nu-și desfăcu aripile sonore.

Slujnica avu impresia că ghicise adevărul și continuă:

— În cazul acesta, stăpână, necazul tău se va spulbera, căci în dimineața asta un curier a sosit în mare grabă, vestind întoarcerea triumfală a regelui înainte de apusul soarelui. Nu auzi deja zumzetul și freamătul nedeslușit al orașului care se trezește din toropeala amiezii? Ascultă! Roțile carelor huruie pe dalele străzilor; și deja poporul se îndreaptă în grupuri compacte spre malul fluviului ca să-l traverseze și să ajungă la câmpul de manevră. Leapădă-ți tristețea și vino și tu să vezi acest spectacol admirabil. Când ești trist, trebuie să te amesteci în mulțime. Singurătatea întreține gândurile sumbre. Din carul său de luptă, Ahmosis te va săgeta cu un surâs grațios, iar tu te vei întoarce mai veselă în palatul tău.

— Almosis mă iubește, răspunse Tahoser, dar eu nu-l iubesc.

— Vorbe de fecioară, replică Nofre, căreia căpetenia militară îi plăcea mult și care credea că nepăsarea disprețuitoare a stăpânei sale este prefăcută.

Într-adevăr, Ahmosis era încântător, profilul său semăna cu imaginile zeilor cioplite de cei mai talentați sculptori; trăsăturile sale mândre, armonioase erau la fel de frumoase ca acelea ale unei femei; nasul ușor acvilin, ochii de un negru strălucitor, măriți de antimonin, obrajii netezi, delicați ca alabastrul oriental, buzele perfect modelate, eleganța siluetei sale înalte, bustul cu umeri largi, cu șolduri înguste, brațele viguroase pe care, totuși, niciun mușchi nu ieșea în afară în mod dizgrațios făceau din el un bărbat care putea seduce cele mai năzuroase femei; dar Tahoser nu-l iubea, orice ar fi crezut Nofre.

O altă idee căreia nu-i dădu glas, pentru că nu o credea pe Nofre capabilă să o înțeleagă, o hotărî să treacă la acțiune; se trezi din patie, se sculă cu o vioiciune la care nu te-ai fi așteptat din partea ei, având în vedere cât de distrusă și fără vlagă se arătase în timpul cântecelor și al dansurilor. Nofre,

îngenuncheată la picioarele ei, o încălță cu un soi de tălpici cu vârful curbat, îi presăra pudră parfumată în păr, scoase dintr-o casetă pe câteva brățări în formă de șarpe, câteva inele având ca monturi scarabeul sacru; îi puse în obraji puțin fard verde, care, în contact cu pielea, se coloră numaidecât în roz; îi acoperi unghiile cu lac, îi netezi pliurile puțin mototolite ale *calasiris*-ului, ca o slujitoare plină de zel care vrea ca stăpâna sa să arate cât mai bine; apoi chemă câteva slujnice și le spuse să pregătească barca și să treacă de cealaltă parte a fluviului trăsura cu atelaj cu tot.

Palatul, sau, dacă această denumire pare prea pompoasă, casa lui Tahoser se înălța foarte aproape de Nil, de care era despărțită doar de grădinile sale. Fiica lui Petamunof, cu mâna pe umărul lui Nofre, precedată de slujitorii ei, o porni spre apă pe sub bolta deasă ale cărei ramuri de viță bogate filtrau razele soarelui, brăzdându-i cu dungi întunecate și luminoase chipul încântător. Curând ajunse pe un chei vast din cărămidă unde forfotea o mulțime imensă, așteptând plecarea sau întoarcerea ambarcațiunilor.

Oph, orașul colosal, nu mai adăpostea la sânul său decât bolnavii, infirmii, bătrânii incapabili să se miște și sclavii puși să păzească locuințele; pe străzi, în piețe, în dromosuri, aleile mărginite de sfincși, în dreptul coloanelor, pe chei se scurgea un fluviu de oameni care se îndrepta spre Nil. O gloată cât se poate de pestriță, dintre care cea mai mare parte era reprezentată de egiptenii pe care îi puteai recunoaște după profilul pur, silueta zveltă și înaltă, veșmintele largi din in subțire, sau *calasiris*-urile încrețite; unii, cu capetele acoperite cu o bucată de pânză cu dungi albastre sau verzi, cu șoldurile înfășurate strâns într-o fâșie de pânză, își arătau până la mijloc torsurile goale de culoarea argilei arse. Fondul acesta indigen era întrerupt din loc în loc de diverse eșantioane de rase exotice: negri din susul Nilului, întunecați ca niște zeități de bazalt, cu brațele încinse de inele mari de fildeș și podoabe sălbatice bălăngănindu-li-se la urechi; etiopieni arși de soare, cu figuri crunte, neliniștiți fără să vrea în mijlocul acestei civilizații, ca niște făpturi ale nopții aduse la lumina zilei; asiatici cu pielea de un galben deschis, cu ochii albaștri ca cerul, cu barba cârlionțată, purtând pe cap o tiară prinsă într-o fâșie de pânză, învăluiți în veșminte largi cu ciucuri, încărcate de broderii; pelasgi îmbrăcați în piei de animale legate pe umăr, lăsând să li se vadă brațele și picioarele cu tatuaje bizare, purtând pe cap pene de care atârnav două cozi aflate la capătul unei meșe tăiate în colțuri ascuțite.

Prin mulțime își făceau loc, gravi, preoți cu capul ras, cu o piele de panteră răsucită în jurul corpului, în așa fel încât botul animalului părea o pafta, cu încălțări din *byblos*, cu bastoane lungi din lemn de salcâm și gravate cu hieroglife; soldați cu pumnale cu ținte de argint la șold, cu pavezele în spate, securile de bronz în mână; personaje importante, cu pieptul împodobit de grumăjere onorifice, pe care sclavii le salutau aplecându-se până la pământ.

Strecurându-se pe lângă ziduri, ca niște umbre umile și triste, femeii sărmene mergeau încovoiate sub greutatea copiilor lor ce le atârnavă de gât înfășurați în fâșii zdrențuite de pânză, sau așezați în coșuri împletite, în vreme ce fete frumoase, însoțite de un alai format din trei sau patru slujitoare, treceau semețe în rochiile lor lungi și transparente înnodate sub sâni cu panglici ușoare ce fluturau în aer, într-o scânteiere de emailuri, perle și aur, învăluite într-o mireasmă de flori și mirodenii.

Trecătorii erau depășiți de litiere purtate de etiopieni cu pas rapid și ritmic, de care ușoare trase de cai iuți cu capetele împodobite cu panașuri, de care trase de boi greoi ducând familii întregi. Gloata de-abia catadicsea să se dea la o parte ca să le facă loc, fără să-i pese că putea să fie strivită și, de multe ori, cei ce le conduceau erau nevoiți să-i lovească cu biciul pe cei rămași în urmă, sau pe încăpățânații care nu vroiau cu niciun chip să se ferească din calea lor.

Aceeași agitație extraordinară cuprinsese și fluviul, acoperit de ambarcațiuni de toate felurile, în așa fel încât, în ciuda lărgimii sale, oglinda apei nu se mai zărea; de la luntrea cu prora și pupa ridicate, împodobită cu culori pestrițe și ornamente de aur, până la barca subțire din papirus, totul fusese pus în mișcare, totul era folosit. Nu fuseseră lăsate deoparte nici măcar cele ce transportau vite ori fructe, nici plutele de stuf susținute de burduri din piele de capră pe care se încărcău de obicei vase de argilă.

Nu era deloc o treabă ușoară să treci de pe un țărm al fluviului pe celălalt o populație de peste un milion de suflete, și ca s-o faci era nevoie de toată îndemânarea și de toată sânguința marinarilor din Teba. Apa Nilului, lovită, biciuită, crestată de vâsle mari și vâsle mai mici, de cârme de toate soiurile, spumega ca marea, încrețindu-se într-o mulțime de vârtejuri care frâneau forța curentului. Alcătuirea bărcilor era pe cât de variată, pe atât de pitorească; unele aveau la fiecare extremitate câte o floare de lotus curbată înspre interior și prinsă de tijă de un șirag de mici flamuri înnodate marinărește; altele se bifurcau la pupă și se ascuțeau în vârf; acestea se

rotunjeau în formă de semilună și se ridicau la cele două capete; acelea aveau un fel de castele, sau platforme pe care stăteau în picioare cârmacii; câteva erau făcute din trei fâșii de scoarță legate cu frânghii și manevrate de o pagaie. Vasele destinate transportului animalelor și carelor erau alipite bord lângă bord și înzestrate cu un planșeu pe care fusese așezat un pod demontabil ce le permitea îmbarcarea și debarcarea fără probleme: numărul lor era mare. Caii surprinși nechezau și loveau lemnul cu copitele, făcându-l să răsunе, boii cuprinși de neliniște nu voiau să privească spre fluviu, întorcându-și boturile lustruite de care atârnavă firișoare de bale, liniștindu-se sub mângâierile conducătorilor.

Șefii echipajelor marcau ritmul vâslașilor lovindu-și palmele una de alta; cârmacii, cățărați la pupă sau plimbându-se pe acoperișul cabinei, își strigau ordinele, indicând manevrele necesare pentru a înainta prin labirintul mișcător al ambarcațiunilor. Uneori, în ciuda măsurilor de precauție, vasele se ciocneau, și marinarii se înjurau, sau se loveau cu ramele.

Mulțimea aceasta de corăbii, pictate în alb și împodobite cu motive ornamentale verzi, albastre și roșii, încărcate cu bărbați și femei în veșminte multicolore, făcea ca Nilul să dispară cu totul pe o suprafață de mai multe leghe și înfățișa, sub lumina vie a soarelui Egiptului, un spectacol de o strălucire care îți lua ochii prin mobilitatea sa; apa răscolită în toate direcțiile fremăta, scânteia, sclipea ca argintul viu, ca un soare spart într-un milion de țandări.

Tahoser se urcă pe corabia ei, decorată cu un lux deosebit, al cărei centru era ocupat de o cabină cu antablamentul acoperit de un rând de șerpi, cu stâlpi ciopliți la colțuri și pereții înpestrițați de desene simetrice. Un habitacul cu acoperișul ascuțit se afla la pupă, contrabalansat la cealaltă extremitate de un fel de altar înfrumusețat cu picturi. Cârma era alcătuită din două rame imense terminate cu capete ale lui Hathor la gâtul cărora erau înnodate bucăți de pânză, și învârtindu-se pe niște țărui scobiți. Pe catargul înălțat flutura, căci vântul de est tocmai începuse să bată, o pânză oblongă prinsă în două vergi, a cărei țesătură bogată era brodată și pictată cu romburi, câpriori, pătrate, păsări, animale fantastice în culori strălucitoare; de verga inferioară atârna un ciucure cu smocuri mare.

Odată ancora ridicată și pânza potrivită în bătaia vântului, corabia se îndepărtă de țărm, despicând cu prova încâlceala de bărci ale căror vâsle se încurcau și zvârcoleau ca labele unor scarabei răsturnați pe spate; plutea fără să-i pese, într-un concert de înjurături și de răcnete; forța sa superioară

îi permitea să nu ia în seamă izbiturile ambarcațiunilor mai fragile ce încercau să o scufunde. De altfel, marinarii lui Tahoser erau atât de dibaci încât corabia pe care o manevrau părea înzestrată cu inteligență, într-atât de prompt se supunea comenzilor cârmaciului și ocolea fără greș obstacolele mai serioase. Curând lăsă în urmă navele împovărate a căror cabină înțesată de pasageri în interior era încărcată și pe acoperiș de trei, patru rânduri de bărbați, femei și copii chirșiți în acea poziție în care le plăcea atât de mult egiptenilor să stea. Văzând toate aceste personaje îngenuncherate astfel, ai fi crezut că sunt judecătorii lui Osiris, dacă fizionomia lor, în loc să exprime reculegerea proprie consilierilor funebri, n-ar fi arătat veselie cea mai adevărată, într-adevăr, Faraonul se întorcea învingător, încărcat de pradă. Teba era beată de fericire, iar populația sa pornise cu mic cu mare să iasă în întâmpinarea protejatului lui Amon-Ra, stăpân al diadelor, conducătorul regiunilor pure, Aroeris atotputernicul, regele-soare și cuceritorul popoarelor.

Corabia lui Tahoser atinse curând malul opus. Ambarcațiunea care transporta carul acostă aproape în același timp: boii trecură peste podul mobil și fură puși în jug în câteva minute de slujitorii iuți debarcați o dată cu ei.

Boii aceștia albi, pătați cu negru, purtau pe capete un soi de tiară ce acoperea în parte jugul legat de oiște și menținut în stare de echilibru de două curele late de piele, dintre care una le înconjura gâtul, iar cealaltă, prinsă de prima, le trecea pe sub burtă. *Greabănele* înălțate, cutele mari din jurul gâtului, jaretele[27] uscate și nervoase, copitele mici și strălucitoare ca agata, coada cu smocul pieptănat cu grijă arătau că erau de rasă pură, și că muncile grele ale câmpului nu-i deformaseră niciodată. Aveau acea placiditate maiestuoasă a lui Apis, taurul sacru, atunci când acesta primește omagii și ofrande. În carul ușor și deosebit de rapid puteau încăpea două sau trei persoane; semicircular, acoperit de ornamente și desene aurite cu linii grațioase, era susținut de un fel de proptea oblică depășind puțin marginea superioară, de capătul căreia călătorul se agăța cu mâna atunci când drumul era desfundat sau mersul atelajului rapid; pe osie, așezată în partea din spate, pentru a atenua zdruncinăturile, pivotau două roți cu câte șase spițe fixate de niște pene împlântate adânc. La capătul unei prăjini înfipte în partea din spate se desfăcea ca o floare o umbrelă de soare reprezentând niște frunze de palmier.

Nofre, aplecată peste margine, ținea frâiele boilor înhămați ca niște cai și conducea carul după obiceiul egiptean, în vreme ce Tahoser, nemișcată lângă ea, își sprijinea mâna, încărcată de inele de la degetul mic până la cel mare, de mulura aurită a carului.

Aceste două frumoase fete, una strălucind de emailuri și pietre prețioase, cealaltă de-abia acoperită de o tunică străvezie de gaz, formau un grup încântător în carul pictat în culori scânteietoare. Opt sau zece slujitori înveșmântați în tunici dungate, plisate în față, însoțeau echipajul, potrivitându-și pașii după mersul boilor.

Nici de partea aceasta a fluviului înghesuiala nu era mai mică; locuitorii din cartierul Memnonia și din satele învecinate soseau și ei și, în fiecare clipă, bărcile, depunându-și încărcătura pe cheiul din cărămizi, aduceau noi cete de curioși care îngroșau rândurile mulțimii. Care nenumărate se îndreptau spre câmpul de manevră, iar roțile le străluceau ca niște sori în praful auriu pe care-l ridicau în drumul lor.

Rama era, de altfel, pe măsura tabloului. În mijlocul unor grădini înverzite din care țâșneau egretele palmierilor se desenau, viu colorate, case de plăcere, palate, pavilioane de vară înconjurate de sicomori și de mimoze. Bazinele scânteiau în soare, vița de vie își împletea cârceii, ca niște festoane, pe spalierile boltite; în spate se proiecta silueta gigantică a palatului lui Ramses-Meiamun, cu stâlpii săi uriași, zidurile enorme, catargele aurite și pictate ale căror flamuri fluturau în vânt; mai la nord, cei doi coloși care tronează într-o atitudine de eternă indiferență, munte de granit cu formă umană, în față. Intrării *AmenoGum-uhii*, începeau să se contureze într-o nuanță albăstruie, mascând pe jumătate *Rameseium-ul* mai îndepărtat și mormântul situat într-o poziție mai retrasă al marelui preot, dar lăsând să se vadă unul dintre colțurile palatului lui Menefta.

Mai aproape de lanțul libian, cartierul Memnonia, locuit de colciți, paraschiști și tarischeuți, făcea să se înalțe în aerul albastru fumul roșiatic al cazanelor sale de natron: căci moartea nu obosește niciodată și în zadar se revarsă tumultoasă viața, fâșiile de pânză se croiesc, lăcașurile mumiilor se modelează, sicriele se acoperă cu hieroglife, și cine știe ce leș rece, întins pe patul funebru cu picioare de leu sau de șacal, așteaptă să fie pregătit pentru odihna veșnică.

La orizont, dar părând mai aproape datorită transparenței aerului, munții Libiei își desenau pe cer crenelurile dantelate din calcar și întinderile aride scobite de hipogee.

Atunci când îți întorceai capul spre celălalt țărm, priveliștea nu era mai puțin minunată; razele soarelui colorau în roz, pe fondul vaporos al lanțului arabic, ansamblul imens al Palatului din Nord pe care depărtarea de-abia dacă îl micșora puțin și care își înălța munții de granit, pădurea de coloane uriașe deasupra locuințelor cu acoperișul plat.

În fața palatului se întindea o esplanadă vastă ce cobora spre fluviu prin două scări dispuse în colțuri; în mijloc, un *dromos de criosfineși*, perpendicular pe Nil, ducea spre un stâlp gigantic, precedat de două statui uriașe și de o pereche de obeliscuri ale căror *piramidioane* depășeau cornișa proiectându-și vârfurile sângerii pe albastrul azuriu al cerului.

Mai înapoi, deasupra zidurilor incintei, se deslușea fața laterală a templului lui Amon; și mai la dreapta se ridicau templul din Khons și templul din Oph; un pilon gigantic zărit din profil și întors spre răsărit, două obeliscuri de șaiszeci de coți înălțime marcau începutul acestei miraculoase alei de două mii de sfincși cu corpuri de leu și capete de berbec, întinzându-se de la Palatul din Nord până la Palatul din Sud; pe pedestale se vedeau revărsându-se crupele enorme ale primului rând de monștri, întorși cu spatele spre Nil.

Mai departe se conturau vag într-o lumină trandafirie cornișe cu globul mistic desfăcându-și aripile largi, capete de coloși cu figuri placide, colțuri ale unor edificii imense, piscuri de granit, terase suprapuse, pâlcuri de palmieri desfăcându-se ca niște tufe de plante pitice între aceste clădiri și monumente de dimensiuni uluitoare; și Palatul din Sud își desfășura zidurile multicolore, catargele pavazate, porțile tăiate oblic, obeliscurile și cetele de sfincși.

Dincolo, atât cât puteai cuprinde cu ochii, se întindea Oph, cu palatele, școlile de preoți și casele sale, iar linii vagi albastrui indicau în planul cel mai îndepărtat creasta zidurilor sale și vârful porților.

Tahoser se uita distrată la acest tablou familiar și ochii ei neatenți nu exprimau nicio clipă admirația; dar, trecând prin fața unei case aproape ascunse de vegetația luxuriantă ce o împrejmua, ieși din apatie, părând să caute pe terasă și în galeria exterioară o figură cunoscută.

Un tânăr frumos, sprijinit cu nonșalanță de una dintre coloanele pavilionului, părea să privească mulțimea; dar ochii săi întunecați, în care părea să danseze un vis, nu zăboviră asupra carului ce le ducea pe Tahoser și Nofre.

Totuși, mâna mică a fiicei lui Petamunof se încleșta nervoasă de marginea carului. Obrajii săi păliră sub stratul subțire de fard cu care o marinase Nofre și, ca și cum ar fi fost gata să leșine, inspiră de mai multe ori parfumul buchetului ei de lotus.

III.

În ciuda perspicacității sale obișnuite, Nofre nu remarcase efectul pe care îl produsese misteriosul necunoscut asupra stăpânei sale: nu observase paloarea urmată de o roșeață întunecată, nici strălucirea mai vie a privirii, nu auzise nici foșnetul emailurilor și mărgelilor colierelor clătinate de mișcarea pieptului care începuse să palpite; este adevărat că întreaga sa atenție era îndreptată spre atelaj, încercând să strecoare carul prin mulțime, operațiune din ce în ce mai dificilă având în vedere grupurile tot mai compacte de gură-cască sosiți în graba mare ca să asiste la întoarcerea triumfală a Faraonului.

În sfârșit ajunseră pe câmpul de manevră, o incintă imensă nivelată cu grijă pentru desfășurarea festivităților militare: terasamente construite de-a lungul multor ani de brațele a treizeci de națiuni duse în sclavie încadrau ca niște forme de relief naturale acest paralelogram gigantic; ziduri de cărămidă arsă îmbrăcau aceste terasamente, făcându-le să semene cu niște talazuri pardosite, crestele lor erau împodobite, pe mai multe rânduri în adâncime, de sute de mii de egipteni ale căror costume albe sau în culori vii și pestrițe scânteiau în soare în acea forfotă care caracterizează o mulțime, chiar și atunci când aceasta pare nemișcată; în spatele acestui cordon de spectatori, carele, trăsurile, litierele păzite de conducători, vizitii și sclavi aveau aspectul unui campament al unui popor în migrație, într-atât de mare era numărul lor; căci Teba, minunea lumii antice, număra mai mulți locuitori decât anumite regate.

Nisipul fin al vastei arene înconjurată de un milion de capete scânteia ca o țesătură de fire micacee în lumina ce se cernea din cerul albastru ca emailul statuetelor lui Osiris.

În partea de sud a câmpului de manevră, zidurile se întrerupeau și lăsau să se reverse în piață un drum ce ducea spre Etiopia Superioară de-a lungul lanțului libian. În colțul opus, talazul tăiat permitea drumului să continue până la palatul lui Ramses-Meamun, făcându-și loc prin zidul gros de cărămidă.

Fiica lui Petamunof, împreună cu Nofre, cărora servitorii le făcuseră loc, se aflau în acel colț, în vârful talazului, în așa fel încât puteau vedea întreg

cortegiul defilând la picioarele lor.

Un vuiet surd, profund și puternic precum mugetul mării, se făcu auzit în depărtare, acoperind murmurul mulțimii așa cum răgetul unui leu reduce la tăcere mieunaturile unei cete de șacali. Curând, zgomotul specific instrumentelor muzicale se detașă de acest tunet terestru produs de uruitul carelor de luptă și pasul ritmat al infanteriei; un soi de ceață roșcată ca aceea ce se ridică atunci când vântul răscolește deșertul acoperi cerul în partea aceea, și totuși briza încetase să mai bată; nicio adiere nu se simțea în aer, și ramurile cele mai delicate ale palmierilor stăteau neclintite de parcă ar fi fost sculptate în granitul capitelurilor, niciun fir de păr nu se înfiora pe tâmpilele jilave ale femeilor, iar țepii canelați ai coifurilor lor se înmuiaseră și le atârnavă pe spate. Ceața aceasta prăfoasă era produsă de armata în marș și plutea deasupra ei ca un nor arămiu.

Tumultul sporea: trombele de praf se desfăcură și primele rânduri de muzicieni pătrunseră în arenă, spre marea satisfacție a mulțimii, care, în ciuda respectului ce îl purta maiestății sale faraonice, începuse să se sature să aștepte pe o arșiță care ar fi făcut să se topească orice altă țeastă în afara țăstelor egiptene.

Avangarda muzicienilor se opri câteva clipe; soboare de preoți, delegații formate din locuitori de vază ai Tebei străbătură câmpul de manevră ca să se înfățișeze dinaintea Faraonului și se așezară în ordine în grabă, pătrunși de respectul cel mai profund, lăsând loc de liberă trecere cortegiului.

Muzicanții, care numai ei singuri ar fi putut alcătui o armată, cântau la tobe, tamburine, goarne și sistre.

Primul grup trecu suflând din goarnele scurte de aramă strălucind ca aurul. Fiecare dintre acești instrumentiști ducea sub braț o a doua goarnă, de parcă instrumentul ar fi putut obosi mai repede decât omul. Costumul lor consta dintr-un soi de tunică scurtă, strânsă de o cingătoare ale cărei capete impunătoare atârnavă în față; o bentiță în care erau înfipite două pene de struț diferite le prindea părul des. Penele aranjate astfel aminteau de antenele scarabeilor și le confereau celor care le purtau aspectul straniu al unor insecte.

Toboșarii, înveșmântați într-o simplă fustă plisată și goi până la brâu, loveau cu bețe din lemn de sicomor în pielea de colun a tobelor lor cu pânțele bombat, agățate de un centiron de piele, în ritmul pe care li-l indica, bătând din palme, un toboșar-șef care se întorcea adesea spre ei.

După toboșari veneau cântăreții la sistru, care își scuturau instrumentul cu un gest brusc și sacadat, făcând să răsunе, la intervale măsurate, inelele de metal pe cele patru triumphiuri de bronz.

Cântăreții la tamburină purtau transversal în fața lor tamburinele oblonge, legate cu o eșarfă petrecută pe după gât, și loveau puternic cu pumnul în pielea întinsă, prinsă la cele două capete.

Fiecare corp de instrumentiști nu număra mai puțin de două sute de oameni; dar uraganul de sunete pe care îl iscau trâmbițele, tobele, sistrele, tamburinele, și care ți-ar fi spart urechile în interiorul unui palat nu părea nici strident, nici nimicitor sub vasta cupolă a cerului liber, în acest spațiu imens, în mijlocul acestei mulțimi care zumzăia veselă, în fruntea acestei armate atât de numeroase și atât de diverse încât nimeni nu s-ar fi încumetat să o descrie și să o clasifice, care înainta cu vuietul unor ape revărsate.

Era, oare, prea mult să fie precedat de un alai de opt sute de muzicanți pentru un Faraon iubit de Amon-Ra, reprezentat de coloși de bazalt și de granit de șaizeci de coți înălțime, având numele înscris în cartușele unor monumente nepieritoare, iar istoria faptelor sale sculptată și pictată pe pereții sălilor hipostile, pe suprafețele stâlpilor în nenumărate basoreliefuri, în nenumărate fresce? Era, într-adevăr, prea mult pentru un rege ce dojenea cu biciul de la înălțimea tronului său o sută de popoare cucerite, pentru un Soare viu ce-ți pârjolește ochii cu lumina lui orbitoare, pentru un zeu, veșnic, poate?

După muzicanți soseau captivii barbari cu înfățișări ciudate, chipuri fioroase, pielea neagră, părul creț, semănând tot atât de mult cu o maimuță cât și cu un om, îmbrăcați în straiile de pe meleagurile lor: o fustă deasupra șoldurilor, prinsă într-o singură bretea, brodată cu ornamente felurit colorate. Prizonierii fuseseră încătușați cu o cruzime plină de ingeniozitate și fantezie. Unii erau prinși cu coatele la spate, alții, cu mâinile ridicate deasupra capului, în poziția cea mai stânjenitoare; unii aveau încheieturile fixate în bucăți de lemn găurite; alții, gâtul sugrumat într-un carcan sau într-un laț de frânghie cu care era înlănțuit un șir întreg, în dreptul fiecărei victime fiind făcut câte un nod strâns. Cei care o făcuseră se dovediseră, parcă, împinși de bucuria drăcească de a-i împiedica pe acești nenorociți să mai poată sta într-o poziție firească, legându-i fedeleș și făcându-i să se târască în fața învingătorului lor cu pași stângaci și împiedicați, rostogolindu-și ochii măriți de spaimă și cu trupurile contorsionate de durere, mânați din spate cu lovituri de bătă de paznici nemiloși.

Femei oacheșe, cu pielea încrețită și cozi lungi atârându-le pe spate, cărându-și copiii într-un petec de pânză legat de frunte, veneau în spatele lor copleșite de rușine, gârbovite, lăsând să li se vadă goliciunea scheletică și diformă, turmă fără valoare dedicată treburilor mărunte.

Altele, tinere și frumoase, cu pielea de o nuanță mai puțin închisă, cu brațele împodobite cu cercuri late de fildeș, cu discuri mari de metal la urechi, erau acoperite de tunici lungi cu mâneci largi, garnisite la gât cu un tiv brodat și căzând în pliuri fine și strânse până la gleznelor pe care zângăneau inele; sărmane fete dezrădăcinate, luate din patria lor, smulse din brațele părinților, ale iubiților, poate; surâdeau, totuși, printre lacrimi, căci puterea frumuseții este fără margini, tot ceea ce este straniu trezește curiozitatea și atrage capriciul, așa că, cine știe, favoarea regală aștepta poate una dintre aceste frumuseți barbare în ascunzișurile secrete ale gineceului.

Erau însoțite de soldați care le apărau de contactul mulțimii.

veneau apoi purtătorii de flamuri, înălțând prăjinile aurite ale drapelelor reprezentând animale mistice, ereți sacri, capete ale lui Hathor cu creștetul acoperit cu pene de struț, ibecși înaripați, cartușe împodobite cu viniete cu numele regelui, crocodili și alte simboluri religioase sau războinice. De aceste stindarde erau înnodate lungi panglici albe, presărate cu puncte negre pe care mișcarea celor ce mășăluiau le făcea să plutească grațios în aer.

La vederea steagurilor ce vesteau sosirea Faraonului, delegațiile de preoți și de notabilități întinseră spre el mâinile într-un gest de implorare, sau le lăsară să le atârne pe genunchi, cu palmele întoarse în sus. Unii chiar se prosternară cu coatele strânse pe lângă trup, cu fruntea atingând pământul, într-o atitudine de supunere absolută și de adorație profundă; spectatorii agitați în toate direcțiile ramuri mari de palmier.

Un herald care ținea în mână un sul acoperit de semne hieroglifice își făcu loc între purtătorii de flamuri și clericii purtători de cădelnițe care precedau litiera regelui. Proclamă cu voce tunătoare, răsunând ca. O trâmbiță, victoriile Faraonului: enumera biruințele de pe diverse câmpuri de luptă, numărul prizonierilor și al carelor de luptă pe care le pierduseră trupele inamice, valoarea totală a prăzii, cantitatea de pulbere de aur, colții de elefant, penele de struț, mirodeniile, girafele, leii, panterele și alte animale rare; cită numele căpeteniilor barbare ucise de sulitele lungi și subțiri și de săgețile Maiestății Sale, Aroeris atotputernicul, favoritul zeilor.

La fiecare anunț, mulțimea scotea un strigăt uriaș, și, de sus de pe talazuri, arunca în calea învingătorului ramurile verzi de palmier pe care le învârtea în aer.

În sfârșit, Faraonul își făcu apariția!

Un alai de preoți, întorcându-se la intervale regulate, își îndreptau spre el cădelnițele după ce aruncaseră tămâie peste cărbunii aprinși din cupa mică de bronz, susținută de o mână prinsă într-un fel de sceptru terminat la celălalt capăt cu un cap de animal sacru, și mergeau plini de respect de-a-ndăratelea, în vreme ce fumul înmiresmat și albastru se înălța spre nările biruitorului, în aparență indiferent la toate aceste onoruri, ca o divinitate de bronz sau de bazalt.

Doisprezece *oeris*-i, căpetenii militare, cu capetele acoperite de un coif ușor împodobit cu o pană de struț, torsurile goale și șalele înfășurate într-o *pagna* cu cute aspre și tari, ducându-și în față scuturile atârinate la cingătoare, cărau un soi de pavăză pe care era așezat tronul Faraonului. Era un jilț cu picioarele și brațele în formă de labe de leu, cu spătarul înălțat, garnisit cu o pernă uriașă care se revărsa peste margini, împodobit pe laturi cu o țesătură de dantelă cu flori roz și albastre; picioarele, brațele, nervurile tronului erau aurite, iar spațiile rămase libere erau viu colorate.

De fiecare parte a litierei, patru slujitori vânturau la capătul unor prăjini aurite evantaie enorme din pene de o formă semicirculară; doi preoți ridicau un corn al abundenței bogat ornamentat, din care se revărsau jerbe de gigantice flori de lotus.

Faraonul purta un coif alungit ca o mitră decupată și răscroită în așa fel încât să lase liberă conca urechii, și răsfrângându-se peste ceafă pentru a o proteja. Pe fondul albastru al coifului scânteiau o puzderie de puncte asemănătoare unor ochi de pasăre, formate din trei cercuri, unul negru, unul albastru și unul roșu; găitane colorate în stacojiu și galben îi garniseau marginile, iar vipera simbolică, răsucindu-și inelele de aur în partea din față, se ridica și se revărsa deasupra frunții regale; două smocuri lungi și canelate, purpurii, atârnau pe umeri și completau acest accesoriu de o maiestuoasă eleganță.

Un grumăjer amplu, cu șapte rânduri de emailuri, pietre prețioase și mărgele de aur, se rotunjea pe pieptul Faraonului și sclipea în lumina soarelui. Era înveșmântat într-un soi de brasieră cadrilată, în carouri roz și negre, a cărei margine de jos se alungea în fâșii ce se răsuceau de mai multe ori în jurul bustului, cuprinzându-l strâns; mânecile, tăiate la margini

deasupra bicepsilor și garnisite cu o bordură străbătută de linii transversale aurii, roșii și albastre, lăsa să se vadă brațele rotunde și puternice, dintre care stângul era prevăzut cu o brățară lată de metal la încheietura mâinii, destinată să atenueze atingerea corzii atunci când Faraonul slobozea o săgeată din arcul lui triumfiular, iar dreptul, împodobit cu o brățară alcătuită dintr-un șarpe răsucit de mai multe ori, ținea un sceptru lung ce avea la capăt un mugur de lotus. Restul trupului era drapat într-o țesătură din cel mai fin in, cu multe cute, strânsă pe umeri de o cingătoare acoperită parțial cu plăci de email și aur. Între brașiere și cingătoare torsul apărea strălucitor și neted ca granitul trandafiriu lucrat de un meșter dibaci. Sandale cu vârfurile încovoiate, semănând cu niște patine, îi încălțau labele picioarelor înguste și lungi, apropiate una de alta ca tălpile zeilor pe zidurile templelor.

Fața cu pielea întinsă, fără niciun rid, imberbă, cu trăsături mari și pure, pe care niciun simțământ omenesc nu părea să o poată clinti și pe care sângele vieții vulgare nu o colora de fel, cu paloarea sa lipsită de strălucire, buzele strânse, ochii enormi, măriți de linii negre, ale căror pleoape nu se lăsa mai mult ca cele ale eretelui sacru, inspira prin imobilitatea sa o spaimă plină de respect. Ai fi zis că ochii nu contemplau decât eternitatea și infinitul; obiectele înconjurătoare nu păreau să se reflecte în ei. Plictiseala celui ce a gustat din toate desfătărilor și și-a împlinit toate poftele cât ai bate din palme, izolarea semizeului care nu-și află sufletul-pereche printre muritori, dezgustul celui sătul de atâtea ridicări în slavă și parcă obosit să triumfe mereu făcuseră acest chip să înlemnească pentru totdeauna într-o mască de un calm imperturbabil și de o seninătate granitică. Osiris la judecata sufletelor n-ar fi arătat mai maiestuos și mai desprins de cele lumești.

Un leu mare îmblânzit, culcat alături de el pe litieră, își întindea labele uriașe ca un sfinx pe pedestal și clipea din ochii lui galbeni.

O frânghie, prinsă de litieră, lega carele de război ale căpeteniilor învinse de Faraon: le târa în urma lui ca pe niște animale în lesă. Căpeteniile acestea, cu fețele posomorâte, dar neîmblânzite, cu coatele legate, alcătuiau un grup dizgrațios, clătinându-se ca niște saci din pricina trepidațiilor carelor mâinate de vizitii egipteni.

Veneau apoi carele de război ale prinților tineri din familia regală: trase de cai de rasă pură, cu forme elegante și nobile, cu încheieturile fine, jaretele nervoase, coama tunsă ca o perie, înhămați doi câte doi, scuturându-

și capetele cu panașuri de pene roșii, împodobite cu curele și fruntare cu ornamente de metal. O osie curbată apăsa pe *greabănele* lor acoperite de panouri stacojii, un jug ușor îndoit ca un arc ale cărui capete se răsuceau înapoi; o chingă și o curea pectorală cu ținte și broderii, huse bogate, în dungii albastre sau roșii și cu ciucuri mari, completau acest harnașament solid, grațios și ușor.

Carul, pictat în roșu și verde, împodobit cu plăci și semisfere de bronz, asemănător cu un *umbo* de scut, era flancat de două tolbe mari așezate în diagonală în sens contrar; într-una se aflau sulite lungi și subțiri, iar în cealaltă săgeți. Pe fiecare latură, un leu sculptat și aurit, cu labelle încordate, cu colții dezgoliți într-un rictus înfricoșător, părea că rage, gata să se năpustească asupra dușmanilor.

Tinerii prinți purtau pe cap o bentiță ce le strângea părul și în care se încolăcea, umflându-și gușa, vipera regală; ca veșmânt, o tunică împodobită la gât și la mâneci cu broderii strălucitoare și încinsă în talie cu un centiron de piele având ca închizătoare o placă de metal acoperită cu hieroglifice; de centiron era prins un pumnal lung cu lama triunghiulară de bronz, al cărui mâner canelat transversal se termina cu un cap de erete.

În car, lângă fiecare prinț, stăteau vizitiul însărcinat să conducă vehiculul în timpul luptei și scutierul desemnat să-l apere de lovituri pe luptător, protejându-l cu pavăza sa, în vreme ce el însuși slobozea săgețile sau zvârlea cu putere sulitele lungi și subțiri scoase din tolbele laterale.

În urma prinților veneau carele, cavaleria egiptenilor, în număr de douăzeci de mii, fiecare dintre ele tras de doi cai și cu un echipaj compus din trei oameni. Înaintau câte zece în rând, osiile aproape că se atingeau, dar nu se izbeau niciodată, într-atât de mare era îndemânarea vizitiilor.

Câteva care mai puțin grele, destinate manevrelor de hărțuire a inamicului, sau operațiunilor de recunoaștere, mergeau în față și aveau doar un singur luptător ce avea frâiele atelajului trecute în jurul trupului, ca să-și păstreze mâinile libere; din câteva mișcări la dreapta, la stânga, sau lăsându-se pe spate, mâna sau oprea caii; și era într-adevăr o desfătare să vezi nobilele animale, ce păreau lăsate de capul lor, conduse, totuși, cu apăsări imperceptibile, în așa fel încât își mențineau, imperturbabil, aceeași cadență.

Într-unul dintre carele acestea, elegantul Ahmosis, protejatul lui Nofre, se ridicase cât era de înalt și își plimba privirile prin mulțime, încercând să o descopere pe Tahoser.

Tropăitul cailor, stăpâniți cu mare greutate, tunetul roților îmbrăcate în bronz, vibrația metalică a armelor confereau acestei defilări o măreție strivitoare, semănând spaima chiar și în sufletele celor mai curajoși. Coifurile, penele, scuturile, platoșele ușoare acoperite de solzi verzi, roșii și galbeni, arcurile aurite, spadele de bronz străluceau și scânteiau de-ți luau ochii în soarele deschis pe cer, deasupra lanțului libian, ca un imens ochi osirian, și simțeai că șocul unei asemenea armate trebuia să spulbere națiunile așa cum uraganul mătură din calea lui un fir de pai.

Călcăt de aceste roți fără număr, pământul se cutremura cu un bufnet surd, de parcă ar fi fost răscolit de o catastrofă naturală.

În urma carelor apărură batalioanele de infanteriști, mășăluind în ordine cu scuturile în mâna stângă și, în funcție de armă, cu lancea, sulita, praștia, sau securea în mâna dreaptă; capetele soldaților erau acoperite de căști cu vizieră împodobite cu două smocuri de păr de cal, trupurile încinse cu o centură-cuirasă din piele de crocodil. Chipurile impasibile, regularitatea impecabilă a mișcărilor, pielea de culoarea aramei, acum și mai întunecată în urma unei expediții recente pe meleagurile fierbinți ale Etiopiei Superioare, nisipul deșertului cernut peste veșmintele lor inspirau admirație pentru disciplina și curajul lor. Cu astfel de soldați, Egiptul putea cuceri lumea întreagă. Veneau apoi trupele aliate, ușor de recunoscut după forma barbară a coifurilor, semănând cu niște mitre retezate, sau împodobite cu două coarne înfipite într-o țepușă.

Sclavii cărau pe umeri sau pe tărgi prada anunțată de herald, iar îmblânzitorii târau în lesă pantere, gheparzi lipindu-se de pământ de parcă ar fi vrut să se ascundă, struți bătând din aripi, girafe depășind mulțimea cu lungimea gâtului lor și chiar și urși bruni prinși, se spunea, în munții Lunii.

Regele intrase de multă vreme în palatul său, dar defilarea continua încă.

Trecând prin fața taluzului pe care se aflau Tahoser și Nofre, Faraonul, pe care litiera cărată pe umeri de *oeris*-i îl ridica deasupra mulțimii la nivelul tinerei fete, își ațintise domol asupra ei privirea-i posomorâtă. Nu întorsese capul, niciun mușchi al feței nu i se clintise, chipul său rămăsese nemișcat ca masca unei mumii; ochii, totuși, îi alunecaseră între pleoapele pictate spre Tahoser și licărul unei dorințe însufletea discurile întunecate; efect la fel de înspăimântător ca și cum pupilele de granit ale unei statui divine s-ar fi iluminat dintr-o dată, exprimând un simțământ omenesc. Una dintre mâini părăsi brațul tronului și se ridică pe jumătate; gest imperceptibil pentru toată

lumea, dar remarcat de unul dintre slujitorii ce mergeau pe lângă brancardă, care se uită repede spre fata lui Petamunof.

În vremea asta, noaptea se lăsase brusc, căci în Egipt nu există apus; noaptea, sau mai degrabă o zi albăstruie succedându-se unei zile galbene. Pe cerul de azur de o transparență infinită se aprindeau nenumărate stele, ale căror scânteieri tremurau nedeslușit în apa Nilului, agitată de bărcile care aduceau înapoi pe celălalt mal populația Egiptului; iar ultimele grupuri ale armatei se desfășurau încă pe câmpie ca inelele unui șarpe gigantic atunci când ambarcațiunea ușoară o depuse pe Tahoser pe debarcaderul din dreptul palatului său.

IV.

Faraonul ajunsese în fața palatului regal, situat la mică distanță de câmpul de manevră, pe malul stâng al râului.

În transparența albăstruie a nopții, imensul edificiu căpăta proporții și mai uriașe și își contura dimensiunile enorme pe fondul violet al lanțului libian cu o forță înfricoșătoare și sumbră. Tot acest ansamblu arhitectural ridicat din blocuri de piatră de neclintit peste care veșnicia părea să alunece ca o picătură de apă peste suprafața unei statui de marmură reprezenta un simbol desăvârșit al ideii de putere absolută.

În drumul spre palat trebuia să treci printr-o curte mare înconjurată de ziduri groase, împodobite în vârf cu muluri adânci; în fundul curții se ridicau două coloane înalte cu capiteluri în formă de crengi de palmier, marcând intrarea într-o a doua incintă. În spatele coloanelor se înălța un pilon gigantic alcătuit din doi pereți masivi ce încadrau o poartă monumentală, făcută mai degrabă ca să lase să treacă uriași de piatră decât oameni în carne și oase. Dincolo de aceste propilee, acoperind partea din spate a unei a treia curți, îți apărea în fața ochilor palatul propriu-zis în toată splendoarea sa extraordinară; două corpuri laterale asemănătoare cu bastioanele unei fortărețe se proiectau în unghi drept, oferind privirilor basoreliefuri întinse pe toată suprafața lor, reprezentându-l în forma consacrată pe Faraonul biruitor biciuindu-și dușmanii și călcându-i în picioare; pagini de istorie scrise cu dalta într-o carte de piatră pe care până și posteritatea cea mai îndepărtată trebuia să o citească.

Pavilioanele acestea depășeau cu mult înălțimea pilonului, și cornișa lor evazată și crenelată cu merloane se rotunjea trufașă pe creasta munților Libiei, ultimul plan al tabloului. Legând cele două corpuri de clădire, fațada palatului ocupa întreg spațiul intermediar. Deasupra ușii uriașe, străjuite de

sfincși, scânteiau trei etaje de ferestre pătrate, trădând în exterior luminăția dinăuntru și conturând pe perete un soi de tablă de șah luminoasă. La primul cat ieșeau în afară balcoane susținute de statuile unor prizonieri ghemuiți sub ele.

Ofițerii casei regale, eunucii, slujitorii, sclavii, preveniți de sunetele ascuțite ale trâmbițelor și de bubuitul tobelor că Maiestatea Sa se apropie, îi ieșiseră în întâmpinare și îl așteptau îngenuncheați sau prosternându-se pe dalele din curte; prizonieri din rasa inferioară Scheto, purtând urne pline cu sare și ulei de măsline în care era muiată o feștilă a cărei flacără ardea vie și clară, stăteau înșiruiți de la ușa palatului până la intrarea în prima incintă, nemișcați ca niște lampadare de bronz.

Curând, grupul din fruntea cortegiului pătrunse în palat și, purtată de ecou, muzica fanfarei răsună atât de tare încât vuietul îi trezi pe ibișii adormiți, făcându-i să-și ia zborul și să se refugieze pe antablamente.

Oeris-ii se opriră la ușa ce se deschidea în mijlocul fațadei, între cele două pavilioane. Sclavii aduseră o scăriță portativă cu mai multe trepte și o așezară lângă litieră; Faraonul se ridică încet și maiestuos, după care rămase câteva clipe neclintit ca o statuie. Urcat în această poziție pe un soclu de umeri, pluti apoi pe deasupra capetelor celor din jur, părând a avea doisprezece coți înălțime; scăldat într-o lumină ciudată, pe jumătate de razele lunii care se ridica, pe jumătate de licărire a lămpilor, înveșmântat în costumul ale cărui ornamente de aur și de email scânteiară brusc, semăna cu Osiris sau mai degrabă cu Tifon; cobori fără grabă, solemn și grav, treptele și intră, în sfârșit, în palat.

O primă curte interioară, încadrată de un șir de stâlpi enormi împeștrițați cu hieroglife ce susțineau o friză terminată într-o volută, fu străbătută cu pas domol de Faraon în mijlocul unei mulțimi de sclavi și de slujitori prosternați la picioarele lui.

O altă curte apăru, înconjurată de un spațiu de plimbare acoperit și de coloane nu prea înalte dar foarte groase, având drept capitel un zar de gresie apăsător de o arhitravă[28] masivă. Privind liniile drepte și formele geometrice ale acestui ansamblu arhitectural înălțat cu bucăți de munte, erai convins de indestructibilitatea sa: stâlpii și coloanele păreau să-și încordeze cu îndârjire mușchii ca să poată susține greutatea imenselor blocuri de stâncă așezate pe cuburile capitelurilor; zidurile se lăteau ca niște talazuri pentru a avea mai multă stabilitate, iar asizele[29] se îmbinau în așa fel încât formau un singur bloc; dar motivele ornamentale policrome,

basoreliefurile în culori vii făceau ca, la lumina zilei, enormul edificiu să pară zvelt, ușor și strălucitor, pentru ca, o dată cu venirea nopții, să-și recapete adevăratele dimensiuni.

Pe cornișa în stil egiptean a cărei muchie inflexibilă decupa pe cer un vast paralelogram de azur întunecat tremurau în bătaia intermitentă a brizei flăcările unor lămpi aprinse din loc în loc; licăririle lor roșiatice se răsfrângeau în apa bazinului cu pești din mijlocul curții, amestecându-se cu scânteierile albastrui ale lunii; arbuștii plantați în jurul bazinului își răspândeau parfumul delicat și dulce.

În spate se deschidea ușa ce ducea spre gineceu și spre apartamentele secrete, decorate cu un lux cu totul deosebit.

Sub plafon se afla o friză reprezentând *uraeusii* regali stând pe coadă și umflându-și gușile. Pe antablamentul ușii, în curbura cornișei, își desfăcea imensele aripi imbricate globul mistic; coloane dispuse în șiruri simetrice susțineau grinzi groase de gresie care formau niște scafe al căror fond albastru era presărat cu stele de aur. Pe pereți, tablouri mari sculptate în basoreliefuri în culori strălucitoare prezentau îndeletnicirile obișnuite într-un gineceu și scene din viața intimă. Îi puteai vedea pe Faraon așezat pe tron și jucând grav șah cu una dintre nevestele lui, goală și în picioare în fața lui, cu capul încins cu o fâșie lată de pânză din care înflorea o jerbă de flori de lotus. Într-un alt tablou, Faraonul, fără să-și piardă de loc impasibilitatea suverană și sacerdotală, întindea mâna și atingea bărbia unei tinere fete ale cărei unice veșminte erau un colier și o brățară, și care îi oferea un buchet să îl miroasă.

În altă parte îl puteai zări nehotărât și surâzător, ca și cum, răutăcios, ar fi întârziat la nesfârșit să aleagă, în vreme ce tinerele regine încercau să-l momească prin tot soiul de șiretlicuri femeiești, alintându-se și răsفățându-se.

Alte panouri înfățișau muzicieni și dansatoare, femei în baie, acoperite de creme parfumate și masate de sclavi, în atitudini atât de pline de eleganță, cu forme atât de suave și trăsături atât de pure încât niciodată în istoria artei nu au mai fost depășite.

Desene ornamentale strălucitoare și complicate, perfect executate, în care combinații desăvârșite de verde, roșu, albastru, galben și alb, acopereau spațiile rămase libere. În cartușele și benzile dispuse în coloane se puteau citi titlurile Faraonului, precum și inscripții în onoarea sa.

Pe fusul coloanelor enorme se răsuceau figuri decorative sau simbolice purtând pe cap *pșentul*, coroana suprapusă a faraonilor egipteni, având ca armă tradiționalul tau, succedându-se într-o procesiune, cu un singur ochi desenat din față pe un chip în profil, în așa fel încât păreau să privească pline de curiozitate în sală. Șiruri perpendiculare de hieroglife despărteau zonele personajelor. Printre frunzele verzi ce se decupau pe tamburul capitelului, mugurii și caliciile de lotus ieșeau în evidență datorită culorilor lor naturale, dând impresia unor coșuri cu flori.

Fiecare coloană era străjuită de o măsuță elegantă din lemn de cedru, pictată și aurită, pe care se afla o cupă de bronz plină cu ulei înmiresmat, din care feștilele de bumbac răspândeau o lumină parfumată.

Grupuri de vase cu forme alungite și prinse între ele cu ghirlande alternau cu lămpile, făcând să înflorească la baza coloanelor jerbe cu spice aurii, amestecate cu ierburi de câmp și plante folosite pentru pregătirea balsamurilor.

În mijlocul sălii, o masă rotundă din porfir, al cărei blat era susținut de capul sculptat al unui captiv, dispărea sub un morman de urne, de vase, de urcioare de metal și de oale de lut din care țâșnea o pădure de flori artificiale gigantice; căci florile adevărate ar fi părut mult prea mărunte și neînsemnate în centrul acestei săli imense, și trebuia creat un cadru natural pe măsura acestei opere grandioase a geniului uman; cele mai vii culori, galben auriu, azuriu, purpuriu, împeștrău aceste calicii enorme.

În spate se înălța tronul sau jilțul Faraonului, ale cărui picioare încrucișate bizar și prinse în nervuri răsucite erau împodobite în deschizătura încheieturilor lor cu patru statui de prizonieri barbari, asiatici sau africani, ușor de recunoscut după fizionomiile și veșmintele lor; nenorociții aceștia, cu coatele legate la spate, îngenuncheați într-o poziție incomodă, cu trupul încordat, susțineau pe capetele lor umilite perna cu dungi aurii, roșii și negre pe care se așeza învingătorul lor. Capete de animale fantastice, din al căror bot ieșea, în loc de limbă, un ciucure lung și roșu, priveau de pe stinghiile jilțului.

De fiecare parte a tronului erau rânduite, pentru prinți, jilțuri mai puțin somptuoase, dar și ele de o extremă eleganță, cu forme încântătoare și ieșite din comun: căci egiptenii sculptează lemnul de cedru, de chiparos, de sicomor, îl poleiesc cu aur, îl colorează și îl încrustează cu email cu aceeași îndemânare cu care cioplesc în carierele din Filae sau Siena uriașele blocuri de granit pentru palatele faraonilor și sanctuarele zeilor.

Regele traversă sala cu pași lenți și maiestuoși, fără ca pleoapele sale pictate să fi tresărit o singură dată; nimic nu arăta că ar fi auzit strigătele de dragoste cu care era primit, sau că ar fi zărit ființele umane îngenunchiate sau prosternate, ale căror frunți le atingea în treacăt cu poalele *calasiris*-ului său; se așază cu gleznelor alăturate și mâinile pe genunchi, în poziția solemnă a divinităților.

Tinerii prinți, frumoși ca niște femei, luară loc de-a dreapta și de-a stânga tatălui lor. Slujitorii le scoaseră grumăjerele de emailuri și le luară centiroanele și spadele, le turnară parfumuri în păr, le frecară brațele cu uleiuri aromate și le aduseră ghirlande de flori proaspete, coliere de parfumuri, o desfătare pentru nări, mult mai potrivite la sărbători decât bogăția grea a aurului, a pietrelor prețioase și a perlelor și care, de altfel, sunt cât se poate de bine venite.

Slave frumoase și goale, ale căror trupuri zvelte și pline de grație se aflau în pragul dintre copilărie și adolescență, cu șoldurile strânse într-o cingătoare subțire care nu le ascundea niciunul dintre farmecele lor, cu o floare de lotus prinsă în păr, cu un vas de alabastru împodobit cu panglici în mână, se strânseseră sfioase în jurul Faraonului și-i împrăștia ulei de palmier pe umeri, pe brațe și pe torsul șlefuit ca matostatul. Alte slujitoare îi fluturau în dreptul capului evantaie mari din pene de struț pictate, cu mânere de fildeș sau lemn de santal, care, încălzite de palmele lor micuțe, degajau un miros delicios; câteva ridicau la înălțimea nărilor Faraonului tulpini de nufăr-alb cu caliciul înflorit ca o cupă. Tot acest ritual era împlinit cu un devotament absolut și cu un soi de spaimă încărcată de respect, de parcă s-ar fi aflat dinaintea unei persoane divine, nemuritoare, coborâtă din compasiune printre oameni. Căci regele este fiul zeilor, favoritul lui Fre, protejatul lui Amon-Ra.

Femeile din gineceu se treziseră din apatie și stăteau în frumoase fotolii sculptate, aurite și pictate, cu perne de piele roșie umplute cu scaieți; așezate astfel, formau un șir de capete grațioase și surâzătoare pe care un pictor ar fi fost încântat să le înfățișeze.

Unele aveau ca îmbrăcăminte o tunică de gaz alb cu dungi alternativ opace și transparente, ale cărei mâneci scurte lăsau gol un braț subțire și rotund acoperit de brățări de la încheietura mâinii până la cot; altele, goale până la brâu, purtau o fustă plisată de un liliachiu pal brăzdată de fâșii mai închise la culoare, acoperită de o plasă de mici tuburi de sticlă roz care lăsau să se întrevadă între romburile lor cartușul Faraonului desenat pe

pânză; altele aveau fusta roșie și plasa din mărgelile negre; acestea, învăluite într-o țesătură la fel de ușoară ca aerul urzit, la fel de translucid ca sticla, își strâneau cochete pliurile pe lângă trup în așa fel încât să scoată în evidență pieptul feciorelnic; altele erau acoperite de un furou cu solzi albaștri, verzi și roșii, care se mula pe trup dezvăluindu-le formele desăvârșite; erau și unele cu umerii acoperiți de un soi de mantie plisată care le strânga sub sâni, cu o cingătoare cu capetele fluturând, rochia lungă garnisită cu ciucuri.

Pieptănăturile nu erau mai puțin variate: când părul prins în cozi se subția în spirale; când se împărțea în trei, o parte se revărsa pe spate, iar celelalte două cădeau de fiecare parte a obrazilor; peruci voluminoase cu bucle mici încrețite foarte tare, cu nenumărate sfericele menținute transversal de fire de aur, de șiraguri de emailuri, sau de perle se ajustau ca niște coifuri pe capete tinere și încântătoare care solicitau artei un ajutor de prisos pentru frumusețea lor.

Toate aceste femei țineau în mână o floare de lotus albastră, roz sau albă și inspirau cu voluptate, cu nările palpitând, mirosul pătrunzător exalat de caliciul larg. O tulpină a aceleiași flori pornea dinspre ceafă și se curba grațios deasupra capului, întinzându-și mugurul între sprâncenele îngroșate cu antimoniu.

În fața lor, sclave negre sau albe, neavând altă îmbrăcămintă decât cercul lombar, le întindeau salbe înflorite împletite din brândușe, a căror floare, albă în afară, este galbenă în interior, din flori de culoarea purpurii, sau a aurului, sau cu dungi roșii, sau din miozotis ce păreau făcute din emailul albastru al statuetelor lui Isis, sau din plante carnivore din Malaysia a căror mireasmă îmbătătoare te face să uiți de toate, chiar și de patria îndepărtată.

După aceste sclave veniră altele, care purtau în palma dreaptă întoarsă în sus cupe de argint sau bronz pline cu vin, iar în stânga țineau un șervet cu care convivii își ștergeau buzele.

Vinurile erau turnate din amfore de argilă, de sticlă sau de metal, prinse în împletituri ingenioase făcute dintr-un lemn ușor și suplu, având în partea de jos un suport cu patru picioare. Erau șapte soiuri de vin, de curmal, de palmier și de struguri, alb, roșu, verde, vin nou, vin fenician, vin grecesc, vin alb de Mariotis[30] cu buchet de violete.

Faraonul luă și el cupa din mâinile paharnicului care stătea în picioare lângă tron și își muie buzele regale în băutura întăritoare.

Atunci răsunară harfele, lirele, flautele duble, mandolinele cu patru coarde duble, acompaniind un imn de slavă intonat de coriștii așezați în fața

tronului, cu un genunchi pe pământ și altul ridicat, bătând măsura din palme.

Începu festinul. Felurile de mâncare, aduse de etiopieni din imensele bucătării ale palatului, unde o mie de sclavi se ocupau într-o atmosferă încinsă de prepararea lor, erau așezate pe *gheridoane* la o oarecare distanță de meseni; în farfuriile de bronz, de lemn parfumat sculptat cu grijă, de lut, sau de porțelan emailat în culori vii se aflau ciozvărte de friptură de vacă, coapse de antilopă, găște fripte, somni pescuiți din Nil, plăcinte în rulouri lungi, netăiate, prăjituri cu susan și miere, pepeni verzi cu miezul roșu, rodii rubinii, struguri de culoarea ambrei sau a ametistului.

Ghirlande împletite din papirus încununau farfuriile cu frunzișul lor verde; cupele erau, de asemenea, împodobite cu flori, iar în centrul mesei, din mijlocul unui morman de pâini cu coaja aurie, imprimată cu desene și marcată cu hieroglife, se avânta un vas înalt din care se revărsa, luând forma unei umbele[31], o jerbă uriașă de *persoluta*, mirt, flori de rodii, volbură, crizanteme, heliotrop, *serifium* și *periploca*, îmbinând toate culorile și contopind toate parfumurile. Chiar și sub mese, în jurul soclului, erau puse vase cu flori de lotus. Flori, flori, flori și iar flori, pretutindeni flori! Erau până și sub scaunele convivilor; femeile le purtau la încheieturile brațelor, la gât, pe cap, ca brățări, coliere, coroane; lămpile ardeau în mijlocul unor buchete enorme; felurile de mâncare dispăreau acoperite de frunze; vinurile scânteiau înconjurate de violete și trandafiri: era o risipă uriașă de flori, un dezmăț, o colosală orgie de arome, de un caracter cu totul particular, necunoscut la alte popoare.

În fiecare clipă, sclavii aduceau grădini întregi pe care le prădau fără să reușească să le sărăcească, brațe de clematite, de flori de leandru și rodii, de *xeranteme*, de lotus, pentru a înlocui florile ofilite deja, în vreme ce slujitorii aruncau pe foc tămâie, semințe de nard și scorțișoară.

Atunci când farfuriile și cutiile sculptate în formă de păsări, pești sau himere în care se aflau sosurile și condimentele fură luate, la fel ca și spatulele de fildeș, de bronz sau de lemn, cuțitele de aramă sau de silex, mesenii se spălară pe mâini și cupele cu vin sau băutură fermentată continuară să circule.

Paharnicul scotea cu un păhărel de metal fără picior prevăzut cu un mâner lung vinul întunecat și vinul transparent din două vase de aur împodobite cu imagini de animale, cai și berbeci, așezate în echilibru pe două trepiede în fața Faraonului.

Apărură muzicantele, căci corul se retrăsese: tunici largi de gaz le acopereau trupurile zvelte și tinere, fără să ascundă nimic, așa cum apa limpede dintr-un bazin lasă să se vadă formele celei ce se scaldă în el; o ghirlandă de papirus le prindea părul des, întinzându-și până la pământ ramurile unduitoare; o floare de lotus se desfăcea în creștetul capului; inele mari de aur le sclipeau în urechi; un grumăjer de emailuri și mărgelile le înconjura gâtul și o mulțime de brățări se loveau cu clinchet de încheieturile lor.

Una cânta la harfă, alta la mandolina cu patru corzi duble, a treia la flautul dublu pe care îl manevra cu brațele încrucișate în mod bizar, dreptul pentru flautul stâng, stângul pentru flautul drept; a patra strângea la piept o liră cu cinci coarde; a patra bătea în pielea de colun a unei tobe pătrate. O fetiță de șapte, opt ani, goală, cu părul împodobit cu flori, încinsă cu o curea, bătea măsura, lovindu-și palmele una de alta.

Își făcură intrarea și dansatoarele: erau subțiri, zvelte, mlădioase ca niște serpi; ochii lor mari străluceau între liniile negre ale pleoapelor, iar dinții de sidef între liniile roșii ale buzelor; șuvițe lungi și spiralate le biciuiau obraji; câteva purtau o tunică amplă cu dungi albe și albastre, plutind în jurul trupului ca un nor de ceață; altele aveau doar o simplă fustă plisată, pornind de la șolduri și oprindu-se la genunchi, îngăduindu-ți astfel să le admiri picioarele elegante și fine, coapsele rotunde, nervoase și tari.

Începură, mai întâi, să se rotească lent, cu mișcări voluptuoase, pline de o grație leneșă; apoi, agitând crenguțe înflorite, scuturând clopoței de bronz cu capul lui Hathor, lovind în timpane cu pumnii lor mici, făcând să huruie sub degetul lor mare pielea tăbăcită a tamburinelor, începură să se miște cu pași mai vii și să-și arcuiască trupurile în unduiri mai îndrăznețe; executară piruete, sărituri de pe un picior pe altul și, cu o vioiciune tot mai mare, se prinseră într-un adevărat vârtej. Dar Faraonul, preocupat și visător, nu catadicsi să le acorde nicio atenție; ochii săi ficși nici măcar nu se îndreptară spre ele.

Se retraseră cu obraji arzând de rușine, apăsându-și cu mâinile pieptul ce încă tresaltă.

Piticii cu picioarele strâmbe, cu trupul cocoșat și diform, ale căror strâmbături aveau privilegiul de a descreți fruntea Faraonului, nu avură nici ei mai mult succes; schimonoselile lor nu-i smulseră nici măcar un surâs de pe buzele ale căror colțuri nu vroiau cu niciun chip să se ridice. Nimeni și nimic nu-l putea clinti din maiestatea sa de granit.

În sunetele unei orchestre bizare alcătuită din harfe triunghiulare, sistre, castaniete, cimbale și trompete, bufoni egipteni cu mitre albe înalte cu forme ridicole înaintară cu două degete de la mână strânse, celelalte trei întinse, repetând gesturile lor grotești cu o precizie de automate și intonând cântece ciudate presărate cu disonanțe. Maiestatea sa nici nu clipi.

Femei purtând pe cap un coif mic de care atârnavă trei șnururi lungi cu ciucuri la capete, cu gleznelor și încheieturile prinse în bucăți late de piele neagră, îmbrăcate în chiloți negri cu o singură bretea petrecută peste umăr executară tururi de forță și flexiuni una mai surprinzătoare decât alta, arcuindu-se, întinzându-se pe spate, îndoindu-și ca o creangă de salcie trupurile dezarticulate, atingând solul cu ceafa fără să-și deplaseze călcâiele, susținând, în această poziție imposibilă, greutatea partenerelor lor. Altele jonglară cu o bilă, două bile, trei bile, în față, în spate, cu brațele încrucișate, călare, sau în picioare pe spatele uneia dintre femeile din trupă; una chiar, cea mai iscusită, își puse apărătoare de ochi, ca *Tmei*, zeița dreptății, ca să nu mai vadă, și prinse sferile fără să lase să cadă niciuna. La toate aceste minunății Faraonul rămase insensibil. Nu se arătă impresionat nici de doi luptători plini de vitejie care, cu o mănășă de pugilat pe mâna stângă, se duelară cu bâtele. Nici bărbații care aruncau cu cuțitul într-o tăblie de lemn în așa fel încât vârful se înfigea într-un mod miraculos exact în punctul țintit nu îl amuzară mai mult. Refuză chiar și tabla de șah pe care i-o aduse, oferindu-se ca adversară, frumoasa *Twea*, pe care, de obicei, o privea cu bunăvoință; în zadar *Amense*, *Taia*, *Hont-Reshe* încercară, sfioase, să îl mângâie; se ridică și se retrase în apartamentele sale fără să rostească un singur cuvânt.

În prag îl aștepta, nemișcat, servitorul care remarcase, în timpul defilării triumfale, gestul imperceptibil al *Maiestății Sale*.

Acesta spuse:

— O, rege iubit de zei, m-am desprins de cortegiu, am străbătut Nilul cu o barcă șubredă de papirus și am urmărit ambarcațiunea ușoară în care se afla femeia asupra căreia au catadicsit să se abată ochii tăi de uliu: este *Tahoser*, fiica preotului *Petamunof*!

Faraonul surâse și zise:

— Bine! Ți dau un car cu cai cu tot, un pectoral din mărgele de lăpislazuli și cornalină, cu un cerc de aur cântărind tot atât cât bazaltul verde.

În vremea asta, femeile copleșite de durere își smulgeau florile din păr, își sfâșiau rochiile de gaz și hohoteau de plâns întinse pe dalele lustruite care le reflectau ca niște oglinzi imaginea trupurilor lor frumoase, spunând:

— Pesemne că una dintre blestemele acelea de captive barbare i-a răpit inima stăpânului nostru!

V.

Pe malul stâng al Nilului se afla locuința lui Poeri, tânărul care o tulburase atât de mult pe Tahoser atunci când, ducându-se să vadă întoarcerea triumfală a Faraonului, trecuse în carul ei tras de boi pe sub balconul de balustrada căruia se rezema nepăsător frumosul visător.

Era o gospodărie mare, fermă și vilă de agrement în același timp, care se întindea, între malurile fluviului și primele culmi ale lanțului libian, pe o suprafață întinsă de teren acoperită, în perioada inundațiilor, de apa roșiatică încărcată de mîlul fertilizator, și a cărei umiditate era întreținută în restul anului ca urmare a unor lucrări de abatere a cursului fluviului executate cu multă pricepere.

Un brâu din ziduri de piatră de var extrasă din munții învecinați împrejmuia grădina, hambarele, crama și casa; zidurile ușor înclinate ca niște taluzuri erau acoperite de o acroteră cu vârfuri de metal menita să-i oprească pe cei care ar fi încercat să sară dincolo. Trei porți ale căror țâțâni erau prinse zdravăn în niște stâlpi masivi, fiecare dintre ei împodobit cu câte o floare de lotus uriașă plantată în vârful capitelului, tăiau zidurile pe trei laturi; în locul celei de-a patra porți se înălța pavilionul ce privea cu o fereastră spre grădină, iar cu cealaltă spre drum.

Pavilionul nu semăna deloc cu casele din Teba: arhitectul care îl construise nu avusese în vedere fundația amplă, liniile monumentale, materialele de preț ale construcțiilor urbane, ci o eleganță comodă, o simplitate plină de prospețime, o grație câmpenească în armonie cu verdeața și tihna de la țară.

Asizele inferioare pe care Nilul putea să le atingă atunci când se umflau apele erau din gresie, iar restul din lemn de sicomor. Coloane lungi scobite pe dinăuntru, extrem de zvelte, asemănătoare portstindardelor din fața palatului regelui, porneau de la sol și se avântau semețe până la cornișa cu palmete, deschizându-și sub un mic cub capitelurile de forma unui caliciu de lotus.

Unicul etaj ridicat deasupra parterului nu atingea mulurile ce mărgineau acoperișul pe care se întindea terasa, lăsând, astfel, un etaj gol între plafonul

său și acoperământul orizontal al casei.

Colonete scurte cu capitellurile înflorite, despărțite din patru în patru de coloane lungi, formau o galerie cu un grilaj de șipci ele în jurul acestui soi de apartament aerian deschis spre toate zărilor.

Ferestre mai Larga la bază decât în vârful deschiderii lor, conform stilului egiptean, închizându-se cu două canaturi, dădeau lumină la primul etaj. Parterul era luminat de ferestre mai înguste și mai apropiate.

Deasupra porții, decorată cu două muluri ce ieșeau mult în afară, se vedea o cruce înfiptă într-o inimă, încadrată de un paralelogram retezat în partea inferioară pentru a lăsa să se vadă acel semn de bun augur al cărui sens este, cum știe toată lumea, „casa cea binecuvântată”.

Întreaga construcție era pictată în culori delicate și vesele, florile de lotus de pe capitelluri se înălțau alternativ albastre și roz din capsulele lor verzi; palmetele cornişelor lăcuite cu auriu se desenau pe un fond de azur; pereții albi ai fațadelor puneau în valoare encadramentele pictate ale ferestrelor, și basoreliefurile cu roșu și verde înfățișau diverse imagini, sau dădeau impresia unor rosturi de piatră.

În afara zidului incintei, care se afla la același nivel cu pavilionul, se înălța un șir de arbori tunși în formă ascuțită, formând o perdea care să oprească vântul încărcat de colb din sud, încins întotdeauna de arșița deșertului.

În fața pavilionului înverzea o plantație imensă de viță de vie; coloane de piatră cu capitellurile în formă de floare de lotus, așezate la intervale simetrice, desenau în vie alei care se intersectau în unghi drept; butucii își întindeau ramurile încărcate de la unul la altul înlănțuindu-se într-un șir de bolți înfrunzite pe sub care te puteai plimba fără să te apleci. Pământul, greblat cu grijă și strâns în grămăjoară lângă fiecare răsad, făcea să strălucească, în contrast cu culoarea sa cafeniu-închis, verdele vesel al frunzelor în care se jucau păsările și razele soarelui.

De fiecare parte a pavilionului, două bazine dreptunghiulare lăsau să plutească pe oglinzile lor transparente flori și păsări acvatice. În colturile bazinelor, patru palmieri înalți își desfăceau ca o umbrelă, în vârful trunchiului solzos, aureola lor verde.

Grădina era împărțită în loturi, trasate regulat de poteci înguste, marcând locul fiecărei culturi din jurul viei. Într-un soi de alee de centură care-ți permitea să dai ocol proprietății, palmierii-dum alternau cu sicomorii; terenul era plantat cu smochini, piersici, migdali, măslini, rodii și alți arbori

fructiferi; în unele porțiuni se aflau doar arbori ornamentali, tamarix, salcâm roșu, *Cassia fistula*[\[32\]](#), mirt, mimoze și câteva specii mai rare ce se găsesc dincolo de cataractele Nilului, la Tropicul Cancerului, în oazele deșertului libian și pe malurile golfului Eritrea; căci egiptenii sunt deosebit de înzestrați în ceea ce privește cultivarea arbuștilor și a florilor și cer speciile noi ca tribut popoarelor cucerite.

Straturi pestrițe de flori de toate felurile, varietăți de pepene verde, de cafeluțe, de ceapă înțesau răzoarele; în alte două bazine, de dimensiuni mai mari, alimentate printr-un canal acoperit venind din Nil, se aflau două bărci mici care să-i ofere stăpânului casei plăcerea pescuitului: căci pești de diferite forme și acoperiți de culori strălucitoare se jucau în apa lor limpede printre tulpinile și florile mari de lotus. Tufe de vegetație luxuriantă înconjurau bazinele, revărsându-se în oglinzile lor verzi.

În apropierea fiecărui bazin se ridica un chioșc cu colonete ce susțineau un acoperiș ușor și înconjurat de un balcon, cu grilajul din șipci, unde te puteai bucura de priveliștea fluviului și puteai respira răcoarea dimineții și a serii, pe jumătate culcat pe scaunele rustice din lemn și din stuf.

Luminată de primele raze ale soarelui, grădina îți bucura ochii și îți încânta inima, te făcea să te simți fericit și fără nicio grijă. Verdele copacilor era atât de viu, nuanțele florilor atât de strălucitoare, aerul înmiresmat și lumina scăldau locul acesta binecuvântat; contrastul dintre această vegetație îmbelșugată și albeața cretoasă și stearpă a lanțului libian care se zărea pe deasupra zidului spintecând cu creasta sa bolta albastră a cerului era atât de puternic încât te simțeai ispitit să poposești aici și să îți ridici cortul. Ai fi spus că este cuibul fericirii visate.

Pe alei treceau slujitori ce purtau pe umeri o bară de lemn curbată, de capetele căreia erau prinse în sfori două vase de argilă umplute la rezervoare, al căror conținut îl vărsau în mica adâncitură săpată la rădăcina fiecărei plante. Alții, mânuind o oală atârnată de o prăjină legată de un stâlp, alimentau o rigolă de lemn prin care apa era distribuită în zonele cele mai uscate ale grădinii. Unii tundeau copacii, dându-le o formă rotundă, sau elipsoidală; cu ajutorul unei săpăligi făcute din două bețe legate în cruce, niște lucrători îndoiți din șale afâneau pământul pe câteva răzoare.

Era un spectacol încântător să îi vezi pe toți acești oameni cu părul negru și creț, cu torsul de culoarea cărămizii, îmbrăcați doar cu un fel de chiloți albi, umblând de colo, colo, activi, dar nu dezordonăți, în vreme ce intonau un cântec rustic care le ritma pașii. Păsările cățarate în copaci păreau să îi

cunoască și de-abia dacă își luau zborul atunci când, în trecere, atingeau vreo creangă.

Ușa pavilionului se deschise și Poeri apărură în prag. Chiar dacă era îmbrăcat după moda egipteană, trăsăturile sale nu se potriveau, totuși, cu tipul tradițional și nu îți trebuia mult timp ca să îți dai seama că nu aparținea deloc rasei autohtone din valea Nilului. Nu era, cu siguranță, un *Rot-en-ne-rom*; nasul său acvilin și subțire, obrajii netezi, gura severă și ferm conturată, ovalul perfect difereau vizibil de nasul african, pomeții ieșiți în afară, gura cărnoasă, fața lată obișnuite la egipteni. Culoarea nu era nici ea aceeași; nuanța de aramă roșiatică era înlocuită de o paloare măslinie pigmentată de rozul imperceptibil al unui sânge bogat și pur; ochii, în loc să scânteieze negri ca jaisul între dărele de antimoniu, erau de un albastru întunecat ca cerul nopții; părul, mai mătăsos și mai moale, se încrețea în bucle mai puțin rebele; umerii nu ofereau acea linie transversală rigidă pe care o repetă, ca semn distinctiv al rasei, statuile din temple și frescele din morminte.

Toate aceste ciudățenii alcătuiau o frumusețe rară, la care fiica lui Petamunof nu avusese cum să rămână nepăsătoare. Din ziua în care, din întâmplare, Poeri îi apărură rezemat de balustradă, în galeria pavilionului, locul său preferat atunci când nu trebuia să se ocupe de treburile fermei, revenise de nenumărate ori, sub pretextul unei plimbări nevinovate, trecând cu carul pe sub balconul vilei.

Dar chiar dacă se îmbrăca în cele mai fine tunici ale ei, chiar dacă își puna la gât cele mai prețioase grumăjere, chiar dacă își prindea la încheieturi brățările cele mai prețioase, cizelate cu cea mai mare artă, dacă își împodobeia părul cu cele mai proaspete flori de lotus, dacă își alungea până la tâmplă conturul negru al pleoapelor, dacă dădea strălucire obrazilor fardându-se, niciodată Poeri nu păruse să-i acorde nici cea mai mică atenție. Totuși, Tahoser era foarte frumoasă, și dragostea pe care o ignora sau o disprețuia melancolicul locatar al vilei Faraonul ar fi plătit-o foarte scump; pentru fata preotului le-ar fi dat pe Twea, Taia, Amense, Hont-Reshe și pe prizonierele sale asiatice, ar fi dat vasele sale de argint și de aur, grumăjerele de pietre colorate, carele de război, armata sa invincibilă, sceptorul, totul, până și mormântul la care, de la începutul domniei, lucrau în umbră mii de lucrători!

Dragostea nu este aceeași în regiunile calde îmbrățișate de vântul fierbinte ca pe țărmurile hiperboreene, unde cumpătarea coboară din cer o

dată cu chiciura; nu sânge, ci flăcări circulă prin vene: așa că Tahoser tânjea și se topea, deși mirosea parfumuri, se înconjura de flori și bea licorile care s-o facă să uite. Muzica o plictisea, sau, dimpotrivă, îi exacerba sensibilitatea; nu simțea nicio plăcere atunci când le privea pe dansatoare; noaptea, somnul îi fugea de sub pleoape și, gâfâind, sufocându-se, cu pieptul sfâșiat de suspine, cobora din patul somptuos și se întindea pe dalele mari, cu gâtul lipit de granitul tare de parcă ar fi vrut să-i aspire răcoarea.

În noaptea de după întoarcerea triumfală a Faraonului, Tahoser se simți atât de nefericită, atât de incapabilă să mai trăiască, încât nu vru, totuși, să moară înainte de a face o ultimă încercare.

Se înfășură într-o țesătură de pânză obișnuită, păstră doar o brățară de lemn parfumat, își acoperi capul cu un văl de gaz în dungi și, o dată cu primele licăriri ale zorilor, fără ca Nofre, care visa la frumosul Ahmosis, să o audă, ieși din odaia ei, traversă grădina, trase zăvorul de la poarta care dădea spre fluviu, înainta pe chei, trezi un vâslaș care dormea ghemuit pe fundul bărcii lui mici de papirus, fără catarg și fără pânze, și trecu pe malul celălalt.

Clătinându-se și apăsându-și palma mică pe inimă, să-i potolească bătăile, se îndreptă spre pavilionul lui Poeri.

Se făcuse deja ziuă și porțile se deschideau ca să lase să treacă atelajele de boi ce mergeau la muncă și turmele la păscut.

Tahoser îngenunche în prag, își ridică mâna deasupra capului într-un gest de implorare; era, poate, și mai frumoasă în această atitudine umilă, în aceste straie sărăcăcioase. Pieptul îi palpită, pe obraji i se scurgeau lacrimi.

Poeri o zări și o luă drept ceea ce și era de fapt, o femeie foarte nefericită. — Intră, îi spuse, intră fără teamă, suntem bucuroși de oaspeți.

VI.

Tahoser, încurajată de cuvintele prietenoase ale lui Poeri, renunță să se mai roage și se ridică. Obrajii până atunci atât de palizi se împurpurară dintr-o dată; stăpânită de pasiune, devenise din nou sfioasă; se înroșise din pricina acțiunii ciudate la care o împinsese dragostea și, pe acest prag peste care visele ei trecuseră de atâtea ori, șovăi: scrupulele ei de fecioară, spulberate de șuvoiul năvalnic al pasiunii, renășteau în prezența realității.

Crezând că doar timiditatea, însoțitoare a nefericirii, o împiedica pe Tahoser să intre în casă, tânărul îi spuse cu o voce melodioasă și dulce în care răzbătea un accent străin:

— Intră, tânără fată, și nu mai tremura așa; locuința este destul de mare ca să te poată adăposti. Dacă ești ostenită, odihnește-te; dacă ți-e sete, slujitorii mei îți vor aduce apă proaspătă răcită în vase de argilă poroasă; dacă ți-e foame, îți vor pune dinainte pâine de grâu, curmale și smochine uscate.

Încurajată de aceste vorbe ospitaliere, fiica lui Petamunof intră în casa care era pe măsura hieroglificei de bun-venit înscrisă pe ușa ei.

Poeri o duse în camera de la parter, ai cărei pereți erau zugrăviți cu un strat de alb pe care nuiele verzi cu flori de lotus la capăt desenau forme plăcute ochiului. O rogojină fină împletită din stuf în care se amestecau felurite culori dispuse simetric era așternută pe podea; în fiecare colț al încăperii mănunchiuri groase de flori se revărsau din vase înalte așezate în echilibru pe socluri și-și împrăstiau parfumul în umbra răcoroasă a odăii. În fund, o canapea joasă ale cărei brațe de lemn erau împodobite cu frunze și animale fantastice te ispita cu perna ei mare să te cufunzi în somn sau, pur și simplu, să lenevești. Două scaune închise la culoare, din trestie de Nil, ale căror spătare se răsturnau arcuite peste suporturi, un scăunel de lemn fără spetează scobit ca o cochilie de melc, sprijinit pe trei picioare, o masă alungită tot cu trei picioare, mărginită de o ramă de încrustații, împodobită cu desene reprezentând șerpi, ghirlande și simboluri ale agriculturii, pe care era așezat un vas cu lotuși roz și albaștri, completau acest mobilier de o simplitate și de o grație rustică.

Poeri luă loc pe canapea. Tahoser, îndoină un picior sub coapsă și ridicând un genunchi, se ghemui în fața tânărului care își aținti asupra ei ochii plini de întrebări binevoitoare.

Era încântătoare: vâlul de gaz în care se înfășurase îi cădea pe spate, descoperindu-i părul bogat prins cu o bentiță îngustă, albă, și lăsând liber privirii chipul blând, fermecător și trist. Tunica fără mâneci îi arăta până la umeri brațele elegante.

— Numele meu este Poeri, spuse tânărul, și sunt administratorul bunurilor regale, având dreptul să port pe cap coarnele de berbec aurite atunci când sunt prezent la o ceremonie.

— Numele meu este Hora, răspunse Tahoser, care își pregătise din vreme mica ei poveste; părinții mei au murit și aproape tot ceea ce a rămas de pe urma lor a fost vândut de creditori, n-au mai lăsat decât exact atât cât să mă pot îngriji de funeraliile lor. Am rămas, așadar, singură și lipsită de mijloace de trai; dar, de vreme ce m-ai primit cu dragă inimă, pot ști cum să-ți

răsplătesc generozitatea; am fost învățată să fac toate muncile pe care le face o femeie într-o gospodărie, deși condiția mea nu mă obliga să le cunosc. Știu să învățesc fusul, să țes pânza amestecând fire de diverse culori, să cos flori și ornamente; aş putea chiar, atunci când ești ostenit sau moleșit de arșiță, să te înveselesc cu un cântec, la harfă sau la mandolina cu patru coarde duble.

— Hora, fii binevenită în casa lui Poeri, zise tânărul. Vei găsi aici, fără. Să te obosești prea tare, o îndeletnicire potrivită pentru o fată care a cunoscut vremuri mai bune. Sunt printre slujitoarele mele fete foarte blânde și foarte cuminți, care îți vor fi tovarăse cât se poate de plăcute și care îți vor arăta cum este orânduită viața în această locuință de la țară. Așteptând, vor trece zile după zile, și poate vor veni și unele mai bune pentru tine. Dacă nu, vei putea îmbătrâni în liniște și pace la mine, bucurându-te de o existență îmbelșugată: oaspetele trimis de zei este sacru.

Odată rostite aceste vorbe, Poeri se ridică ca pentru a se sustrage mulțumirilor falsei Hora, care se prosternase la picioarele lui și le săruta așa cum fac nefericitele atunci când li se acordă o favoare; dar îndrăgostita o înlocuise pe cea care implora, și buzele trandafirii și proaspete se dezlipeau cu greu de pe picioarele albe și pure ca picioarele de jasp ale divinităților.

Înainte de a ieși pentru a se duce să supravegheze muncile de pe domeniu, Poeri se întoarse în prag și îi spuse Horei:

— Rămâi aici până îți voi da o odaie. O să-ți trimit de mâncare prin unul dintre slujitorii mei.

Și se îndepărtă cu pas domol, legănându-și biciul de comandă prins la încheietură. Lucrătorii îl salutau punându-și o mână pe cap și cealaltă aproape de pământ; dar, după cât de plin de afecțiune le era salutul, se vedea că e un stăpân bun. Uneori se oprea, dând un ordin, sau un sfat, căci era foarte învățat în ceea ce privește agricultura și grădinăritul; apoi își continua drumul, aruncându-și ochii când în dreapta, când în stânga, inspectând cu minuțiozitate totul. Tahoser, care îl însoțise umilă până la ușă și se ghemuise pe prag, cu coatele pe genunchi, cu bărbia în palmă, îl urmări cu privirea până când se pierdu sub frunzar. De mult timp dispăruse pe poarta ce da spre câmp și încă se mai uita după el.

Un slujitor, ce primise ordin de la Poeri când acesta trecuse pe lângă el, îi aduse pe o tavă o pulpă de găscă, ceapă prăjită pe tăciuni, o pâine de grâu cârnău și smochine, ca și un vas cu apă acoperit cu frunze de mirt.

— Iată ce îți trimite stăpânul; mănâncă, tânără fată, să prinzi din nou puteri.

Lui Tahoser nu-i era prea foame, dar rolul pe care îl juca îi cerea să arate că n-a mâncat de mult: femeile sârmane trebuie să se năpustească asupra mâncării ce li se dă de pomană. Așa că înghiți tot și bău o dușcă zdravănă de apă.

După ce slujitorul se îndepărtă, își recapătă atitudinea contemplativă. O mulțime de gânduri contradictorii i se învârteau prin mintea-i fragedă: când, cu sfiala ei de fecioară, se caia de ceea ce a făcut, când, cu pasiunea ei de îndrăgostită, se aplauda pentru îndrăzneală. Apoi își spunea: „Iată-mă, într-adevăr, sub acoperișul lui Poeri, îl voi vedea nestânjenită, mă voi încânta cu frumusețea lui, care este mai degrabă a unui zeu decât a unui om; voi auzi vocea lui fermecătoare, ca o muzică a sufletului; dar el, care nu mi-a acordat niciodată nici cea mai mică atenție atunci când treceam pe lângă pavilionul lui înveșmântată în hainele mele în culori strălucitoare, împodobită cu cele mai fine bijuterii, scăldată în parfumuri și în mireasma florilor, în carul meu pictat și poleit cu aur, acoperit de o umbrelă, înconjurată ca o regină de un cortegiu de slujitori, o va băga oare în seamă pe sârmana fată primită din milă și îmbrăcată în straie umile? Ceea ce n-a putut să facă luxul meu, va face sărăcia mea? Poate că, la urma urmei, sunt urâtă și Nofre nu este decât o lingușitoare atunci când pretinde că de la izvorul neștiut al Nilului până la locul în care se varsă în mare nu există o fată mai frumoasă ca stăpâna ei... Nu, sunt frumoasă: privirile arzătoare ale bărbaților mi-au spus-o de nenumărate ori și, mai cu seamă, strâmbăturile înciudate și disprețuitoare ale femeilor atunci când trec pe lângă mine. Poeri, de care m-am îndrăgostit nebunește, mă va iubi, oare, vreodată? Ar fi primit în casa lui la fel de bine și o bătrână cu fruntea brăzdată de riduri, cu pieptul descărnat, în zdrențe și cu picioarele cenușii de praf. Oricine altul în locul lui ar fi recunoscut-o numaidecât sub deghizarea Horei pe Tahoser, fiica marelui preot Petamunof; dar el nu și-a coborât nicio clipă privirea asupra mea, nu mai mult ca statuia unui zeu de Bazalt asupra credincioșilor care îi oferă ciozvărte de antilopă și buchete de flori de lotus.” Cugetările acestea o făceau să-și piardă curajul; apoi își recăpăta încrederea și își spunea că frumusețea, tinerețea, dragostea ei vor izbuti în cele din urmă să înmoaie această inimă de gheață: va fi atât de blândă, de atentă, de devotată, va pune atâta artă, atâta cochetărie în felul ei de a se găti și în straiele ei, chiar dacă erau atât de modeste, încât, fără nicio îndoială, Poeri nu îi va

putea rezista. Atunci își făgăduia să îi mărturisească, în sfârșit, că slujnica umilă este o fată de rang înalt, posedând sclavi, pământuri și palate, și își țesea în vis, după fericirea din umbră, o fericire strălucitoare și radioasă. „Mai întâi, să ne facem frumoasă”, își spuse, ridicându-se și îndreptându-se spre unul dintre bazine.

Ajunsă lângă acesta, îngenunche pe ghizdul de piatră, se spălă pe față, pe gât și pe umeri; apa tulburată îi arăta în oglinda ei spartă în mii de cioburi imaginea nedeslușită și tremurătoare care îi surâdea ca printr-un vâl de gaz verde, și peștișorii care, văzându-i umbra și crezând că o să li se arunce câteva firimituri, se apropiau grămadă de mal.

Culese două sau trei flori de lotus care se deschiseseră la suprafața bazinului, le răsuci tulpinile în jurul cordeluței și își confecționa o pieptănătură pe care nici toată arta lui Nofre n-ar fi putut-o egala golind sipetele cu bijuterii.

Când termină și când se ridică proaspătă și strălucitoare, un ibis de-al casei, care o privise grav cât timp se făcuse frumoasă, se înalță pe labele lungi, își întinse gâtul prelung și bătu de două, trei ori din aripi de parcă ar fi aplaudat-o.

După ce se găti astfel, Tahoser se întoarse și-și reluă locul din ușa pavilionului așteptându-l pe Poeri. Cerul era de un albastru adânc; lumina tremura în unde vizibile în aerul transparent; florile și plantele împrăștiu arome îmbătătoare; păsările săltau prin crengi ciugulind câteva baci; fluturii se urmăreau și dansau dând din aripi. Acestui spectacol plin de voieșie i se adăuga acela al activităților umane care-l înveselea și mai mult, dăruindu-i un suflet. Grădinarii se duceau și veneau; slujitorii se întorceau încărcăți cu mănunchiuri de ierburi și grămezi de legume; alții, în picioare sub smochini, strângeau în coșuri smochinele pe care li le aruncau maimuțele dresate să le culeagă cățarate pe crengile de sus.

Tahoser contempla cu încântare natura proaspătă a cărei pace îi cucerea sufletul și își spunea: „Oh! Cât de bine ar fi să fii iubită aici în lumină și în mireasma florilor!”

Poeri reapăru; își terminase inspecția și se retrase în odaia lui să lase să treacă ceasurile cele mai fierbinți ale zilei. Tahoser îl urmă sfioasă, gata să iasă la cel mai neînsemnat gest, dar Poeri îi făcu semn să rămână.

Ea înainta câțiva pași și îngenunche pe rogojină.

— Mi-ai spus, Hora, că știi să cânti la mandolina cu patru coarde duble; ia instrumentul care e agățat de perete: fă să-i răsune corzile și cântă-mi un

cântec vechi, o melodie dureroasă, tandră și lentă. Somnul e plin de vise frumoase când e legănat de muzică.

Fata preotului luă mandolina din cui, se apropie de patul pe care se întinsese Poeri să se odihnească, sprijinindu-și capul de căpătâiul sculptat în formă de semilună, prinse capătul instrumentului pe care și-l apăsă pe inima ce începuse să i se zbată în piept, își lăsă mâna să rățăcească pe corzi și făcu să se audă câteva acorduri. Apoi cântă corect, deși cu o voce puțin tremurătoare, o veche arie egipteană, un suspin nedeslușit al strămoșilor transmis din generație în generație, în care revenea mereu aceeași frază de o monotonie pătrunzătoare și plină de dulceață.

— Într-adevăr, spuse Poeri întorcându-și ochii de un albastru întunecat spre tânăra fată, nu m-ai înșelat. Cunoști ritmurile ca o muzicantă de profesie și ți-ai putea exersa arta în palatul regilor. Dar îi dai cântecului tău o nouă înfățișare. Aria pe care o reciți, s-ar zice că o născoci și o învălui într-un farmec vrăjit. Chipul tău nu mai este același ca azi dimineață; o altă femeie pare să apară înăuntrul tău, ca o lumină în spatele unui văl. Cine ești tu?

— Sunt Hora, răspunse Tahoser; nu ți-am spus deja povestea mea? Numai că mi-am șters de pe față colbul de pe drum, mi-am îndreptat cutele rochiei mele motolite și mi-am prins câteva flori în păr. Dacă sunt săracă asta nu înseamnă că trebuie să fiu și urâtă, iar zeii uneori le refuză bogaților frumusețea. Dar ți-ar plăcea să continui?

— Da! Repetă melodia aceasta care mă fascinează, mă toropește și îmi înceteșează memoria ca o cupă de băutură magică, repet-o până când somnul mă va cufunda în uitare.

Ochii lui Poeri, ațintiți mai întâi asupra lui Tahoser, se închiseră curând pe jumătate, apoi de tot. Tânăra fată continua să facă să murmure coardele mandolinei și repeta cu o voce din ce în ce mai scăzută refrenul cântecului ei. Poeri dormea; ea se opri și începu să-i facă vânt cu un evantai din frunze de palmier aruncat pe masă.

Poeri era frumos, și somnul imprima trăsăturilor sale pure o expresie inefabilă de melancolie și de tandrețe; genele lungi lăsate peste obraji păreau să acopere cine știe ce viziune celestă, iar frumoasele buze roșii pe jumătate deschise fremătau, de parcă ar fi adresat cuvinte neuzite unei ființe nevăzute.

După ce-l contemplă îndelung, încurajată de liniște și de singurătate, Tahoser, pierdută, se aplecă peste fruntea adormitului, reținându-și

răsuflarea, apăsându-și mâna pe inimă, și depuse pe furiș un sărut sperios, înaripat; apoi se ridică rușinată toată și roșie la față.

Adormitul simțise vag, ca prin vis, buzele lui Tahoser; scoase un suspin și spuse în ebraică:

— O, Ra'hel, iubita mea Ra'hel!

Din fericire, cuvintele acestea într-o limbă necunoscută nu aveau niciun înțeles pentru fiica lui Petamunof; așa că apucă din nou evantaiul din frunze de palmier, sperând și temându-se că Poeri se trezește.

VII.

Când se făcu ziuă, Nofre, care dormea într-un pat mic la picioarele stăpânei ei, fu surprinsă că nu o aude pe Tahoser chemând-o ca de obicei lovind din palme. Se ridică în coate și văzu că patul e gol. Totuși, primele raze ale soarelui, atingând friza porticului, de-abia începeau să proiecteze pe perete umbra capitelurilor și capătul de sus al fusului coloanelor. De obicei, Tahoser nu era atât de matinală și nu-și părăsea culcușul fără ajutorul femeilor ei; mai mult, niciodată nu ieșea până ce acestea nu-i pieptănau părul ciufulit în timpul somnului și nu-i turnau pe trup valuri de apă parfumată pe care le primea în genunchi, cu brațele strânse peste piept.

Neliniștită, Nofre îmbracă în grabă o cămașă transparentă, își potrivește în picioare o pereche de sandale din fibră de palmier și porni în căutarea stăpânei ei.

O căută mai întâi sub porticurile din cele două curți, gândindu-se că, neputând să doarmă, Tahoser se dusesese, poate, să respire răcoarea zorilor de-a lungul acestor spații interioare de promenadă.

Tahoser nu era acolo.

„Să mergem în grădină”, își spuse Nofre; „poate că, dintr-un capriciu, a vrut să vadă roua nopții strălucind în frunziș și florile trezindu-se.”

Grădina, bătută în toate direcțiile, era pustie. Alei, bolți, umbrare, boschete, Nofre le cercetă pe toate, fără succes. Intră în chioșcul de la capătul bolții de viță, dar nici urmă de Tahoser. Alergă spre bazinul în care stăpânei ei i s-ar fi putut năzări să se scalde, cum o mai făcuse de câteva ori cu însoțitoarele ei, până la scara de granit ce cobora de la marginea bazinului în adâncurile presărate cu nisip cernut. Frunzele mari de nufăr-alb pluteau la suprafață și nu păreau să fi fost clintite din loc; doar ratele ce-și scufundau gulerile de azur în apa liniștită îi tulburau oglinda, și o salutară pe Nofre cu strigătele lor vesele. Credincioasa servitoare începu să fie serios îngrijorată; dădu alarma în toată casa; sclavele și slujnicele ieșiră din

cămăruțele lor și, puse la curent de Nofre cu ciudata dispariție a lui Tahoser, purceseră la căutările cele mai minuțioase; urcară pe terase, scotociră fiecare încăpere, fiecare ungher, toate locurile unde ar fi putut să fie. Nofre era atât de speriată, încât deschise până și cuferele cu rochii, sipetele cu bijuterii, de parcă stăpâna ei s-ar fi putut afla acolo.

Fără nicio îndoială, Tahoser nu se afla în casă.

Un servitor bătrân, care văzuse multe la viața lui, avu ideea să cerceteze nisipul de pe alei, căutând urmele tinerei lui stăpâne; zăvoarele grele de la poarta ce dădea spre oraș erau la locul lor, așa că în niciun caz Tahoser nu ieșise pe acolo. Este adevărat că Nofre, în zăpăceala ei, străbătuse toate aleile, presărându-le cu conturul pașilor ei; dar, aplecându-se spre sol, bătrânul Suhem descoperi repede tiparul unor tălpi mai înguste, minione, aparținând unui picior mult mai mic decât piciorul slujitoarei. Se luă după ele și ajunse, trecând pe sub frunzar, de la stâlpul din curte până la poarta ce dădea spre fluviu. Zăvoarele, îi arătă el lui Nofre, fuseseră trase și canaturile nu se îmbinau decât datorită propriei lor greutate; așadar, fiica lui Petamunof dispăruse pe acolo. Mai departe, pe cheiul de cărămidă, urma se pierdea. Luntrașul care o transportase pe Tahoser nu se întorsese încă. Ceilalți dormeau și, întrebați, răspunseră că nu văzuseră nimic. Unul singur spuse că o femeie îmbrăcată sărăcăcios și părând să fie de origine foarte umilă trecuse dis-de-dimineată pe celălalt mal, în cartierul Memnonia, fără îndoială ca să împlinească cine știe ce rit funerar.

Semnamentele acestea, care nu se potriveau în niciun fel cu eleganta Tahoser, îi derutară complet pe Nofre și Suhem.

Se întoarseră în casă triști și dezamăgiți. Slujitorii și slujitoarele se așezară pe jos, cuprinși de jale, cu o mână spânzurând pe lângă corp cu palma întoarsă spre cer, iar cealaltă pe cap, tânguindu-se în cor:

— Ce nenorocire! Ce nenorocire! Stăpâna a plecat!

— Pe Oms, câinele infernului! O voi găsi, spuse bătrânul Suhem, de-ar fi să ajung viu pe meleagurile din nord spre care călătoresc morții. Era o stăpână de treabă; ne dădea mâncare din belșug, nu ne puneă să ne spetim muncind, și nu puneă să fim bătui decât atunci când greșeam, și chiar și atunci pedeapsa nu era foarte aspră. Piciorul ei nu apăsa prea tare pe capetele noastre plecate și la ea sclavul putea să se creadă liber.

— Ce nenorocire! Ce nenorocire! repetară bărbații și femeile presărându-și țărână pe cap.

— Vai! Sărmană stăpână, cine știe pe unde ești tu acum? spuse credincioasa slujitoare, lăsând lacrimile să-i alunece pe obraji. Poate că un vrăjitor te-a făcut să ieși din palatul tău prin cine știe ce farmece în fața cărora nimeni nu are nicio putere, și acum îți va măcelări frumosul tău trup, îți va scoate inima printr-o incizie, va îndestula cu rămășițele tale lăcomia crocodililor în așa fel încât în ziua reunirii cu corpul, sufletul tău mutilat va găsi doar resturi informe. Nu te vei mai duce să te alături în adâncul hipogeului, al cărui plan se află în paza *colcitului*, mumiei pictate și aurite a tatălui tău, marele preot Petamunof, în camera mortuară săpată în stâncă anume pentru tine!

— Liniștește-te, Nofre, spuse bătrânul Suhem, să nu ne lăsăm cuprinși de disperare chiar de la început; poate că Tahoser se va întoarce curând. S-a lăsat purtată de cine știe ce capriciu necunoscut nouă și nu peste multă vreme o vom vedea reapărând veselă și surâzătoare, cu flori de apă în mână.

Ștergându-și pleoapele cu colțul rochiei, slujitoarea făcu un semn de încuviințare.

Suhem se așeză pe vine, îndoindu-și genunchii, părând întruchiparea unuia dintre acei cinocefali sculptați nedeslușit într-un bloc pătrat de bazalt și, strângându-și tâmplele în palmele uscate, păru să cugete adânc.

Figura de un maro roșiatic, orbitele înfundate, maxilarele proeminente, obrajii încrețiți, crestați de riduri mari, părul său aspru încadrându-i fața ca niște țepi îl făceau să semene și mai mult cu zeii cu capete de maimuță; nu era un zeu, cu siguranță, dar arăta într-adevăr ca o maimuță.

Rezultatul cugetării, așteptat cu sufletul la gură de Nofre, fu acesta:

— Fiica lui Petamunof este îndrăgostită.

— Cine ți-a spus? strigă Nofre, care credea că doar ea singură poate citi în inima stăpânei sale.

— Nimeni, dar Tahoser este foarte frumoasă; ea a văzut deja de șaisprezece ori cum crește și se retrage Nilul. Șaisprezece este numărul emblematic al voluptății, și de la o vreme le cheamă la ore ciudate pe cântărețele ei la harfă, la mandolina cu două coarde duble și la flaut, ca una care ar vrea să-și liniștească inima tulburată ascultând muzică.

— Vorbești cu multă iscusință, și înțelepciunea sălășluiește în bătrâna ta țeastă cheală, dar cum de ai învățat să cunoști femeile, tu, care nu faci altceva decât să sapi în grădină și să cari vase cu apă pe umăr?

Sclavul își îndepărtă buzele într-un surâs tăcut și dezveli două rânduri de dinți albi și lungi, în stare să spargă miezul de curmală; strâmbătura aceasta voia să spună: „Nu am fost întotdeauna bătrân și captiv”.

Sugestia lui Suhem îi deschise ochii, așa că Nofre se gândi numaidecât la frumosul Ahmosis, oeris-ul Faraonului care trecea atât de des prin dreptul terasei, atât de fermecător în carul lui de luptă defilând triumfal; cum ea însăși se îndrăgostise de el, fără să-și dea prea bine seama, îi atribuia acest sentiment stăpânei ei. Se îmbracă într-o rochie mai puțin ușoară și o porni spre locuința ofițerului; în mintea ei doar acolo putea fi Tahoser.

Tânărul oeris era în odaia lui, așezat pe un scaun jos. Camera era încărcată de arme și trofee: tunică de piele cu plăcuțe de bronz pe care era gravat cartușul Faraonului, pumnalul de bronz cu mânerul de jad scobit pentru a lăsa să treacă degetele, securea de luptă cu tăiș de silex, sabia cu lama curbată, coiful cu două pene de struț, arcul triumfiular și săgețile cu pene roșii; pe socluri erau puse grumăjerele de paradă, iar câteva lăzi deschise lăsa să se vadă prada luată de la dușman.

Când o văzu pe Nofre, pe care o cunoștea bine și care rămăsese în prag, Ahmosis se simți cuprins de o mare plăcere: obrajii închiși la culoare i se împurpurară, mușchii i se încordară, inima începu să îi bată mai tare. Crezu că Nofre îi aducea cine știe ce mesaj din partea lui Tahoser, deși fiica preotului nu răspunsese niciodată ocheadelor sale. Dar bărbatul căruia zeii i-au adus în dar frumusețea își închipuie lesne că toate femeile se îndrăgostesc de ei.

Se ridică și făcu câțiva pași spre Nofre, a cărei privire neliniștită scruta toate ungherele pentru a se asigura de prezența, sau de absența lui Tahoser.

— Ce te aduce aici, Nofre? o întrebă Ahmosis, văzând că tânăra slujnică, preocupată să cerceteze încăperea, nu rupea tăcerea. Stăpâna ta e bine, nădăjduiesc, căci mi s-a părut că am zărit-o ieri la sosirea Faraonului.

— Dacă stăpâna mea e bine, asta tu trebuie să o știi, mai bine decât oricine altcineva, răspunse Nofre; căci a plecat pe furiș de acasă fără să spună nimic nimănui, și refugiul pe care și l-a ales, aș fi jurat pe Hathor că doar tu îl cunoști.

— A dispărut? Ce tot spui tu acolo? zise Ahmosis, arătându-se cât se poate de surprins, și se vedea limpede că nu juca teatru.

— Credeam că te iubește, răspunse Nofre, și fetele cele mai cu scaun la cap fac nebunii. Nu e, așadar, aici?

— Zeul Fre, cel care vede totul, știe unde e; dar niciuna dintre razele lui cu mâini la capete nu a atins-o în casa mea. Uită-te dacă vrei și caută prin toate încăperile.

— Te cred, Ahmosis, și o să mă retrag; căci dacă Tahoser ar fi venit aici, nu ai fi ascuns acest lucru credincioasei Nofre, care nu și-ar fi dorit altceva decât să slujească iubirii voastre. Tu ești frumos, ea e liberă, bogată și fecioară. Zeii ar fi încuviințat cu plăcere împlinirea acestei iubiri.

Nofre se întoarse acasă și mai neliniștită și mai tulburată; se temea că slujitorii vor fi bănuți că au ucis-o pe Tahoser ca să pună stăpânire pe averea ei și că vor fi bătuți cu cruzime ca să mărturisească ceea ce nu știau.

În ceea ce îl privește pe Faraon, gândurile lui, de asemenea, erau îndreptate spre Tahoser. După ce se achitase de libațiile și ofrandele impuse de ritual, se retrăsese în curtea interioară a gineceului și se lăsase pradă visării fără să bage în seamă zbuguielile femeilor lui care, goale și cu coroane de flori pe cap, se jucau în apa limpede din bazin, stropindu-se, râzând în hohote și scoțând chiote ascuțite și sonore pentru a atrage atenția stăpânului lor, care nu decisese, contrar obiceiului lui, cine urma să fie regina aleasă în săptămâna aceea.

Era un tablou încântător să le vezi pe toate aceste femei frumoase, ale căror trupuri zvelte străluceau sub apă ca niște statuete de matostat scufundate, înconjurate de arbori și flori, în mijlocul curții străjuite de coloane pictate în culori vii, în lumina pură a unui cer azuriu străbătut din când în când de câte un ibis cu ciocul în vânt și labelle întinse în spate.

Arnense și Twea se saturaseră de scăldat și ieșiseră din apă: îngenuncherate la marginea bazinului, își lăsau să se usuce în bătaia soarelui părul negru, lung și des, ale cărui şuvițe de abanos făceau ca pielea să le pară și mai albă; ultimele picături se rostogoleau ca niște perle pe umerii lustruiți și pe brațele șlefuite ca jadul; slujitoarele le frecau cu parfumuri și uleiuri aromate, în vreme ce o tânără etiopiana le oferea să inspire mireasma caliciului unei flori mari.

Ai fi spus că lucrătorul care sculptase basoreliefurile decorative din sala gineceului luase acest grup plin de grație drept model; dar Faraonul n-ar fi privit cu mai multă răceală desenul săpat în piatră.

Cocoțată pe spătarul fotoliului, maimuța îmblânzită ronțăia curmale clănțănind din dinți; pisica favorită se freca de picioarele stăpânului arcuindu-și spinarea; piticul diform trăgea maimuța de coadă și pisica de mustăți, una înjura, cealaltă scheuna, ceea ce de obicei o înveselea pe

Maiestatea Sa; dar, în ziua aceea, Majestatea Sa nu avea chef de râs. Alungă pisica, porunci ca maimuța să fie dată jos din fotoliu, îi arse un pumn piticului și se îndreptă spre apartamentele de granit.

Fiecare încăpere era construită din blocuri de stâncă uriașe și avea o ușă de piatră pe care nicio ființă umană, oricât de puternică ar fi fost, nu ar fi putut să o clintească din loc dacă nu cunoștea secretul care o făcea să se deschidă.

În aceste încăperi erau adăpostite averile Faraonului și prada luată de la națiunile cucerite. Erau acolo lingouri de metale prețioase, coroane de aur și de argint, grumăjere și brățări de emailuri cloazonate, cercei strălucind ca discul lui Mui; coliere cu șapte rânduri de cornalină, de lapislazuli, de jasp sângerieu, de perle, de agate, de sardonix, de onix; cercuri fin lucrate pentru picioare, centuri cu plăci de aur gravate cu hieroglife, inele cu montura în formă de scarabeu; șiruri de pești, de crocodili și de inimi imprimate în aur, șerpi de email încolăciți de mai multe ori; vase de bronz, urcioare de alabastru împodobite cu panglici, de sticlă albastră în care se răsuceau spirale albe; sipete de argilă emailată, cutii din lemn de santal cu forme bizare și fantastice, grămezi de mirodenii din toate țările, blocuri de abanos, țesături prețioase atât de fine încât ar fi putut trece printr-un inel; pene de struț negre și albe, sau colorate în diverse nuanțe; colți de elefant de o grosime monstruoasă, cupe de aur, de argint, de sticlă aurită, statuete extraordinare, atât în ceea ce privește concepția, cât și execuția.

Din fiecare cameră, Faraonul porunci să se încarce câte o brancardă cărată de doi sclavi din Kuș și Scheto și, bătând din palme, îl chemă pe Timoft, slujitorul care o urmărise pe Tahoser, și îi spuse:

— Du toate astea lui Tahoser, fiica lui Petamunof, din partea Faraonului.

Timoft se puse în fruntea cortegiului care traversă Nilul cu o ambarcațiune regală și, curând, sclavii ajunseră cu încărcătura la casa lui Tahoser.

— Pentru Tahoser, din partea Faraonului, spuse Timoft bătând la poartă.

Văzând toate aceste comori, Nofre fu gata-gata să leșine, pe jumătate de uimire și de încântare, pe jumătate de frică; se temea că regele va porunci să fie omorâtă atunci când va afla că fata preotului dispăruse.

— Tahoser a plecat, îi răspunse ea tremurând lui Timoft, și jur pe cele patru găște sacre, Amset, Sis, Sumautus și Kebhsniv, care zboară în cele patru zări, că nu știu unde este.

— Faraonul, preferatul lui Fre, favoritul lui Amon-Ra, a trimis aceste daruri, nu pot să le iau înapoi; păstrează-le până se va întoarce. Răspunzi cu capul pentru ele; încuie-le și pune să fie păzite de servitori credincioși, răspunse trimisul regelui.

Când Timoft se întoarce la palat și, prosternat, cu coatele strânse pe lângă trup, cu fruntea în țărână, spuse că Tahoser a dispărut, regele se înfurie cumplit și lovi atât de tare cu sceptrul în pavaj încât dala crăpă.

VIII.

Tahoser, trebuie să o spunem, nu se gândea de loc la Nofre, însoțitoarea sa favorită, nici la neliniștea pe care avea să o provoace absența ei. Drăgălașa aceasta de stăpână uitase cu totul de frumoasa sa casă din Teba, de slujitorii și de podoabele ei, lucru dificil și de necrezut pentru o femeie.

Fiicei lui Petamunof nici nu-i trecea prin cap că Faraonul se îndrăgostise de ea; nu remarcase ocheada încărcată de voluptate care o săgetase de la înălțimea acestei maiestăți pe care nimeni și nimic de pe lumea asta nu putea să o emoționeze; dacă ar fi remarcat-o, ar fi depus această dorință regală ca ofrandă la picioarele lui Poeri, o dată cu toate florile sufletului ei.

Tot împingând fusul cu degetul de la picior ca să-l facă să urce de-a lungul firului, pentru că asta era treaba pe care o avea de făcut, trăgea cu coada ochiului la toate mișcările tânărului evreu, învăluindu-l cu o privire duioasă ca o mângâiere, și se bucura în liniște de fericirea de a fi în preajma lui, în pavilionul în care i se îngăduise să intre.

Dacă Poeri ar fi întors capul spre ea ar fi fost orbit, fără îndoială, de licărirea umedă a ochilor ei, de roșeața subită care-i colora obrajii ca un nor trandafiriu, de bătăile repezi ale inimii pe care le ghiceai după cum îi tresaltă pieptul. Dar, așezat la masă, se aplecase asupra unei foi de papirus pe care, cu ajutorul unei bucăți de trestie muiate în cerneală, înregistra socoteli în cifre demonice[33].

Poeri își dădea seama de dragostea atât de vădită a lui Tahoser pentru el? Sau, din cine știe ce motiv ascuns, se prefăcea că nu observă nimic? Se purta blând cu ea, era binevoitor, dar rezervat, de parcă ar fi vrut să preîntâmpine, sau să respingă cine știe ce mărturisire nepotrivită la care i-ar fi fost foarte greu să răspundă. Totuși, falsa Hora era deosebit de frumoasă; frumusețea ei, trădată de îmbrăcămintea sărăcăcioasă, ieșea și mai mult în evidență; și, așa cum în orele cele mai calde ale zilei se pot vedea aburi luminoși unduind deasupra pământului dogoritor, o atmosferă de iubire unduia în jurul ei. Pe buzele întredeschise pasiunea fremăta ca o pasăre care

vrea să-și ia zborul; și, cu glas scăzut, foarte scăzut, atunci când era sigură că nu e auzită, repeta cab cantilenă monotonă: „Poeri, te iubesc”.

Era la vremea secerișului și Poeri ieși să vadă ce fac secerătorii. Tahoser, care nu se mai putea dezlipi de el așa cum umbra nu se poate desprinde de trup, îl urmă sfioasă, temându-se că îi va cere să rămână în casă; dar tânărul îi spuse cu o voce din care nu răzbătea nicio nuanță de furie:

— Îți poți alina suferința uitându-te la munca tihnită a câmpului și, dacă cine știe ce amintire dureroasă a bunăstării tale dispărute îți apasă sufletul, aceasta se va risipi privind spectacolul acesta vesel. Lucrurile astea trebuie să fie noi pentru tine; căci pielea ta pe care soarele nu a sărutat-o niciodată, picioarele tale delicate, mâinile fine, eleganța cu care ți-ai potrivit pe trup țesătura grosolană care îți slujește drept veșmânt îmi arată cât se poate de limpede că ai locuit întotdeauna la oraș, înconjurată de lux și rafinament. Vino, așadar, și așază-te, răsucind în continuare fusul, la umbra acestui copac de care secerătorii și-au atârnat, ca să stea la răcoare, burduful în care și-au pus băutura.

Tahoser îl ascultă și se așază sub copac, cu brațele încrucișate pe genunchi și genunchii la gură.

De la zidul grădinii, câmpia se întindea până la primele pante abrupte ale lanțului libian ca o mare galbenă care, la cea mai slabă adiere, era brăzdată de valuri de aur. Lumina era atât de intensă încât culoarea aurie a grâului se albea în unele locuri și căpăta străluciri de argint.

Îl mîlul bogat al Nilului spicele crescuseră viguroase, îndesate, înalte ca sulitele, și nu se mai văzuse până atunci o recoltă atât de bogată revărsându-se în soare, strălucind și trosnind de căldură; aveai cu ce umple până la tavan hambarele boltite ce se arcuiau în apropierea cramei.

Secerătorii se apucaseră deja de multă vreme de treabă, și le vedeai de departe țâșnind din valurile de grâu capetele crețe, sau rase, acoperite de o bucată de pânză albă, și torsul gol de culoarea cărămizii arse. Se aplecau și se ridicau cu o mișcare regulată, secerând grâul cu secerile lor sub spic, cu atâta precizie de parcă ar fi urmat o linie trasă cu rigla.

În spatele lor înaintau printre brazde cei ce strângeau spicele în coșuri împletite pe care le purtau pe umăr, sau atârdate de o bară transversală, ajutați de un tovarăș, până la grămezile clădite din loc în loc. Din când în când, secerătorii se opreau gâfâind, își recăpătau respirația și, ținându-și seceră sub brațul drept, beau o gură de apă; apoi se apucau în grabă din nou de treabă, temându-se de bățul celui ce-i conducea; spicele recoltate erau

întinse pe arie în straturi nivelate cu furca și ușor ridicate la margine de încărcătura din noile coșuri ce nu încetau să sosească.

Atunci, Poeri îi făcu semn bouarului să înainteze cu vitele lui. Erau niște animale superbe, cu coarnele lungi și răsfărânte, ca cele purtate de Isis, cu greabănul ridicat, cu grumazul puternic, gleznele zdravene și nervoase. Semnul distinctiv al domeniului, imprimat cu fierul roșu, le acoperea soldurile. Mergeau gravi, prinși într-un jug orizontal, cu capetele apropiate.

Fură împinși pe arie; îndemnați cu biciul cu două șfichiuri, începură să se miște în cerc, făcând grăunțele din spice să țâșnească sub copitele lor despicate; soarele strălucea pe pielea lor lucioasă, praful pe care îl ridicau le intra în nări; așa că, după vreo douăzeci de ocoluri, sprijinindu-se unii de alții, în ciuda curelelor ce zburau șuierând prin aer și se lipeau de spinările lor, încetiniră simțitor pasul. Ca să-i încurajeze, cel care-i mîna, mergând în spatele lor și ținându-i de coadă, începu să intoneze, într-un ritm vesel și vioi, vechiul cântec al boilor: „învârtiți-vă pentru voi înșivă; o, boi, învârtiți-vă pentru voi înșivă; tot mai multe ocoluri pentru voi, tot mai multe ocoluri pentru stăpânii voștri”.

Și atelajul trezit la viață se avânta și dispărea într-un nor de praf gălbui în care străluceau scântei de aur.

După ce boii își isprăviră treaba, veniră slujitorii care, înarmați cu *ispoluri* de lemn, ridicau grâul în aer și îl lăsau să cadă pentru a-l separa de paie, de țepi și de păstăi.

Astfel vânturat, grâul era pus în saci de care lua notă un grămătic, și cărat pe scări în hambare.

La adăpostul umbrei, Tahoser se bucura din plin de acest spectacol plin de viață și grandoare și, adesea, mîna ei distrată uita să toarcă firul. Ziua se scurgea și deja soarele, răsărit în spatele Tebei, străbătuse Nilul și se îndrepta spre lanțul libian în spatele căruia discul său apune în fiecare seară. Era ceasul la care vitele se întorc de la câmp și intră în grajduri. Fiica preotului asistă, alături de Poeri, la această mare defilare pastorală.

Apăru mai întâi o cireada imensă de boi, unii albi, alții roșcați; unii negri și pătați cu alb, alții bălțați, câțiva cu dungi întunecate; erau de toate felurile și de toate culorile; treceau ridicându-și boturile lucioase de care atârnavă fire de bale, holbându-și ochii mari și blânzi. Cei mai nerăbdători, simțind apropierea grajdului, se ridicau pe jumătate pentru câteva secunde și apăreau deasupra mulțimii cornute cu care, căzând la loc, se contopeau

curând; cei mai puțin iuți, întrecuți de tovarășii lor, scoteau lungi mugete plângărețe, de parcă ar fi vrut să protesteze.

Alături de ei, mergeau cei ce mânau cireada, cu bicele și colacul lor de frânghie.

Ajunși în dreptul lui Poeri, îngenuncheau și, cu coatele lipite de trup, atingeau pământul cu fruntea în semn de respect.

Grămăticii înscriau numărul capetelor de vite pe tăblițe de argilă.

După boi, urmară măgarii în trap scurt și zvârlind din picioare, mânați cu bățul de bărbați cu capul ras, înveșmânați doar cu o cingătoare de pânză ale cărei capete le atârnavă între coapse; măgarii defilau scuturându-și urechile lungi, izbind pământul cu copitele lor mici și tari.

Cei ce mânau măgarii îngenunchează și ei în dreptul lui Poeri și grămăticii notară, de asemenea, numărul exact al animalelor lor.

Veni, apoi, rândul caprelor; soseau precedate de țapi, însoțite de behăitul lor subțire și tremurat; cei care le mânau reușeau cu greu să le potolească neastâmpărul și să le adune de pe câmp pe cele ce încercau să ronțăie boabele de grâu. Fură numărate la fel ca boii și măgarii și, cu același ceremonial, păstorii se prosternară la picioarele lui Poeri.

Cortegiul era închis de găște care, obosite de drum, se legănavă pe labele lor late, băteau zgomotos din aripi, își întindeau gâtul și scoteau piuituri răgușite; numărul lor fu consemnat, iar tăblițele de argilă înmânate inspectorului domeniului.

— Ei bine, Hora, îi spuse Poeri lui Tahoser, te-a amuzat spectacolul secerătorilor și al cirezilor? Acestea sunt distracțiile la țară; noi nu avem aici, ca în Teba, cântăreți la harfă și dansatori. Dar agricultura este sfântă; ea îl hrănește pe om și acela care seamănă un bob de grâu face o faptă pe placul zeilor. Acum, du-te să mănânci împreună cu tovarășele tale; eu o să mă întorc în pavilion și o să socotesc câte oboroace de grâu cârnău au dat spicele.

Tahoser puse o mână pe pământ și alta pe cap în semn de încuviințare respectuoasă și se retrase.

În încăperea în care se lua masa râdeau și flecăreau mai multe slujnice tinere, mâncând ceapă crudă, prăjituri cu *durah* și curmale; un vas mic de pământ plin cu ulei în care era înmuiată o feștilă răspândea lumină, căci se lăsase seara și licăriri gălbui le jucau pe obrajii arămii și pe torsurile roșcate care nu erau acoperite de niciun veșmânt. Unele stăteau pe scaune de lemn, altele sprijinite de perete, cu un genunchi îndoit.

— Unde pleacă, oare, stăpânul, astfel, în fiecare seară? zise o fetiță cu o figură răutăcioasă, curățând o rodie cu mișcări de maimuță.

— Stăpânul se duce unde vrea, răspunse o sclavă înaltă care mesteca petale de flori; doar nu trebuie să-ți dea ție socoteală, nu-i așa? Oricum, nu tu ai putea fi aceea care să îl facă să rămână aici.

— Ba aș putea fi eu, așa cum ar putea fi oricare alta, răspunse copila, ofensată.

Fata cea înaltă dădu din umeri.

— Însăși Hora, care este cea mai albă și cea mai frumoasă dintre noi, nu va reuși să-l facă să stea acasă la lăsarea întunericului. Deși poartă un nume egiptean și este în slujba Faraonului, aparține rasei aceleia barbare din Israel; și, dacă iese noaptea, o face, fără îndoială, ca să ia parte la acele ritualuri de sacrificiu la care sunt jertfiți copiii, pe care le oficiază evreii în locuri pustii unde cântă cucuveaua, scheaună hiena și şuieră vipera.

Tahoser ieși încetișor din cameră fără să scoată o vorbă și se tupilă în spatele unei tufe de mimoză; și, după două ceasuri de așteptare, îl văzu pe Poeri ieșind pe câmp.

Ușoară și tăcută ca o umbră, porni în urmărirea lui.

IX.

Poeri, care era înarmat cu un baston zdravăn din lemn de palmier, se îndreptă spre fluviu și, luând-o pe un drum îngust înălțat de-a lungul unui câmp de papirus acoperit de apă care, având frunzele în partea de jos, își înălțau de fiecare parte tulpinile rectilinii, înalte de șase sau opt coți, cu un smoc de fibre la capăt, ca lăncile unei oștiri gata de luptă.

Ținându-și răsuflarea, mergând tiptil, pe vârfuri, Tahoser se luă după el. Nu era lună în noaptea aceea și, de altfel, tufele de papirus erau destul de dese ca să o ascundă pe tânăra care mergea puțin mai în urmă.

Trebui, apoi, să străbată un spațiu descoperit. Falsa Hora îl lăsă pe Poeri să i-o ia mult înaintea și, ghemuindu-se, se făcu mică și începu să se târască.

Ajunseră într-o pădure de mimoze și, ascunsă după pâlcurile de arbori, Tahoser putu să înainteze fără să-și mai ia atâtea măsuri de precauție. Acum se ținea foarte aproape de Poeri, pe care se temea să nu-l piardă în întuneric; de multe ori, crengile pe care le dădea la o parte îi biciuiau fața, dar nu-i păsa: un sentiment intens de gelozie o împingea să dezlege misterul pe care ea nu îl interpreta ca celelalte slujnice din casă. Nu crezuse nici măcar o singură clipă că tânărul evreu ieșea astfel în fiecare seară pentru a oficia cine știe ce ritual infam și barbar; considera că doar o femeie putea fi cauza

acestor excursii nocturne și voia să-și cunoască rivala. Bunăvoința plină de răceală a lui Poeri îi dovedea că inima acestuia era dăruită alteia: ar fi putut el, altfel, să rămână nepăsător în fața unei frumuseți vestite în Teba și în întreg Egiptul? S-ar mai fi prefăcut el că nu înțelege o iubire de care ar fi fost mândri ofițerii, marii preoți, *bazilico-grămăticii* și chiar prinții din seminția regelui?

Ajuns pe malul fluviului, Poeri coborî câteva trepte săpate în țărmul abrupt și se aplecă de parcă ar fi desfăcut un nod.

Tahoser, culcată pe burtă în vârful taluzului, în așa fel încât i se zărea doar capul, văzu, spre marea ei disperare, că misteriosul noctambul dezlega o barcă subțire de papirus, îngustă și lungă ca un pește, și că se pregătea să traverseze fluviul.

Într-adevăr, sări în barcă, împinse în mal cu piciorul și o porni spre larg manevrând singura vâslă aflată în spatele fragilei ambarcațiuni.

Sărmana fată își frângea mâinile de durere; avea să piardă urma tainei pe care voia atât de mult să o afle. Ce să facă? Să se întoarcă cu inima sfâșiata de presupuneri și de incertitudini, lucrul cel mai rău dintre toate? Își adună tot curajul și, curând, hotărârea ei era luată. Să caute altă barcă, nici nu putea fi vorba să se gândească la așa ceva. Se lăsă să alunece de-a lungul taluzului, își scoase rochia dintr-o singură mișcare și și-o înfășură pe cap; apoi se cufundă cu îndrăzneală în apa fluviului, având grijă să nu împrăstie stropi de spumă. Mlădioasă ca o năpârcă, își întinse frumoasele brațe în unda întunecată în care se răsfrângea tremurând licărirea stelelor și începu să urmărească de departe barca. Înota admirabil, căci, în fiecare zi, se lua la întrecere cu femeile ei în bazinul vast al palatului, și nimeni nu reușea să o învingă.

Curenții, slabi în acel loc, nu îi opuneau nicio rezistență, dar în mijlocul fluviului, ca să nu fie luată de valuri, trebui să dea cu putere din picioare în apa ce clocotea în jurul ei și să-și miște brațele mult mai repede. Răsufli din ce în ce mai greu, gâfâia și încerca să-și rețină respirația de teamă să nu o audă tânărul evreu. Uneori, un val mai înalt îi stropea cu spumă buzele întredeschise, o uda pe păr și ajungea chiar până la rochia împăturită; din fericire pentru ea, căci începuseră să o lase puterile, se află curând în ape mai liniștite. Un mănunchi de stuf care plutea în josul fluviului o atinse în trecere și o sperie cumplit. Ghemotocul acesta de un verde închis arăta, în întuneric, ca spinarea unui crocodil; lui Tahoser i se păruse că simte pielea

zgrunțuroasă a monstrului, dar își reveni din spaimă și își spuse, continuând să înoate: „Ce dacă or să mă înghită crocodilii, dacă Poeri nu mă iubește?”

Pericolul era real, în special noaptea; în timpul zilei, mișcarea permanentă a bărcilor, forfota de pe cheiuri, tumultul orașului țineau departe crocodilii, care se retrăgeau undeva la mal, în locuri mai puțin frecventate de oameni, tăvălindu-se în noroi și bucurându-se de căldura soarelui; dar întinericul îi făcea să-și recapete îndrăzneala.

Tahoser nu se gândise la asta. Pasiunea nu chibzuiește. Chiar dacă i-ar fi trecut prin minte ideea acestei primejdii, ar fi înfruntat-o cu mult curaj, ea, atât de temătoare totuși, speriată atunci când un fluture se încăpățâna să zboare în jurul ei luând-o drept o floare.

Brusc, barca se opri, deși țărmul se afla la oarecare distanță. Poeri se oprise din vâslit și părea să-și plimbe neliniștit privirile în jur. Zărise pe apă pata alburie a rochiei făcute sul a lui Tahoser.

Crezându-se descoperită, îndrăzneată înotătoare se dădu la fund, hotărâtă să nu revină la suprafață, chiar dacă s-ar fi sufocat, decât atunci când bănuielile lui Poeri se vor risipi.

„Mi s-a părut că cineva mă urmărește înot”, își spuse Poeri, începând din nou să vâslească. „Dar cine ar îndrăzni să se arunce în Nil la ora asta? Sunt nebun. Am luat drept un cap de om acoperit cu o cârpă o tufă de lotus alb, poate chiar doar câțiva stropi de spumă, căci nu mai văd nimic.”

Atunci când Tahoser, care simțea că-i plesnesc tâmplele și începuse să vadă stelute roșii în apa întunecată a fluviului, se ridică în grabă la suprafață să-și umple plămânii cu aer proaspăt, barca de papirus își reluase cursa, iar Poeri mânua rama cu calmul imperturbabil al personajelor alegorice care conduc luntrea lui Maut în basoreliefurile și picturile din temple.

Țărmul era de-acum doar la câteva mișcări de brațe; umbra uriașă a pilonilor și zidurilor enorme ale Palatului de Nord, care începea să-și contureze masivitatea de nepătruns în noaptea violacee, cu micile piramide cu patru unghiuri ale obeliscurilor sale, se întindea, imensă, peste fluviu și o proteja pe Tahoser, care putea să înoate fără teama de a fi zărită.

Poeri acostă puțin mai jos de palat, coborând pe firul apei, și își legă barca de un țăruș, ca s-o poată găsi la întoarcere; apoi își lua bastonul din lemn de palmier și urcă cu pași sprinteni scara ce ducea pe chei.

Sărmana Tahoser, aproape la capătul puterilor, se agăță cu mâinile crispate de prima treaptă și își trase cu greu trupul șiroind de apă pe mal, iar contactul cu aerul o moleși și mai mult, dar ce era mai greu fusese făcut. Se

cațără pe scară, cu o mână pe inima ce bătea să-i spargă pieptul, cu cealaltă pe cap, ținându-și rochia făcută sul și udă. După ce văzu în ce direcție o luase Poeri, se așază pe ultima treaptă, își desfăcu tunica și o îmbracă. Atingerea stofei ude o făcu să se înfioare. Noaptea, totuși, era blândă și dinspre sud sufla o adiere călduță; dar din pricina oboselii, avea frisoane și dinții ei mici începură să-i clănțane; își adună ultimele fărâme de energie și, lipindu-se de zidurile giganticele edificii, reuși să nu-l scape din ochi pe tânărul evreu, care dădu ocol imensei incinte de cărămidă a palatului și o luă pe străzile Tebei.

După un sfert de ceas de mers, palatele, templele, casele bogate rămaseră în urmă, făcând loc unor locuințe mai modeste; în loc de granit, de calcar, de gresie, apărură cărămizile netencuite, lutul amestecat cu paie; bordeiele se întindeau ca pecinginea pe coclaurile pustii, pitite în grădinile învăluite în întuneric, construcțiile căpătau în noapte o înfățișare de coșmar; bucăți de lemn și cărămizi turnate zăceau în drum. Liniștea era întreruptă de zgomote ciudate, neliniștitoare; o cucuvea sfâșia aerul cu aripa; câini jigăriți își ridicau botul lung și ascuțit, însoțind cu un lătrat tânguitor zborul inegal al unui liliac; scarabei și reptile sperioase se ascundeau făcând să foșnească iarba uscată.

„Să fie adevărat ceea ce spunea Harfre?”, se întrebă Tahoser, impresionată de aspectul sinistru al împrejurimilor. „Poeri va jertfi, oare, un copil pentru acei zei barbari cărora le plac sângele și suferința? Nu există un loc mai potrivit pentru ritualurile crude decât acesta.”

În vremea asta, furișându-se prin colțurile întunecoase, la adăpostul zidurilor, al tufelor și al grămezilor de pământ, se menținea mereu la o distanță egală de Poeri.

„Dacă va trebui să asist, martor invizibil, la cine știe ce scenă înspăimântătoare ca un coșmar, să aud țipetele victimei, să îl văd pe sacrificator^[34] cum scoate cu mâinile pline de sânge inima aburindă din trupul micuț, voi merge până la capăt”, își spuse Tahoser văzându-l pe tânărul evreu pătrunzând într-o colibă de lut prin ale cărei crăpături se zăreau câteva raze gălbui.

După ce Poeri intră, fata lui Petamunof se apropie, fără ca vreo pietricică să se clinească sub pasul ei de nălucă, fără ca vreun câine să dea de veste că se află în preajmă, lătrând-o; dădu ocol cocioabei, ținându-și răsuflarea, înăbușindu-și bătăile inimii, și descoperi, văzând o geană de lumină

strălucind pe fondul întunecat al peretelui de argilă, o crăpătură destul de largă pentru a lăsa privirea să pătrundă în interior.

O lampă mică lumina încăperea, care nu era câtuși de puțin sărăcăcioasă așa cum te-ai fi așteptat după cum arăta pe dinafară maghernița; pereții șlefuiți erau acoperiți cu stuc[35].

Pe socluri de lemn pictate în diverse culori erau așezate vase de aur și de argint; în sipete întredeschise scânteiau bijuterii. Farfurii de metal strălucitor luceau pe pereți și un buchet de flori rare se revărsa dintr-o oală de lut emailată în mijlocul unei măsuțe.

Dai nu modul în care era decorat interiorul o interesa pe Tahoser, deși contrastul dintre acest lux ascuns și mizeria din exterior o surprinsese la început. Atenția sa era atrasă de cu totul altceva.

Pe o estradă așternută cu rogojini stătea o femeie străină după înfățișare, nemaipomenit de frumoasă. Era mai albă decât oricare dintre fiicele Egiptului, albă ca laptele, albă ca un crin, albă ca mieii după ce s-au scaldat; sprâncenele se întindeau ca niște arcuri de abanos și vârfurile lor se întâlneau la rădăcina unui nas subțire, acvilin, cu nările colorate în nuanțe trandafirii, ca interiorul scoicilor. Ochii ei semănau cu ochii unei turturele, vioi și languroși în același timp; buzele erau două fâșii de purpură, care, desfăcându-se, lăsau să se zărească străluciri de perle; părul ei se revărsa de fiecare parte a obrazilor ca rodia, în smocuri negre și lucioase ca doi ciorchini de struguri copti; cercei lungi tremurau în urechi și coliere de aur cu plăcuțe de argint încrustate scânteiau în jurul gâtului rotund și neted ca o coloană de alabastru.

Îmbrăcămintea era ciudată: o tunică largă brodată cu cusături și desene simetrice de diverse culori, coborând de pe umeri până deasupra genunchilor și lăsând brațele goale și libere.

Tânărul evreu se așază lângă ea, pe rogojină, și începu să-i vorbească; Tahoser nu-i înțelegea spusele dar, din nefericire pentru ea, le ghicea lesne înțelesul: căci Poeri și Ra'hel se exprimau în limba patriei lor, atât de scumpă celor exilați și celor captivi.

E îngrozitor pentru o inimă îndrăgostită să-și piardă speranța.

„Poate că e sora lui”, își spuse Tahoser, „și vine să o vadă în taină, pentru că nu vrea să se știe că aparține acelei seminții aflate în robie.”

Apoi își lipea fața de crăpătură, ascultând cu o atenție dureros de intensă cuvintele armonioase și cadențate, fiecare silabă conținând un secret pentru care și-ar fi dat viața să îl afle, cuvinte care foșneau vag, fugitiv, lipsite de

semnificație pentru urechile ei, ca vântul în frunze și apa izbindu-se de țărnam.

„Este foarte frumoasă pentru o soră”, murmură, cercetând cu ochi pizmași figura stranie și încântătoare, pielea albă, buzele roșii, podoabele cu forme exotice care-i scoteau și mai mult în evidență frumusețea, o frumusețe umbrită, în mod misterios, de ceva fatal.

— O, Ra’hel! Iubita mea Ra’hel! spunea adesea Poeri.

Tahoser își aduse aminte că îl auzise șoptind acest cuvânt în timp ce îi făcea vânt cu evantaiul și îl legăna pe când dormea.

„Se gândea la ea și în vis: Ra’hel este numele ei, fără nicio îndoială.” Și sărmana copilă simți un junghi ascuțit în piept, ca și cum toți șerpilor de pe antablamente, toate viperele regale de pe coroanele faraonice și-ar fi înfipt colții veninoși în inima ei.

Ra’hel își înclină capul pe umărul lui Poeri, ca o floare prea încărcată de parfum și de dragoste; buzele tânărului atingeau ușor părul frumoasei evreice, care se lăsa ușor pe spate, oferindu-și fruntea jilavă și ochii pe jumătate închiși acestei mângâieri timide și rugătoare; mâinile lor care se căutau se găsiseră și se strângeau pline de neastâmpăr.

„Oh! Dacă l-aș fi surprins luând parte la cine știe ce ceremonie nelegiuită și înspăimântătoare, sugrumând cu mâinile lui o victimă omenească, bându-i sângele dintr-o cupă de pământ negru, frecându-se cu el pe față! Cred că asta m-ar fi făcut să sufăr mai puțin decât să o văd pe această femeie pe care o sărută cu atâta sfială”, bolborosi Tahoser cu voce slabă, prăbușindu-se la pământ în umbra colibei.

Încercă de două ori să se ridice, dar căzu de fiecare dată în genunchi; o ceață îi acoperi ochii; i se muiară picioarele; se rostogoli pe jos leșinată.

În vremea asta, Poeri ieșea din colibă și îi dădea lui Ra’hel un ultim sărut.
X.

Neliniștit și furios din pricina dispariției lui Tahoser, Faraonul se lăsase cuprins de neastâmpărul care-i chinuie pe cei cu inima zdruncinată de o pasiune neîmpărtășită. Nu-și mai afla locul și, spre disperarea favoritelor lui, Amense, Hont-Reshe și Twea, care se străduiseră să îl rețină în pavilionul de vară, folosindu-se de întreg arsenalul cochetăriei feminine, se mutase în Palatul din Nord, pe celălalt mal al Nilului. Mistuit de patimă, obsedat de imaginea fetei lui Petamunof, era scos din fire de prezența și pălăvrăgeala lor. Nicio femeie care nu era Tahoser nu-i mai era pe plac; acum le găsea urâte pe toate aceste frumuseți care i se păruseră încântătoare

odinioară; trupurile lor tinere, zvelte, grațioase, înconjurându-l în atitudini pline de voluptate; ochii în care ardea văpaia dorinței, pe care liniile groase de antimoniu îi făceau să strălucească și mai tare; buzele roșii, dinții albi, surâsul galeș: totul, până și parfumurile suave pe care le răspândea pielea lor fragedă, ca un buchet de flori sau o cutie cu mirodenii, îi devenise detestabil, insuportabil; părea să le poarte pică pentru că le iubise, părea să nu mai înțeleagă cum se lăsase cucerit de farmecul lor atât de vulgar. Atunci când Twea își așeza pe pieptul lui degetele lungi și subțiri ale mâinii ei micuțe tremurând de emoție, ca și cum ar fi încercat să reaprindă flacăra unei pasiuni stinse de demult, atunci când Hont-Reshe pune în fața lui eșichierul așezat pe doi lei ce stăteau spate în spate, ca să joace o partidă de șah, sau când Amense îi oferea o floare de lotus cu o grație respectuoasă și rugătoare, de-abia se stăpânea să nu le lovească cu sceptorul, iar ochii săi de vultur aruncau asemenea fulgere de dispreț, încât bieteale femeii care își luaseră inima în dinți și cutezaseră să îl ispitească dădeau înapoi, buimăcite, cu pleoapele muiate în lacrimi, și se lipeau nemișcate de perete, încercând să se piardă în mulțimea de personaje pictate din fresce.

Pentru a evita scenele acestea de plâns și de violență, se retrăsese la palatul din Teba, singur, taciturn și fierbând de mânie; și acolo, în loc să rămână așezat pe tron în atitudinea solemnă a zeilor și regilor care, fiind atotputernici, nu se clintesc din loc și nu fac niciun gest, se plimba agitat prin sălile imense.

Era un spectacol ciudat să îl vezi pe acest Faraon cu statură înaltă, ținută impunătoare, uriaș și măreț ca întrupările lui în granit, făcând să răsunе dalele mari sub *tăpăligile* încovoiate la vârf ale încălțărilor sale.

La trecerea lui, gărzile păreau să încremenească la fel ca niște statui; nu mai îndrăzneau nici să respire, și cele două pene de stuf ce le împodobeau coiful rămâneau nemișcate. Doar atunci când era departe îndrăzneau să își spună: „Ce are astăzi Faraonul? Dacă s-ar fi întors învins din campanie, și n-ar fi fost mai morocănos și mai sumbru.”

Dacă, în loc să fi repurtat zece victorii, să fi ucis douăzeci de mii de dușmani, să fi adus două mii de fecioare alese dintre cele mai frumoase, o sută de încărcături de pulbere de aur, o mie de încărcături de lemn de abanos și colți de elefant, fără a mai pune la socoteală și produsele rare și animalele necunoscute, Faraonul și-ar fi văzut armata ciopârțită, carele de luptă răsturnate și sfărâmate, și ar fi fost singurul care ar fi scăpat din debandada generală sub un nor de săgeți, plin de praf, sângerând, apucând

frâiele din mâna vizitiului său, mort lângă el, n-ar fi avut un chip mai abătut și disperat. La urma urmei, pământul Egiptului este bogat în soldați; cai fără număr nechează și scurmă pământul cu copita în grajdurile palatului, și lucrătorii nu au nevoie de multă vreme să îndoaie lemnul, să topească arama, să ascută bronzul! Soarta bățăliilor este schimbătoare; o nenorocire se îndreaptă! Dar să-ți dorești un lucru și acesta să nu se împlinească numaidecât, să întâlnești un obstacol între voința ta și realizarea acesteia, să arunci ca o suliță o dorință și aceasta să nu-și atingă ținta, asta îl zguduia pe Faraon până în temeliile atotputerniciei sale! O clipă îi trecu prin minte că era doar un muritor de rând!

Rătăcea așadar prin încăperile vaste, de-a lungul coloanelor uriașe, trecând pe sub pilonii giganti, printre obeliscurile avântate spre cer și coloșii care le priveau cu ochii lor mari și speriați; străbătea sala hipostilă și rătăcea în pădurea de granit a celor o sută șaiszeci și două de coloane înalte și solide ca niște turnuri. Figurile zeilor, regilor și ființelor simbolice pictate pe ziduri păreau să-și ațintească asupra lui ochiul desenat cu linii negre din față pe masca lor în profil, șerpii păreau să se răsucescă și să-și umfle gușile, divinitățile ibiocefale să-și alungească gâtul, iar globurile să-și desprindă aripile din cornișe și să le facă să zvâcnească. O viață stranie și fantastică anima aceste reprezentări bizare, populând cu năluci vii singurătatea sălii enorme, ea singură mare cât un palat întreg.

Toate aceste zeități, toți acești strămoși, toți acești monștri himerici, în nemișcarea lor eternă, erau surprinși să îl vadă pe Faraon, de obicei la fel de calm ca și ei, să se ducă, să se întoarcă, de parcă membrele lui ar fi fost de carne, nu de porfir sau de bazalt.

Satul să se tot învârtă prin aceste păduri colosale de coloane susținând un cer de granit, ca un leu care caută urma prăzii sale și adulmecă cu botul încrețit nisipul mișcător al deșertului, Faraonul urcă pe o terasă a palatului, se alungi pe un pat jos și porunci să fie chemat Timoft.

Timoft apărură și înainta din capătul scării până la Faraon, prosternându-se la fiecare pas. Se temea de mânia stăpânului în a cărei bunăvoință nădăjduse cu o clipă mai devreme. Priceperea de care făcuse dovadă descoperind locuința lui Tahoser era, oare, de ajuns pentru a-i face iertată crima de a fi pierdut urma frumoasei fete?

Ridicând un genunchi și lăsându-l pe celălalt îndoit, Timoft își întinse brațele spre rege într-un gest de implorare.

— O, rege, nu mă ucide, sau nu porunci să fiu crunt bătut; frumoasa Tahoser, fiica lui Petamunof, asupra căreia dorința ta a binevoit să se oprească, așa cum un uliu se abate asupra unei porumbițe, nu va lipsi multă vreme, și când, la întoarcere, va vedea minunatele tale daruri, va veni să se așeze printre femeile care locuiesc în gineceul tău, ascultând de dorința ta.

— I-ai iscodit pe slujitori și pe sclavi? spuse Faraonul. Bățul dezleagă limbile cele mai îndărătnice și suferința te face să mărturisești ceea ce ai vrea să ții ascuns.

— Nofre și Suhem, confidenta și favorita ei și cel mai bătrân slujitor al ei, mi-au spus că au remarcat că zăvoarele de la poarta grădinii erau trase și că, probabil, stăpâna lor a ieșit pe acolo. Poarta dă spre fluviu și apa nu păstrează urma bărcilor.

— Ce au spus luntrașii de pe Nil?

— N-au văzut nimic; unul singur a spus că o femeie îmbrăcată sărăcăcios a trecut fluviul o dată cu primele licăriri ale zorilor. Dar nu putea fi frumoasa și bogata Tahoser, al cărei chip a făcut să strălucească ochii voștri, o, rege, și care merge ca o regină în straie dintre cele mai alese.

Raționamentul lui Timoft nu păru să îl convingă pe Faraon; acesta își sprijini bărbia în palmă și reflectă câteva momente. Sărmanul Timoft aștepta fără să scoată o vorbă, temându-se de o explozie de furie. Buzele regelui se mișcau ca și cum și-ar fi vorbit lui însuși: „Hainele astea umile erau o deghizare... Da, asta e... Travestită astfel, a trecut pe celalalt mal al fluviului... Timoft ăsta este un imbecil, fără niciun pic de inteligență. Îmi vine să poruncesc să fie aruncat la crocodili sau să fie bătut crunt... dar, pentru care motiv? O fecioară de neam înalt, fiica unui mare preot să fugă astfel din palatul ei, singură, fără să prevină pe nimeni de planul ei! Poate că în adâncurile acestui mister se ascunde cine știe ce dragoste!”

La acest gând, fața Faraonului se înroși ca de răsfângerea unui incendiu; tot sângele îi năvăli din inimă în obraji; roșeața fu urmată de o paloare cumplită, sprâncenele i se arcuiră ca viperele de pe diademe, gura i se contractă, dinții îi scrâșniră și chipul său deveni atât de înfricoșător, încât Timoft, înspăimântat, se prăbuși dintr-o dată pe dale, ca mort.

Dar Faraonul se liniști; figura sa își recapătă aspectul maiestuos, plictisit și indiferent; și, văzând că Timoft nu se ridică, îl împinse disprețuitor cu piciorul.

Când Timoft, care se și vedea întins pe patul funebru la picioarele șacalului în cartierul Memnonia, despicat sub coaste și cu pânțele golit,

gata să facă baia de saramură, se ridică, nu îndrăzni să ridice ochii spre rege și rămase ghemuit la pământ, stăpânit de o groază cumplită.

— Haide, Timoft, zise Maiestatea Sa, trezește-te, aleargă, trimite emisari în toate părțile, cere să fie scotocite toate templele, palatele, casele, vilele, grădinile, până și cele mai sărmene bordeie, și găsește-o pe Tahoser; trimite care pe toate drumurile, cere ca Nilul să fie brăzdat în lung și-n lat de bărci; du-te tu însuși și întreabă-i pe cei care îți vor ieși în cale dacă nu au văzut o astfel de femeie; violează mormintele, dacă s-a refugiat în azilul morții, în adâncul cine știe cărui hipogeu; caut-o așa cum Isis l-a căutat pe soțul ei Osiris sfârtecat de Tifon, și, moartă sau vie, adu-o aici, sau, jur pe șarpele din coroanele mele suprapuse și pe mugurul de lotus de pe sceptrul meu, vei pieri în chinuri cumplite.

Timoft țâșni cu iuțeala ibexului să împlinească poruncile Faraonului, care, potolit, căpătă acel aer de măreție liniștită pe care se străduiesc sculptorii să îl confere coloșilor ce străjuiesc porțile templelor și palatelor și, calm așa cum stă bine unuia ale cărui sandale împodobite cu captivi bogați legați burduf se odihnesc pe capetele popoarelor, se puse pe așteptat.

Un tunet surd răsună în preajma palatului și, dacă cerul n-ar fi fost de un albastru neclintit de lapislazuli, ai fi putut crede că s-a pornit furtuna; erau zgomotele carelor ce goneau în toate direcțiile, ale căror roți învârtite huruiau pe drum.

Curând, Faraonul putu zări de la înălțimea terasei bărcile spintecând apa fluviului și trimișii răspândindu-se pe celălalt mal, peste câmp.

Lanțul libian cu luminile sale trandafirii și umbrele de un albastru de safir acopereau orizontul și slujeau drept fundal construcțiilor gigantice ale lui Ramses, Amenof și Menefta; pilonii cu unghiuri abrupte, zidurile cu cornișe *evazate*, coloșii cu mâinile odihnindu-se pe genunchi se desenau, auriți de o rază de soare, fără ca depărtarea să le răpească din grandoare. Dar nu la aceste edificii trufașe se uita Faraonul; printre pâlcurile de palmieri și terenurile cultivate, se ridicau ici și colo case și chioșcuri colorate ce împeștrițau tenta vivace a vegetației. Tahoser se ascundea, fără nicio îndoială, sub unul dintre aceste acoperișuri, sub una dintre aceste terase și, printr-o operațiune magică, ar fi vrut să le ridice, sau să le facă transparente.

Ceasurile treceau unul după altul; deja soarele dispăruse în spatele munților, aruncându-și ultimele flăcări peste Teba, iar trimișii nu se întorseseră. Faraonul nu se clintea. Noaptea se așternu peste oraș, calma, proaspătă și albastră; stelele începură să scânteieze și să-și înfioare genele

lungi de aur în azurul adânc; și în colțul terasei, silueta întunecată a Faraonului, tăcut, impasibil, se profila ca o statuie de bazalt fixată de antablament. De mai multe ori, păsările nocturne se rotiră în zbor în jurul capului său, gata să se așeze, dar, speriate de respirația lentă și profundă, se făcură nevăzute, bătând din aripi.

De la acea înălțime, regele domina orașul ce se întindea la picioarele lui. Din adâncul întunericului albăstrui țâșneau obeliscurile cu *piramidioane* ascuțite, pilonii, porțile gigantice străbătute de raze, cornișele înalte, coloșii ridicându-se până la jumătatea construcțiilor tumultuoase, propileele, coloanele desfăcându-și capitelurile ca niște flori enorme de granit, colțurile templelor și palatelor dezvăluite de o suviță aurie de lumină; bazinele sacre se arătau și scânteiau ca metalul șlefuit, sfincșii și *criosfincșii* aliniați în dromos își întindeau labele, își umflau piepturile, iar acoperișurile plate se întindeau în șiruri nesfârșite sub paloarea lunii, întrerupte din loc în loc de piețe și străzi: puncte roșii străpungeau întunericul albăstrui, de parcă stelele ar fi lăsat să cadă o ploaie de scântei peste pământ: erau lămpile care vegheau încă în orașul adormit. Mai departe, între edificiile mai puțin înghesuite, pâlcuri nedeslușite de palmieri își legănau evantaiele de frunze; dincolo de ele, contururile și formele se topeau în imensitatea cețoasă, căci nici ochiul vulturului n-ar fi putut răzbate până la fruntariile Tebei, iar de cealaltă parte bătrânul Hopi-Mu cobora maiestuos spre mare.

Plutind cu privirea și cu gândul peste acest oraș nemărginit al cărui stăpân absolut era, Faraonul medita cu tristețe la limitele puterii omenești, iar dorința lui, ca un hultan înfometat, îi rodea inima; își spunea:

„În toate casele astea se află ființe care, la vederea mea, își pleacă fruntea în țărână și pentru care vrerea mea este o poruncă a zeilor. Atunci când trec în carul meu de aur, sau în litiera purtată de *oeris-i*, fecioarele simt cum se înfioară, urmărindu-mă cu priviri lungi și sfioase; preoții mă învăluie în fum de tămâie; norodul leagănă crengi de palmier sau împrăștie flori; șuieratul unei singure săgeți slobozite din arcurile soldaților mei face națiunile să tremure, iar pe zidurile pilonilor, uriașe ca munții sculptați cu dalta, de-abia încap numele victoriilor mele; carierele sunt secate ca să poată fi adunat granitul pentru statuile mele gigantice; o singură dată, în nepăsarea mea trufașă, îmi exprim o dorință, și dorința aceasta nu poate fi împlinită! Timoft nu se întoarce; nu a descoperit nimic, desigur. O, Tahoser, Tahoser, cu câtă fericire îmi ești datoare pentru această așteptare!”

Îi vremea asta, trimișii, cu Timoft în frunte, cercetau casele, băteau drumurile, întrebând de fata preotului, iscodind călătorii pe cărei întâlneau. Dar nimeni nu le putea răspunde.

Un prim mesager apăru pe terasă, anunțându-l pe Faraon că Tahoser nu era de găsit.

Faraonul își îndreptă sceptrul asupra lui și mesagerul se prăbuși mort, în ciuda faptului că egiptenii sunt recunoscuți pentru capul lor tare.

Un al doilea se prezentă; se împiedică de trupul tovarășului său, întins pe dale; începu să tremure, căci își dădu seama că Faraonul era furios.

— Și Tahoser? zise Faraonul fără să-și schimbe poziția.

— O, Maiestate! Nu am dat de urma ei, răspunse nefericitul îngenuncheat în beznă în fața acelei umbre negre, care semăna mai degrabă cu o statuie osiriană decât cu un rege viu.

Brațul de granit se desprinsese de trunchiul imobil și sceptrul de metal lovi ca un trăsnet Al doilea mesager se rostogoli lângă primul. Un al treilea avu aceeași soartă.

... Din casă în casă, Timoft ajunse la pavilionul lui Poeri, care, întors din excursia lui nocturnă, se mirase că nu o vede pe falsa Hora. Harfre și slujitoarele care mâncaseră împreună cu ea în ajun nu știau ce se întâmplase cu fata; camera ei, cercetată, era goală; în zadar o căutaseră în grădină, în pivniță, în pod, în spălătorie.

La întrebările lui Timoft, Poeri răspunse că, într-adevăr, o tânără se înfățișase la poartă, cu atitudinea rugătoare a celor aflați la ananghie, că făcuse apel în genunchi la ospitalitatea lui, că o primise cu inima deschisă, oferindu-i un adăpost și de mâncare, dar că plecase într-un mod misterios, dintr-un motiv pe care nu îl putea bănuși. Încotro o apucase? Nu știa. Fără îndoială, după ce se odihni puțin, își continuase drumul spre o țintă necunoscută. Era frumoasă, tânără, acoperită doar cu o bucată de pânză și părea săracă; numele Hora pe care și-l dăduse îl ascundea oare pe acela de Tahoser? Lăsa agerimii lui Timoft să găsească răspuns la această întrebare.

Înarmat cu aceste informații, Timoft se întoarse la palat și, ținându-se departe de sceptrul Faraonului, îi povesti tot ceea ce aflase.

„Ce-o fi căutat la Poeri?” își spuse Faraonul. „Dacă, într-adevăr, Tahoser se ascunde în spatele Horei, înseamnă că îl iubește pe Poeri. Nu, căci nu ar fi fugit în felul acesta după ce fusese primită sub acoperișul lui. Ah! O să o gălesc, chiar dacă va trebui să răscolesc tot Egiptul, de la cataracte până în Deltă.”

XI.

Ra'hel, rămasă în prag, uitându-se cum se îndepărtează Poeri, avu impresia că aude un suspin slab; ciuli urechile. Câțiva câini lătrau la lună; cucuveaua scotea strigătul ei funebru și crocodilii țipau printre trestile de pe fluviu, imitând urletul unui copil disperat. Tânăra evreică se pregătea să intre în casă, când un geamăt mai deslușit care nu putea fi atribut vaietelor confuze ale nopții, și care ieșea cu siguranță din pieptul unui om, îi ajunse din nou la ureche.

Se apropie cu prudență, temându-se de cine știe ce capcană, de locul de unde venea sunetul și, aproape de peretele colibei, zări, în întunericul albastrui și transparent, forma unui trup căzut la pământ; pâzna udă se lipise de rotunjimile corpului falsei Hora, trădându-i sexul. Văzând că are de-a face doar cu o femeie prăbușită, Ra'hel își recapătă curajul și îngenunche lângă ea, cercetând dacă mai respiră și dacă-i bate inima. Un suflu slab se strecura printre buzele albe, iar pieptul rece de-abia se mai ridica. Simțind apa care se scurgea din rochia necunoscutei, Ra'hel crezu la început că era sânge și își închipui că are în față victima unei crime și, ca să-i poată acorda un ajutor mai eficace, o chemă pe Thamar, slujnica ei, și împreună o cărară pe Tahoser în colibă.

Cele două femei o întinseră pe pat. Thamar ținu lampa ridicată, în vreme ce Ra'hel, aplecată deasupra tinerei fete, îi căută rana; dar nicio creștătură roșie nu brăzda pielea de o albeață mată a lui Tahoser, iar pe rochia sa nu se vedea nicio pată purpurie; îi scoaseră veșmântul ud și aruncară peste ea o pătură de lână cu dungi, a cărei căldură blândă o readuse curând la viață. Tahoser deschise încet ochii și își plimbă în jurul ei privirea înspăimântată, ca o gazelă prinsă.

Îi trebuiră câteva minute ca să reînnoade firul rupt al gândurilor. Nu putea să înțeleagă cum ajunsese în camera aceea, pe patul acela pe care, puțin mai devreme, îi văzuse pe Poeri și pe tânăra evreică așezați unul lângă altul, cu mâinile înlănțuite, șoptindu-și vorbe de dragoste, în timp ce ea, pierdută, cu răsuflarea tăiată, se uita la ei prin crăpătura din perete; dar, curând, îi reveni memoria și, o dată cu ea, conștiința situației în care se afla.

Lumina cădea din plin pe chipul lui Ra'hel și Tahoser o studia în tăcere, nefericită să o descopere atât de desăvârșit de frumoasă, în zadar încerca, cu toată asprimea geloziei feminine, să-i găsească un cusur; se simți nu învinsă, ci egalată; Ra'hel era idealul evreiesc, așa cum Tahoser era idealul egiptean. Lucru dificil pentru o inimă îndrăgostită, fu silită să admită că

pasiunea lui Poeri era cât se poate de îndreptăţită. Ochii aceştia cu gene negre arcuite, nasul cu un contur atât de nobil, gura aceasta roşie cu un surâs strălucitor, ovalul alungit cu atâta eleganţă, braţele acestea puternice aproape de umeri şi terminate cu nişte palme ca de copil, gâtul acesta rotund şi plin care se mişca formând cute mai frumoase decât pietrele preţioase, toate acestea, puse în valoare de podoabe exotice şi bizare, nu aveau cum să nu placă.

” Am făcut o mare greşeală”, îşi spuse Tahoser, „când m-am înfăţişat dinaintea lui Poeri îmbrăcată ca o sărăntoacă, încrezându-mă în farmecul meu atât de lăudat de linguşitori. N-am avut niciun pic de minte! Am făcut ca un soldat care s-ar duce la război fără scut şi fără sabie. Dacă aş fi apărut înarmată cu tot luxul meu, acoperită de bijuterii şi de emailuri, în picioare în carul de aur, înconjurată de o mulţime de sclavi, poate că i-aş fi măgulit orgoliul, dacă nu i-aş fi cucerit inima.”

— Cum te simţi acum? o întrebă Ra’hel în limba egipteană pe Tahoser; căci, după conturul feţei şi părul împletit în cosiţe răsucite şi legate cu sfericele, îşi dăduse seama că tânăra nu aparţine neamului evreiesc.

Sunetul acestei voci era compătimator şi blând, iar accentul străin conferea un farmec în plus.

Tahoser fu mişcată, împotriva voinţei ei, şi răspunse:

— Mă simt un pic mai bine; aşa cum mă îngrijeşti, mă voi vindeca în curând.

— Nu te obosi să vorbeşti, spuse evreica, acoperindu-i gura cu palma.. Încearcă să dormi ca să prinzi din nou puteri; Thamar şi cu mine îţi vom veghea somnul.

Emoţiile, traversarea Nilului, lunga cursă prin cartierele îndepărtate ale Tebei, o istoviseră pe fiica lui Petamunof. Trupul ei delicat era epuizat şi, curând, genele ei lungi se lăsară formând un semicerc negru pe obrajii îmbujoraţi de febră. Somnul veni, dar agitat, neliniştit, străbătut de vise bizare, bântuit de halucinaţii ameninţătoare; tresăriri nervoase o făceau să zvâcnească în somn şi buzele ei întredeschise bolboroseau vorbe fără şir, replici la dialogul interior din vis.

Aşezată la căpătâi, Ra’hel urmărea mişcările feţei lui Tahoser, se neliniştea atunci când vedea trăsăturile tinerei bolnave contractându-se şi căpătând o expresie plină de suferinţă, liniştindu-se când deveneau din nou calme; Thamar, ghemuită în faţa stăpânei ei, o observa, de asemenea, pe fata preotului; dar chipul ei exprima mai puţină bunăvoinţă. În ridurile de pe

fruntea joasă, strânsă de banda lată pe care o purtau femeile israelite, se citeau instincte josnice; ochii, strălucitori în ciuda vârstei, scliffeau de curiozitate interogativă în orbitele încrustate în cutele întunecate; nasul osos, lucios și încovoiat ca ciocul unui vultur-bărbos, părea să adulmece secrete, iar buzele mișcându-se tăcute păreau să pregătească întrebări.

Necunoscuta aceasta culeasă de la ușa colibei o intriga la culme. De unde venea? Cum de ajunsese acolo? În ce scop? Cine era oare? Acestea erau gândurile care o frământau pe Thamar și, spre marea ei părere de rău, niciun răspuns nu o mulțumea.

Trebuie spus că Thamar, ca toate femeile în vârstă, nu privea cu ochi buni frumusețea; și, din acest punct de vedere, Tahoser îi displăcea. Credincioasa slujitoare îi ierta doar stăpânei ei crima de a fi frumoasă, considerând că această frumusețe îi aparține: era mândră de ea și geloasă.

Văzând că Ra'hel păstrează tăcerea, bătrâna se ridică și veni să se așeze lângă ea, clipi din ochii ale căror pleoape închise la culoare se coborau și se ridicau ca aripile unui liliac și îi spuse cu glas șoptit în limba ebraică:

— Stăpână, nu presimt nimic bun în legătură cu această femeie.

— Și de ce, Thamar? răspunse Ra'hel pe același ton și în același idiom.

— E ciudat, continuă suspicioasa Thamar, că a leșinat aici și nu în altă parte.

— S-a prăbușit acolo unde i s-a făcut rău. Bătrâna clătină din cap neîncrezătoare.

— Crezi, zise iubita lui Poeri, că nu a leșinat cu adevărat? Îmbălsămătorul ar fi putut să-i cresteze pielea cu piatra lui tăioasă, atât de mult semăna cu un cadavru. Privirea stinsă, buzele albe, obrații decolorați, membrele inerte, pielea rece ca a unei moarte, toate acestea nu pot fi contrafăcute.

— Nu, bineînțeles că nu, încuviință Thamar, cu toate că sunt femei destul de abile ca să simuleze toate aceste simptome în cine știe ce scop, în așa fel încât să-i înșele și pe cei mai plini de perspicacitate. Cred că tânăra asta și-a pierdut într-adevăr cunoștința.

— Atunci, spre ce se îndreaptă bănuielile tale?

— Cum de se afla, la miezul nopții, în acest cartier îndepărtat, locuit doar de sârmanii captivi din tribul nostru, pe care crudul Faraon îi folosește la făcut cărămizi, fără să vrea să le dea paie ca să ardă argila frământată? Ce motiv a adus-o pe această egipteancă în preajma colibelor noastre

sărăcăcioase? De ce veșmântul ei era ud de parcă ar fi ieșit dintr-un bazin, sau din fluviu?

— Nici eu nu știu, răspunse Ra'hel.

— Dacă este o iscoadă a stăpânilor noștri? zise bătrâna și în ochi i se aprinse flacăra sălbatică a urii. O răzmeriță plutește în aer; cine știe dacă nu s-a dat alarma?

— Cum ar putea fata asta bolnavă să ne facă rău? E în mâinile noastre, neputincioasă, izolată, zace la pat:

putem, de altfel, la prima mișcare suspectă, să o ținem prizonieră până în ziua dezrobirii.

— În tot cazul, trebuie să fim cu ochii pe ea; uită-te ce mâini delicate și moi are.

Și bătrâna Thamar ridică unul dintre brațele lui Tahoser cufundată în somn.

— Și de ce ne-ar pune în pericol finețea pielii ei?

— O, tinerețe imprudentă! zise Thamar. O, tinerețe fără minte care nu știe să vadă dincolo de lungul nasului și care pășește în viață plină de încredere, fără să-i pese de capcane, de mărăcinișul ascuns sub iarbă, de tăciunii acoperiți de cenușă. Ar mângâia cu plăcere o viperă, zicând că e doar o năpârcă. Înțelege, așadar, Ra'hel, și deschide ochii. Fata asta nu aparține clasei din care pretinde că face parte; degetul ei mare nu s-a turtit pe firul fusului! Iar mâna asta mică și catifelată de alifii și mirodenii n-a muncit niciodată; sărăcia asta este o mască.

Cuvintele lui Thamar părură să o impresioneze pe Ra'hel; o examina pe Tahoser cu mai multă atenție. Lampa își revărsa asupra ei razele tremurătoare și formele pure ale fiicei preotului se conturau în lumina gălbuie moleșite de somn. Brațul pe care îl ridicase Thamar se odihnea încă pe pătura de lână brăzdată de dungi, părând și mai alb în contrast cu țesătura întunecată; la încheietură se rotunjea brățara din lemn de santal, podoabă grosolană a cochetăriei unei femei sărmene, dar, dacă obiectul era zgrunțuros și prost cizelat, pielea părea șlefuită în baia parfumată a bogăției. De-abia acum văzu Ra'hel cât de frumoasă era Tahoser; dar descoperirea aceasta nu făcu să se nască niciun sentiment urât în inima ei. Frumusețea aceasta o înduioșa, în loc să o irite, ca pe Thamar. Nu putea să creadă că atâta perfecțiune ar putea ascunde un suflet abject și perfid și, în privința asta, candoarea ei judeca mai bine decât experiența de vulpe bătrână a slujitoarei ei.

Se făcu, în sfârșit, ziuă și febra lui Tahoser crescui; avu câteva clipe de delir urmate de lungi perioade de somnolență.

— Dacă va muri aici, spuse Thamar, vom fi acuzate că am ucis-o.

— Nu va muri, protestă Ra'hel, apropiind de buzele tinerei bolnave mistuite de sete o cupă cu apă proaspătă.

— La noapte mă voi duce să-i arunc trupul în Nil, continuă încăpățânată Thamar, și crocodilii o vor face să dispară.

Ziua trecu; veni noaptea și, la ora obișnuită, Poeri, după semnalul convenit, apărui ca și în ajun în pragul colibei. Ra'hel îi ieși înainte și, cu degetul lipit de buze, îi făcu semn să nu facă zgomot și să vorbească în șoaptă, căci Tahoser dormea.

Poeri, pe care Ra'hel îl luase de mână pentru a-l conduce la patul în care se odihnea Tahoser, o recunoscui numaidecât pe falsă Hora de a cărei dispariție era atât de preocupat, mai ales după vizita lui Timoft, care o căuta în numele stăpânului său.

O mare uimire apărui pe chipul lui atunci când se ridică, după ce se aplecase mult deasupra patului ca să se convingă că acolo zăcea într-adevăr tânăra fată pe care o adăpostise în casa lui, căci nu putea să priceapă cum de ajunsese în locul acela.

Mirarea aceasta o lovi drept în inimă pe Ra'hel; se așeză în fața lui Poeri ca să citească mai de aproape adevărul în ochii lui, îi puse mâinile pe umeri și, străpungându-l cu privirea, îi spuse cu o voce seacă și tăioasă ce contrasta cu obișnuitul ei gângurit de turtura:

— Așadar, o cunoști?

Figura lui Thamar se contractase într-un *rictus* de satisfacție; era mândră de perspicacitatea ei și aproape mulțumită să-și vadă bănuielile legate de străină confirmate în parte.

— Da, răspunse simplu Poeri.

Ochii de cărbune ai slujitoarei scânteiară de curiozitate.

Fața lui Ra'hel își recapătă expresia de încredere și siguranță; nu se mai îndoia de amantul ei.

Poeri îi povesti că o tânără care spunea că o cheamă Hora se înfățișase dinaintea lui rugându-l să o primească sub acoperișul lui, că o găzduise, așa cum trebuie să faci cu orice oaspete; că, a doua zi, ea lipsea din rândul slujnicilor și că nu-și putea explica cum de ajunsese acolo; adăugă, de asemenea, că trimișii Faraonului o căutau pretutindeni pe Tahoser, fiica marelui preot Petamunof, dispărută din palatul ei.

— Vezi bine că am avut dreptate, stăpână, interveni Thamar pe un toi triumfător; Hora și Tahoser sunt una și aceeași persoană.

— Se poate, o aprobă Poeri. Dar sunt aici mai multe mistere pe care mintea mea nu și le poate explica: mai întâi, de ce Tahoser (dacă ea este) s-ar fi deghizat astfel? Și, apoi, prin ce minune o întâlnesc aici pe aceasta fată pe care am lăsat-o ieri de cealaltă parte a Nilului și care, cu siguranță, nu putea să știe unde mă duc?

— Te-a urmărit, fără nicio îndoială, răspunse Ra'hel.

— Nu era, sunt sigur, la ceasul acela nicio altă barcă pe Nil.

— De aceea părul ei mustea de apă, iar rochia era udă; a trecut fluvial înnot.

— Într-adevăr, mi s-a părut o clipă că întrezăresc în întuneric capul unui om deasupra apei.

— Ea era, sărmana copilă, zise Ra'hel, leșinul și oboseala o dovedesc; căci, după plecarea ta, am descoperit-o zăcând fără cunoștință lângă această cocioabă.

— Lucrurile trebuie să se fi petrecut într-adevăr astfel, spuse tânărul. Văd limpede acțiunile, dar nu înțeleg motivele.

— O să îți explic eu, replică surâzând Ra'hel, deși nu sunt decât o sărmană ignorantă, iar pe tine lumea te compară, în ceea ce privește știința, cu acei preoți ai Egiptului care studiază zi și noapte la adăpostul sanctualelor împodobite cu hieroglife misterioase, ale căror înțelesuri profunde doar ei le pot pătrunde; dar, câteodată, bărbații, atât de preocupați de astronomie, de muzică și de numere, nu ghicesc ceea ce se petrece în inima tinerelor fete. Văd pe cer o stea îndepărtată și nu remarcă o dragoste atât de aproape de ei; Hora, sau mai degrabă Tahoser, căci ea este, s-a deghizat astfel ca să fie primită în casa ta; geloasă, s-a furișat în întuneric pe urmele tale; cu riscul de a fi înghițită de crocodili, a traversat Nilul; ajunsă aici, ne-a spionat prin cine știe ce crăpătură din zid și n-a putut să suporte priveliștea fericirii noastre.

Te iubește pentru că ești foarte frumos, foarte puternic și foarte blând; dar nu îmi pasă, fiindcă tu n-o iubești. Acum ai înțeles?

O roșeață ușoară urcă în obrajii lui Poeri; se temea că Ra'hel era supărată și că vorbea astfel doar pentru a-i întinde o capcană; dar privirea lui Ra'hel, luminoasă și pură, nu trăda niciun gând ascuns. Nu era supărată pe Tahoser că îl iubea pe acela pe care ea însăși îl iubea.

Printre nălucile din visele ei, Tahoser îl zări pe Poeri, în picioare, lângă ea. O bucurie extatică i se citi în ochi și, ridicându-se pe jumătate, apucă mâna tânărului și i-o sărută.

— Îi ard buzele, spuse Poeri retrăgându-și mâna.

— Atât din cauza iubirii, cât și a febrei, remarcă Ra'hel; dar este într-adevăr bolnavă; dacă Thamar s-ar duce să îl cheme pe Moise? Este mai instruit decât înțelepții și ghicitorii Faraonului, ale căror miracole le reproduce întocmai; cunoaște puterea plantelor și știe să pregătească din ele băuturi de leac care ar învinge și morții; o va vindeca pe Tahoser, căci nu sunt atât de crudă să vreau să își piardă viața.

Thamar plecă bodogănind și, curând, se întoarse însoțită de un bătrân înalt de statură a cărui înfățișare maiestuoasă impunea respect: o barbă albă imensă i se revărsa în valuri pe piept și de fiecare parte a frunții două protuberante enorme opreau și rețineau lumina; ai fi spus că sunt două coarne, sau două raze. De sub sprâncenele dese ochii scoteau flăcări. Arăta, în ciuda straielor modeste, ca un profet sau ca un zeu.

Informat de Poeri, se așeză lângă patul lui Tahoser și zise, întinzându-și brațele deasupra ei:

— În numele aceluia care poate totul și pe lângă care ceilalți zei nu sunt decât niște idoli și niște demoni, deși nu faci parte din neamul ales al lui Dumnezeu, tânără fată, fii vindecată!

XII.

Bătrânul cel înalt se retrase cu pași lenți și solemni, lăsând un soi de strălucire în urma lui. Tahoser, surprinsă să simtă cum răul o părăsise dintr-o dată, își plimbă privirea prin cameră și, curând, acoperindu-se cu pătura cu care o învelise tânăra evreică, își lăsă picioarele să alunece pe podea și se așeză la marginea patului: oboseala și febra dispăruseră complet. Era proaspătă ca după o odihnă îndelungată și frumusețea ei radia din plin. Împingându-și cu mâinile mici părul împletit îndărătul urechilor, își descoperi fața iluminată de dragoste, ca și cum ar fi vrut ca Poeri să i-o poată citi. Dar, văzând că acesta rămâne nemișcat ca o stană de piatră lângă Ra'hel, fără să o încurajeze cu un semn sau cu o privire, se ridică încet, înainta până ajunse lângă tânăra evreică și își încolăci disperată brațele în jurul gâtului ei.

Rămase astfel, cu capul ascuns la sânul lui Ra'hel, udându-i în tăcere pieptul cu lacrimi fierbinți. Câteodată, un suspin pe care nu și-l putea înăbuși o făcea să tresară convulsiv și să se înfioare în fața rivalei sale; acest

abandon total, această jale pe care nu încerca să și-o ascundă o mișcară adânc pe Ra'hel; Tahoser se mărturisea învinsă și o implora să aibă milă de ea, rugându-se în tăcere, făcând apel la generozitatea ei de femeie.

Ra'hel, emoționată, o îmbrățișa și îi spuse:

— Usucă-ți lacrimile și nu mai fi atât de tristă. Îl iubești pe Poeri. Ei bine! Iubește-l! Nu voi fi geloasă. Iacov, un patriarh din neamul nostru, a avut două neveste: una se numea Ra'hel, ca mine, și cealaltă Lea; Iacov o prefera pe Ra'hel și, totuși, Lea, care nu era la fel de frumoasă ca tine, a trăit fericită alături de el.

Tahoser îngenunche la picioarele lui Ra'hel și îi sărută mâna; Ra'hel o ridică și îi înconjură prietenește trupul cu un braț.

Cele două femei formau o pereche încântătoare, fiecare din alt neam a cărui frumusețe o întrupa. Tahoser, elegantă, grațioasă și fină ca un copil care a crescut prea repede; Ra'hel, strălucitoare, puternică și superbă în maturitatea ei precocă.

— Tahoser, i se adresa Poeri, căci acesta este numele tău, cred, Tahoser, fiica marelui preot Petamunof...

Tânăra făcu un semn de încuviințare.

— Cum se face că tu, care trăiești la Teba într-un palat bogat, înconjurată de sclavi și care ești dorită de cei mai frumoși dintre egipteni, ai ales să te îndrăgostești de fiul unui neam ajuns în robie, de un străin care mi îți împărtășește credința și de care te desparte o atât de mare distanță?

Ra'hel și Tahoser surâseră și fiica marelui preot răspunse:

— Tocmai de aceea.

— Deși mă bucur de protecția Faraonului, fiind intendentul domeniului regal și având dreptul să port coarne aurite la sărbătorile pământului, nu pot să mă ridic până la tine; în ochii egiptenilor eu nu sunt decât un sclav, iar tu aparții clasei sacerdotale celei mai sus-puse, celei maienerate. Dacă mă iubești, și nu pot să mă îndoiesc de asta, trebuie să te cobori și să renunți la rangul tău...

— Nu am devenit, deja, slujitoarea ta? Hora nu a păstrat nimic de la Tahoser, nici măcar colierele de email și caiasiris-urile de gaz transparent; așa că m-ai văzut urâtă.

— Trebuie să-ți părăsești țara și să mă urmezi în regiuni necunoscute, străbătând deșertul, acolo unde pârjolește soarele, acolo unde suflă vântul de foc, acolo unde nisipul mișcător amestecă și răscolește cărările, acolo unde nu crește niciun copac, acolo unde nu izvorăște nicio furtună, în văile

în care te rătăcești și-ți poți pierde viața, presărate cu oase albite care-ți arată drumul.

— Voi merge, spuse fără să clipească Tahoser.

— Și asta nu e totul, continuă Poeri; zeii tăi nu sunt și ai mei, zeii tăi de bronz, de bazalt și de granit modelați de mâna omului, idoli monstruoși cu cap de uliu, de maimuță, de ibis, de vacă, de șacal, de leu, care poartă măști de animale de parcă ar fi stânjeniți de chipul omenesc pe care strălucește imaginea lui Iehova. S-a spus: „Nu vei venera nici piatra, nici lemnul, nici metalul.” În adâncul acestor temple enorme zidite cu sângele neamurilor asuprite, rânjesc chirșiți în mod grotesc demoni mârșavi, uzurpatori ai libațiilor, ofrandelor și sacrificiilor; un singur Dumnezeu, infinit, etern, fără formă, fără culoare, e de ajuns să umple imensitatea cerurilor pe care voi o populați cu o sumedenie de fantome. Dumnezeul nostru ne-a creat pe noi, iar voi vă creați propriii voștri zei.

Oricât de îndrăgostită ar fi fost Tahoser de Poeri, cuvintele acestea avură un efect straniu asupra ei și se trase înapoi înspăimântată. Fiică de mare preot, era obișnuită să proslăvească acești zei pe care tânărul evreu îi hulea cu atâta îndrăzneală; așternuse pe altarele lor buchete de lotuși și arsese parfumuri dinaintea imaginilor lor impasibile: uimită și încântată, se plimbase prin templele lor împestrite cu picturi strălucitoare. Îl văzuse pe tatăl ei oficiind ritualuri misterioase, urmăse cortegiul de preoți ce purtau *bari*-ul simbolic printre propileele enorme și de-a lungul nesfârșitelor dromosuri cu sfincși, admirase, nu fără spaimă, imaginile în care sufletul înfricoșat se înfățișa dinaintea lui Osiris, înarmat cu biciul și pedum-ul, și contemplase cu ochi visători frescele reprezentând figurile emblematice călătorind spre ținuturile asfințitului; nu putea renunța astfel la credința ei.

Tăcu câteva minute, șovăind între religie și dragoste; iubirea învinse și zise:

— Îmi vei explica Dumnezeul tău și voi încerca să îl înțeleg.

— Bine, spuse Poeri, vei fi nevasta mea; până atunci, vei rămâne aici, căci Faraonul, îndrăgostit fără nicio îndoială de tine, te caută prin trimișii lui; nu te va găsi sub acest acoperiș umil, și, în câteva zile, vom fi în afara puterii lui. Dar noaptea trece, trebuie să plec.

Poeri se duse, și cele două femei, culcate una lângă alta în patul mic, adormiră curând, ținându-se de mână ca două surori.

Thamar, care în timpul scenei precedente se ghemuise într-un ungher al încăperii ca un liliac care se agață de un colț cu unghiile membranelor,

mormăind vorbe fără șir și încruntându-și fruntea îngustă și brăzdată de riduri, își întinse membrele colțuroase, se ridică în picioare și, aplecându-se peste pat, ascultă respirația celor două femei adormite. Când răsuflarea lor regulată o convinse că dormeau adânc, se îndreptă spre ușă cu pași furișaji.

Ajunsă afară, se avântă cu pași iuți în direcția Nilului, scuturându-se de câinii care își înfigeau colții în poalele tunicii ei, sau târându-i câțiva metri prin praf până îi dădeau drumul; alteori îi săgeta cu ochi atât de scânteietori încât se dădeau înapoi scheunând și o lăsau să treacă.

Trecu curând de locurile primejdioase și pustii în care pe timpul nopții sălășluiau bandele de hoți și pătrunse în cartierele opulente ale Tebei; trei sau patru străzi, mărginite de edificii înalte ale căror umbre se proiectau până departe, o conduseră la incinta palatului, scopul drumului său.

Trebuia să pătrundă înăuntru, treabă deloc ușoară la acel ceas al nopții pentru o bătrână slujnică israelită, desculță, cu picioarele albe de praf și înveșmântată în zdrențe dubioase.

Se opri lângă pilonul principal în fața căruia vegheau, ghemuiți, cincisprezece *criosfincși* înșirați pe două rânduri ca niște monștri gata să zdrobească între fălcile lor de granit pe oricine ar fi cutezat să încerce să intre cu forța.

Străjile o opriră și o loviră zdravăn cu lemnul sulitelor lor, după care o întrebară ce voia.

— Vreau să îl văd pe Faraon, răspunse bătrâna frecându-și spinarea.

— Ei nu... chiar așa... să-l tulburăm, pentru vrăjitoarea asta, pe Faraon, favoritul lui Fre, preferatul lui Amon-Ra! exclamă soldații râzând cu gura până la urechi.

Thamar repeta cu îndărătnicie:

— Vreau să îl văd pe Faraon numaidecât.

— Te-ai și găsit când! Adineauri Faraonul a ucis trei trimiși cu lovituri de sceptru; stă pe terasă, nemișcat și sinistru ca Tifon, zeul răului, zise un soldat, catadicsind să-i ofere o oarecare explicație.

Slujitoarea lui Ra'hel încercă să calce consemnul; sulitele răpăiră în cadență, abătându-se peste țeasta ei, ca ciocanele izbind nicovala.

Ea începu să țipe ca din gură de șarpe.

Auzind atâta larmă, un *oeris* sosi în goană; soldații încetară să o mai bată pe Thamar.

— Ce vrea femeia asta, întrebă *oeris*-ul, și de ce o ciomăgiți în halul ăsta?

— Vreau să îl văd pe Faraon! zbieră Thamar, târându-se la picioarele ofițerului.

— Cu neputință, răspunse *oeris*-ul, chiar dacă n-ai fi o sărăntoacă, ci unul dintre cele mai importante personaje din Egipt.

— Știu unde se află Tahoser, îi șopti bătrâna, accentuând fiecare silabă.

La aceste cuvinte, *oeris*-ul o luă de mână, o trecu de primul pilon și o conduse, străbătând aleea străjuită de coloane și sala hipostilă, în cea de a doua curte, unde se înalță sanctuarul de granit cu două coloane cu capiteluri în formă de floare de lotus în față; acolo îl chemă pe Timoft și i-o predă pe Thamar.

Timoft o duse pe slujitoare pe terasa pe care se afla Faraonul, abătut și tăcut.

— Stai cât mai departe de sceptrul său, îi recomandă Timoft israelitei.

De îndată ce îl zări pe rege în întuneric, Thamar căzu cu fața în jos lângă leșurile ce nu fuseseră ridicate încă și, curând, ridicând capul, zise cu voce îndrăzneată:

— O, Faraonule! Nu mă omorî, îți aduc o veste bună.

— Vorbește fără teamă, răspunse regele, căruia îi trecuse furia.

— Acea Tahoser pe care trimișii tăi o caută pretutindeni, eu știu unde se află ascunzătoarea ei.

La numele lui Tahoser, Faraonul se ridică dintr-un salt și făcu câțiva pași spre Thamar, care rămăsese îngenunchată.

— Dacă este adevărat ceea ce spui, pod să iei din încăperile mele de granit tot aurul și toate pietrele prețioase pe care le poți căra în spinare.

— O să ți-o aduc, fii fără nicio grijă, spuse bătrâna cu un râs strident.

Ce motiv o determinase pe Tahoser să-i arate Faraonului locul în care se refugiase fiica preotului? Voia să împiedice o căsătorie care nu-i era pe plac; nutrea pentru neamul egiptean o ură oarbă, sălbatică, irațională, aproape bestială, și ideea de a-i frânge inima lui Tahoser îi surâdea: odată ajunsă în mâinile Faraonului, rivala lui Ra'hel nu mai avea nicio scăpare; zidurile de granit ale palatului vor ști să-și păzească prada.

— Unde este? zise Faraonul. Spune-mi locul, vreau să o văd imediat.

— Maiestate, doar eu singură pot să-ți fiu călăuză; cunosc toate cotloanele acestor cartiere dezgustătoare unde și cel mai umil slujitor al tău ar refuza, strâmbând din nas, să-și poarte pașii. Tahoser este acolo, într-o colibă de pământ amestecat cu paie care nu se deosebește cu nimic de bordeiele din jurul ei, printre grămezile de cărămizi pe care evreii le

frământă pentru tine, în afara locuințelor construite așa cum se cuvine din oraș.

— Bine, mă încred în tine; Timoft, pregătește un car. Timoft dispăru.

Curând se auziră roțile rostogolindu-se pe dalele din curte și caii nechezând în timp ce călăreții îi înhămau. Faraonul coborî urmat de Thamar. Sări în car, luă hăturile și, cum Thamar ezita, îi spuse:

— Haide, urcă.

Pocni din limbă și caii porniră. Ecoul, deșteptat, repetă zgomotul roților care răsună ca un tunet surd în mijlocul liniștii nocturne, în sălile vaste și adânci.

Bătrâna hidoasă, agățată cu degetele ei osoase de marginea carului, lângă statura colosală a Faraonului, care părea un zeu, alcătuia un spectacol straniu la care, din fericire, nu erau martore decât stelele scânteind în albastrul întunecat al cerului; așezată astfel, semăna cu unul dintre acele duhuri rele cumplite la înfățișare care însoțesc sufletele vinovate în infern. Pasiunile îi apropie pe cei care nu ar trebui să se întâlnească niciodată.

— Pe aici? o întrebă Faraonul pe slujitoare la capătul unei străzi care se bifurca.

— Da, răspunse Thamar, întinzându-și brațul uscat în direcția cea bună.

Caii, îmboldiți cu biciul, se năpustiră înainte și carul săltă bubuind pe pietre.

În vremea asta, Tahoser dormea lângă Ra'hel: somnul îi era bântuit de un vis bizar.

I se părea că se află într-un templu imens; coloane enorme nemaipomenit de înalte susțineau un plafon albastru presărat cu stele ca cerul; nenumărate șiruri de hieroglife urcau și coborau de-a lungul zidurilor, între panourile frescelor simbolice împeștrite de culori luminoase. Toți zeii Egiptului își dăduseră întâlnire în acest sanctuar universal, nu în efigii de bronz, de bazalt sau de porfir, ci aieveau. En primul rând erau așezați zeii supra cerești, Knep, Buto, Fta, Pan-Mendes, Hathor, Fre, Isis; veneau apoi cei doisprezece zei cerești, șase bărbați: Remfa, Pi-Zeus, Ertosi, Pi-Hermes, Imuthes, și șase femei, Luna, Eterul, Focul, Aerul, Apa, Pământul. În spatele lor mișunau, mulțime neclară și vagă, cei trei sute șazeci și cinci de Decani, sau demoni familiari de zi cu zi. După aceea apăreau divinitățile terestre: al doilea Osiris Haroeri, Tifon, a doua Isis, Neftis, Anubis cu capul de câine, Thot, Busiris, Bubastis, marele Serapis. Dincolo de ei, în întuneric, de-abia se conturau idolii cu forme de animale: boi, crocodili, ibiși, hipopotami. În

mijlocul templului, în sarcofagul deschis, zăcea marele preot Petamunof, care, cu fața desfășată, privea cu un aer ironic această adunare ciudată și monstruoasă. Era mort, dar trăia și vorbea, așa cum adesea se întâmplă în vis, și îi spunea fiicei lui:

— Interoghează-i și întreabă-i dacă sunt zei.

Și Tahoser se ducea la fiecare și îi punea această întrebare și toți răspundeau:

— Nu suntem decât numere, legi, forțe, atribute, efluvii și gânduri ale lui Dumnezeu; dar niciunul dintre noi nu este adevăratul Dumnezeu.

Și Poeri apărea în pragul templului și, luând-o pe Tahoser de mână, o conducea spre o lumină atât de vie încât, pe lângă ea, soarele ar fi părut negru, și în mijlocul căreia scânteia un triumfi de cuvinte necunoscute.

În vremea asta, carul Faraonului zbura printre obstacole și osiile se atingeau de ziduri în locurile înguste.

— Domolește-ți caii, îi spuse Thamar Faraonului; vuietul roților în singurătatea și în liniștea asta ar putea s-o trezească și s-o sperie pe fugară, și în felul acesta ți-ar scăpa din nou.

Faraonul, considerând sfatul judicios, încetini, în ciuda nerăbdării sale, viteza năvalnică a atelajului.

— Acolo este, zise Thamar, am lăsat ușa deschisă; intră și eu o să păzesc caii.

Regele coborî din car și, aplecându-se, intră în colibă.

Lampa ardea încă și-și revărsa lumina slabă peste cele două tinere adormite.

Faraonul o luă pe Tahoser în brațele lui viguroase și se îndreptă spre ușa bordeiului.

Când fiica preotului se trezi și văzu figura scânteietoare a Faraonului strălucind lângă chipul ei, crezu mai întâi că e o nălucire a visului ei transformat; dar aerul nopții care o lovi în față o readuse curând la realitate. Înnebunită de spaimă, vru să țipe, să strige după ajutor; dar îi pierise graiul. Cine, de altfel, i-ar fi sărit în ajutor împotriva Faraonului?

Dintr-un salt, regele se urcă în car, își trecu Miele în jurul trupului și, strângând-o la piept pe Tahoser pe jumătate moartă, își avântă armăsarii în galop spre Palatul din Nord.

Thamar se furișă ca o reptilă în colibă, se ghemui în colțul obișnuit și o contemplă cu o privire aproape la fel de drăgăstoasă ca aceea a unei mame pe scumpa ei Ra'hel, care continua să doarmă.

XIII.

Curentul de aer rece provocat de mișcarea rapidă a carului o trezi curând din nou la viață pe Tahoser. Strânsă și aproape strivită la pieptul Faraonului de două brațe de granit, de-abia putea să respire, iar pe gâtul ei colierele grele de email, apăsate puternic, lăsau urme săpate adânc în carne. Caii, cărora regele le slăbea hățurile aplecându-se peste marginea carului, se năpusteau cu furie; roțile se învâртеbeau, plăcile de bronz sunau, osiile înfierbântate fumegau. Tahoser, îngrozită, vedea nedeslușit, ca prin vis, dispărând la dreapta și la stânga forme vagi de case, de pâlcuri de arbori, de palate, de temple, de coloane, de obeliscuri, de coloși pe care noaptea îi făcea fantastici și înfricoșători. Ce-i putea trece prin minte în timpul acestei goane dezlănțuite? N-avea mai multe gânduri decât porumbița cuprinsă de fiorul morții în ghearele șoimului care o duce în cuibul lui; era năucită de o spaimă fără glas, sângele îi înghețase, simțirile îi amorțiseră. Membrele îi atârnavă inerte, voința îi dispăruse, așa cum i se moleșiseră și mușchii, și, dacă brațul Faraonului nu ar fi ținut-o, ar fi alunecat și s-ar fi făcut mototol în fundul carului ca o cârpă pe care o lași să cadă. De două ori i se păru că simte o răsuflare arzătoare și două buze fierbinți pe obraz, și nu încercă să-și ferească fața; spaima ucisese pudoarea. La o izbitură violentă a carului de o piatră, un obscur instinct de conservare o făcu să-și crispeze degetele pe umărul regelui și să se strângă lângă el, apoi se înmuie din nou și se lăsă cuprinsă cu toată greutatea, de altfel neînsemnată, de acest cerc de carne care o stâlcea.

Atelajul pătrunse în dromosul la capătul căruia se înălța un pilon gigantic, încoronat de o cornișă al cărei glob emblematic își desfăcea larg aripile; noaptea, deja mai puțin întunecoasă, îi îngădui fetei preotului să recunoască palatul regelui. Atunci o cuprinse disperarea; se zbatu, încercă să se desprindă de strânsoarea care o înlănțuia, împinse cu mâinile ei plăpânde în pieptul puternic al Faraonului, încordându-și brațele, răsturnându-se pe marginea carului. Eforturi inutile, luptă zadarnică! Răpitorul ei o strângea surâzând cu o apăsare irezistibilă și lentă la piept, ca și cum ar fi vrut să o păstreze pentru totdeauna aproape de inima lui; începu să țipe, dar un sărut îi închise gura.

În vremea asta caii ajunseră din două, trei salturi în fața pilonului, pe lângă care trecură în galop, bucuroși să se întoarcă în grajd, și carul se rostogoli ca un tăvălug într-o curte imensă.

Slujitorii sosiră în goană și prinseră de capete caii, ale căror zăbale erau albe de spumă.

Tahoser își plimbă în jurul ei privirea înfricoșată; ziduri înalte de cărămidă înconjurau o incintă vastă în care se ridicase, spre răsărit, un palat, spre apus, un templu între două bazine mari, bazinele crocodililor sacri. Primele raze ale soarelui, al cărui disc se arăta deja în spatele lanțului arab, așterneau un luciu trandafiriu peste acoperișuri, în vreme ce restul clădirilor rămăneau cufundate încă într-un întuneric albastrui. Nicio speranță de erodare; arhitectura, deși nu avea nimic sinistru, degaja o forță ineluctabilă, exprimând o voință fără replică, o persistență eternă; doar un cataclism cosmic ar fi putut să croiască o ieșire printre aceste grămezi de gresie dură, făcând să crape zidurile groase. Pentru ca piloanele acestea clădite din bucăți de munte să se prăbușească, ar fi trebuit ca planeta să se zgâlțâie din temelii; nici măcar un incendiu n-ar fi făcut altceva decât să lingă cu limba lui de flăcări blocurile indestructibile.

Sărmana Tahoser nu avea la dispoziție aceste mijloace violente, așa că se văzu silită să se lase purtată în brațe ca un copil de Faraonul care sărise din car.

Patru coloane înalte cu capiteluri ca niște ramuri de palmieri formau propileele palatului în care regele pătrunse, continuând să o strângă la piept pe fiica lui Petamunof. După ce trecu de ușă, își depuse cu delicatețe povara pe pământ și, văzând-o pe Tahoser că se clatină, îi spuse:

— Liniștește-te, domnești peste Faraon, iar Faraonul domnește peste lumea întreagă.

Erau primele cuvinte pe care i le adresa.

Dacă dragostea ar asculta de rațiune, cu siguranță că Tahoser l-ar fi preferat pe Faraon lui Poeri. Regele era înzestrat cu o frumusețe supraomenească: trăsăturile sale puternice, pure, regulate, păreau opera dălții unui sculptor și nu li se putea reproșa nicio imperfecțiune. Obișnuința puterii sădise în ochii lui acea lumină pătrunzătoare care te face să-i distingi dintre toți pe regi și pe zei. Buzele sale, care cu un singur cuvânt ar fi putut schimba fața lumii și soarta popoarelor, erau de un roșu purpuriu ca sângele proaspăt pe tăișul unui paloș și, când surâdea, avea acel farmec al celor care te înfricoșează și căruia nimeni nu i se poate opune. Statura înaltă, bine proporționată, maiestuoasă, avea acea noblețe a liniilor pe care o admiri la statuile din temple; și când apărea, solemn și strălucitor, acoperit de aur, emailuri și pietre prețioase, învăluit în fumul albastrui de mirodenii, nu

părea să facă parte din acea seminție firavă care, generație după generație, cade ca frunzele și se duce să se culce, unsă cu bitum, ca o pasăre prinsă în capcană cu clei, în adâncurile întunecoase ale hipogeului.

Ce era, pe lângă acest semizeu, neînsemnatul Poeri? Și totuși, Tahoser pe el îl iubea. Înțelepții au renunțat de multă vreme să explice inima femeilor; stăpânesc astronomia, astrologia, aritmetica.; cunosc originea universului și-ți pot spune unde se aflau planetele chiar în momentul facerii lumii. Sunt siguri că atunci Luna era în zodia Cancerului, Soarele în Leu, Mercur în Fecioară, Venus în Balanță, Marte în Scorpion, Jupiter în Săgetător, Saturn în Capricorn; ei trasează pe papyrus sau în granit cursul oceanului celest care merge de la răsărit la apus, au numărat stelele presărate pe rochia albastră a zeiței Neith și fac să călătorească soarele în emisfera superioară și în emisfera inferioară cu cei douăsprezece *bari* diurni și cei doisprezece *bari* nocturni, călăuze fiind cârmaciul *hieracocefal* și Neb-Wa, „Doamna bărcii”; ei știu că în ultima jumătate a lunii Tobi, Orion are influență asupra urechii stângi, iar Sirius asupra inimii; dar ignoră cu desăvârșire de ce o femeie preferă un bărbat altuia, un israelit prăpădit unui Faraon ilustru.

După ce străbătu mai multe săli împreună cu Tahoser pe care o conducea ținând-o de mână, regele se așează într-un jilt în formă de tron, într-o încăpere splendid decorată.

Pe plafonul albastru scânteiau stele de aur și, lipite de stâlpii care susțineau cornișa, se sprijineau statui de regi purtând pe cap coroana suprapusă, cu picioarele prinse în blocul de marmură și brațele încrucișate pe piept, ai căror ochi mărginiți de linii negre priveau în cameră cu o intensitate înspăimântătoare.

Lângă fiecare stâlp ardea o lampă așezată pe un soclu, și panourile de pe pereți reprezentau un soi de defilare etnografică. Se vedeau, înzestrate cu fizionomiile lor specifice și îmbrăcate în costumele lor tradiționale, toate națiunile din cele patru colțuri ale lumii, în capul șirului, călăuzit de Horus, păstorul popoarelor, pășea omul prin excelență, egipteanul, Rot-en-ne-rom, cu chipul blând, nasul ușor acvilin, părul împletit în cosițe, pielea de un roșu întunecat, pe care o scotea în evidență o bucată de pânză albă înfășurată în jurul coapselor. În urma lui venea negrul, sau Nahasi, cu pielea sa neagră, buzele umflate, pomeții ieșiți în afară, părul negru; apoi asiaticul, sau Namu, cu culoarea trupului bătând în galben, nasul coroiat, barba neagră și stufoasă, ascuțită la vârf, îmbrăcat într-o fustă pestriță cu ciucuri; după aceea europeanul, sau Tamu, cel mai sălbatic dintre toți, deosebindu-

se de ceilalți prin fața albă, ochii albaștri, barba și chica roșcată, cu o piele de bou netăbăcită aruncată pe umăr și tatuaje la mâini și la picioare.

Scene de război și de biruință umpleau celelalte panouri, iar inscripții înțesate de hieroglife le explicau sensul.

În mijlocul camerei, pe o masă susținută de captivi cu coatele legate, sculptați cu atâta meșteșug încât suferința lor părea vie, se desfăcea un buchet enorm de flori ale căror miresme suave parfumau aerul din încăpere.

Astfel, în această cameră magnifică înconjurată de efigiile strămoșilor săi, totul povestea și preamărea gloria Faraonului. Națiunile lumii mergeau în urma Egiptului și îi recunoșteau supremația, iar el porunca Egiptului; în vremea asta, fiica lui Petamunof, departe de a fi copleșită de această splendoare, se gândea la pavilionul câmpenesc al lui Poeri și, mai cu seamă, la coliba mizeră din lut și paie din cartierul evreilor, unde o lăsase pe Ra'hel adormită, Ra'hel acum fericita și singura soție a tânărului evreu.

Faraonul o ținea de vârfurile degetelor pe Tahoser aflată în picioare în fața lui și își ațintise asupra ei ochii săi de vultur, ale căror pleoape nu se mișcau niciodată; tânăra fată n-avea alt veșmânt decât pătura pe care i-o dăduse Ra'hel în locul rochiei ce se udase în timpul traversării Nilului, dar frumusețea ei nu pierdea nimic din pricina asta; era pe jumătate goală, ținând cu o mână țesătura grosolană care aluneca și toată partea de sus a trupului ei încântător apărea în albeața sa aurită. Când purta bijuterii, puteai să regreți locul ocupat de grumăjerele, brățările și cingătorile ei din aur sau pietre prețioase; dar văzând-o astfel lipsită de orice podoabă, nu te mai saturai admirând-o.

Desigur, multe femei frumoase intraseră în gineceul Faraonului; dar niciuna nu putea fi asemuită cu Tahoser, și ochii regelui aruncau văpăi atât de vii încât fu silită să-și lase privirile în jos, întrucât nu le putea îndura strălucirea.

În sufletul ei, Tahoser era mândră că trezise dragostea Faraonului, căci ce femeie, oricât de desăvârșită ar fi, nu este stăpânită de orgoliu? Totuși, ar fi preferat să îl urmeze în pustiu pe tânărul evreu. Regele o înfricoșa, strălucirea chipului său o orbea, și simțea că n-o rai țin picioarele. Faraonul, văzând cât de tulburată este, îi făcu semn să se așeze la picioarele lui, pe o pernă roșie brodată și împodobită cu ciucuri.

— O, Tahoser, spuse el, sărutându-i părul, te iubesc. Când te-am văzut din litiera în care eram purtat în triumf de *oeris-i* pe deasupra capetelor mulțimii, un sentiment necunoscut mi-a cotropit inima, întotdeauna,

dorințele mele au fost ghicite și împlinite încă înainte de a le exprima; acum, am dorit ceva: am înțeles că nu sunt totul. Până acum am trăit singur în atotputernicia mea, în adâncul palatelor mele gigantice, înconjurat de umbre surâzătoare care ziceau că sunt femei și nu mă impresionau mai mult decât figurile pictate în fresce. Ascultam freamătul îndepărtat și vaietele nedesluite ale națiunilor pe capetele cărora îmi ștergeam sandalele, sau pe care le ridicam de păr, așa cum mă înfățișează basoreliefurile simbolice de pe pereții pilonilor, și, în pieptul meu rece și dur ca acela al unui zeu de bazalt, nu mai îmi auzeam bătăile inimii. Mi se părea că nu poate exista pe pământ o ființă asemenea mie, care să mă poată trezi la viață; în zadar aduceam din expedițiile mele pe meleaguri străine fecioare alese pe sprânceană și femei vestite pentru frumusețea lor; le aruncam ca pe niște flori după ce le-ai mirosit o clipă. Niciuna nu mă făcea să vreau să o revăd. Prezente, de-abia mă uitam la ele; absente, le uitam numaidecât. Twea, Taia, Amense, Hont-Reshe, pe care le-am păstrat doar pentru că mi-e silă să caut altele care, a doua zi, mi-ar fi fost la fel de indifferente ca și acestea, au fost în brațele mele doar niște năluci, forme parfumate și grațioase, niște ființe din alt neam, cu care firea mea nu se putea potrivi, așa cum leopardul nu poate trăi împreună cu o gazelă, locuitorul văzduhului cu locuitorul apelor; credeam că, așezat de zei în afara și deasupra muritorilor, nu trebuia să împărtășesc nici durerile, nici bucuriile lor. O plictiseală fără margini, asemănătoare cu aceea pe care o resimt mumiile atunci când, înfășurate în fâșii de pânză, așteaptă în raclă, în adâncul hipogeeilor, ca sufletele lor să se întoarcă din pribegie, mă năpădise pe tronul meu pe care, adesea, rămâneam cu mâinile pe genunchi, ca un colos de granit, meditând la tot ceea ce este imposibil, infinit, etern. De multe ori m-am gândit să ridic vâlul lui Isis, cu riscul de a cădea fulgerat la picioarele zeiței. Poate că, îmi spuneam, figura aceasta misterioasă este chiar figura pe care o visez, aceea care îmi va trezi dragostea. Dacă pământul îmi refuză fericirea, voi escalada cerul... Dar te-am zărit pe tine; am fost încercat de un sentiment bizar și nou; am înțeles că exista în afara mea o ființă de care aveam absolută nevoie și de care nu mă puteam lipsi, care avea puterea de a mă face nefericit. Eram un rege, aproape un zeu. O, Tahoser! Tu ai făcut din mine un om!

Poate că niciodată nu mai rostise Faraonul un discurs atât de lung. De obicei, un cuvânt, un gest, o clipire de ochi erau de ajuns pentru a-și manifesta voința, numaidecât ghicită de o mulțime de priviri atente,

neliniștite. Pentru Tahoser părea să fi renunțat la măreția sa de granit; vorbea, se justifica, dădea lămuriri ca un muritor.

Tahoser se simțea cuprinsă de o tulburare ciudată. Deși nu rămăsese indiferentă la onoarea de a-l fi făcut să se îndrăgostească de ea pe preferatul lui Fre, favoritul lui Amon-Ra, cuceritorul popoarelor, ființa înfricoșătoare, sacră și trufașă spre care de-abia cuteza să își ridice ochii, nu se simțea deloc atrasă de el, și ideea de a-i aparține îi inspira groază și o făcea să se înfioare. Acestui Faraon care îi răpise trupul nu-i putea dărui sufletul rămas cu Poeri și Ra'hel și, cum regele părea să aștepte un răspuns, spuse:

— Cum se face, o, rege, că, dintre toate fiicele Egiptului, privirea ta s-a oprit asupra mea, o biată fată pe care atâtea altele o întrec prin frumusețe, talent și har? Cum se face că, în mijlocul tufelor de lotuși albi, albaștri și roz, cu corola desfăcută, cu parfum suav, ai ales umilul fir de iarbă pe care nimeni nu îl bagă în seamă?

— Asta nu știu. Tot ceea ce știu este că, pentru mine, doar tu singură existi pe lume și că voi face din fiicele de rege slujitoarele tale.

— Și dacă eu nu te-aș iubi? îl întrebă cu sfială Tahoser.

— Ce importanță are, dacă eu te iubesc, răspunse Faraonul. Oare cele mai frumoase femei din univers nu s-au întins pe pragul ușii mele, plângând și gemând, zgâriindu-și obrații, lovindu-se cu pumnii în piept, smulgându-și părul, și nu au murit implorând ochii mei să se coboare asupra lor și aceștia nu s-au coborât? Patima alteia nu a făcut niciodată să bată inima aceasta de bronz din pieptul acesta de marmură; rezistă-mi, urăște-mă, vei fi și mai atrăgătoare; pentru prima oară, voința mea va întâlni un obstacol și voi ști să îl înving.

— Și dacă aş iubi pe altul? continuă Tahoser, prinzând curaj. La această presupunere, sprâncenele Faraonului se contractară; își mușcă violent buza inferioară în care dinții lăsară urme albe și-i strânse tinerei fete degetele cărora nu le dăduse drumul până o făcu și simtă o durere ascuțită; după care se liniști și zise cu glas domol și adânc::

— Când vei trăi în acest palat, printre aceste splendori, înconjurată de dragostea mea, vei uita totul, așa cum uită acela ce gustă din băutura magică împotriva tristeții. Viața ta din trecut ți se va părea un vis; sentimentele tale anterioare se vor evapora ca tămâia pe cărbunii din cădelniță; femeia iubită de un rege uită de bărbați. Haide, vino, obișnuiește-te cu fastul de la curtea unui faraon, împărtășește-te din comorile mele, fă aurul să curgă în valuri, adună grămezi de pietre prețioase, poruncește, fă, desfă, coboară, înalță, fii

amanta, soția și regina mea. Îți dăruiesc Egiptul cu preoții săi, armatele sale, cu cei ce-i lucrează pământul, cu întreg poporul său, cu palatele, cu templele, cu orașele sale; mototolește-l ca pe o bucată de gaz; îți voi dăruia alte împărății, mai mari, mai frumoase, mai bogate. Dacă lumea întreagă nu îți este de ajuns, voi cuceri planete, voi detrona zei. Tu ești femeia pe care o iubesc. Tahoser, fiica lui Petamunof, nu mai există.

XIV.

Când Ra'hel se trezi, fu surprinsă să nu o găsească pe Tahoser lângă ea, și își plimbă privirile prin cameră, crezând că egipteanca e sculase deja. Ghemuită într-un colț, Thamar, cu brațele încrucișate pe genunchi, cu capul așezat pe brațe, pernă osoasă, dormea sau, mai degrabă, se prefăcea că doarme; căci printre șuvițele cenușii ale părului ei răvășit, care atârnavă până la pământ, ai fi putut să-i zărești pupilele fosforescente ca ale unei bufnițe scânteind de o bucurie veninoasă și de satisfacție răutăcioasă.

— Thamar, strigă Ra'hel, ce s-a întâmplat cu Tahoser? Bătrâna, ca și cum ar fi fost trezită brusc de glasul stăpânei ei, își întinse cu încetineală membrele de păianjen, se ridică, își frecă în mai multe rânduri pleoapele închise la culoare cu dosul gălbui al palmei, mai uscată decât aceea a unei mumii, și zise cu o uimire foarte bine jucată:

— Nu mai este acolo?

— Nu, răspunse Ra'hel, și dacă nu aș vedea locul ei săpat în pat lângă al meu și, agățată de pironul acesta, rochia pe care o purta, aș crede că bizarele evenimente din noaptea aceasta au fost doar nălucirile unui vis.

Deși știa prea bine cum și de ce dispăruse Tahoser, Thamar ridică marginea unei draperii întinse într-un colț al camerei, ca și cum egipteanca s-ar fi putut ascunde în spatele ei; deschise ușa colibei și, din prag, cercetă minuțios cu privirea împrejurimile, apoi se întoarse spre interior și îi făcu stăpânei ei un semn negativ.

— Ciudat, spuse Ra'hel gânditoare.

— Stăpână, zise bătrâna apropiindu-se mieroasă și alintându-se de tânăra israelită, știi că străina asta nu mi-a plăcut deloc.

— Nimeni nu îți este pe plac ție, Thamar, răspunse Ra'hel surâzând.

— În afara ta, stăpână, replică bătrâna ducând la buze mâna tinerei femei.

— Oh! Știu cât îmi ești de credincioasă.

— Nu am avut copii și, uneori, îmi închipui că sunt mama ta.

— Buna mea Thamar! exclamă Ra'hel înduioșată.

— Am greșit eu oare, continuă Thamar, când am socotit apariția ei ciudată? Dispariția ei explică totul. Spunea că este Tahoser, fiica lui Petamunof; era doar un demon care luase această formă pentru a seduce și a ispiti un copil al Israelului. Ai văzut cât de tulburată a fost atunci când Poeri a vorbit împotriva idolilor de piatră, de lemn și de metal; și cât de greu i-a fost să rostească aceste cuvinte: „Voi încerca să cred în Dumnezeuul tău”. Ai fi zis că vorbele îi ardeau buzele ca niște cărbuni încinși.

— Lacrimile care cădeau pe pieptul meu erau lacrimi adevărate, lacrimi de femeie, nu se lăsă Ra’hel.

— Crocodilii plâng atunci când vor să plângă și hienele râd ca să-și atragă prada, continuă bătrâna; duhurile rele care dau târcoale noaptea printre stânci și ruine cunosc toate viclesugurile și joacă de minune orice rol.

— Atunci, după tine, sărmana Tahoser era doar o nălucă însuflețită venită din infern?

— Cu siguranță; este oare demn de crezare faptul că fiica marelui preot Petamunof să se îndrăgostească nebunește de Poeri, preferându-l Faraonului, despre care se spune că o iubește mai presus de orice pe lumea asta?

Lui Ra’hel, pentru care nimeni nu era mai presus de Poeri, lucrul acesta nu i se păru de loc imposibil.

— Dacă l-ar fi iubit atât de mult precum zicea ea, de ce a fugit atunci când, cu consimțământul tău, el i-a îngăduit să-i fie a doua lui soție? Obligația de a renunța la zeii falși și de a-l slăvi pe Iehova l-a pus pe fugă pe acest diavol deghizat.

— În tot cazul, remarcă Ra’hel, demonul acesta avea glasul foarte dulce și ochii foarte duiosi.

În fond, Ra’hel poate că nu era chiar atât de nemulțumită de dispariția lui Tahoser. Păstra doar pentru ea inima pe care se învoise să o împartă cu alta, și rămânea și cu gloria de a fi acceptat acest sacrificiu.

Sub pretextul că se duce după provizii, Thamar ieși și se îndreptă spre palatul regelui de a cărui făgăduială cupiditatea ei nu uitase; se înarmase cu un sac mare de pânză cenușie ca să îl umple cu aur.

Când se înfățișă la poarta palatului, soldații nu o mai bătură ca prima oară; de-acum se bucura de mare trecere și ofițerul de strajă porunci numaidecât să fie lăsată să treacă. Timoft o conduse la Faraon. Când o zări pe mârșava bătrână care se cățara spre tronul lui ca o insectă pe jumătate

strivită, regele își aduse aminte de promisiunea lui și dădu ordin să-i dea drumul evreiceii într-una dintre camerele de granit și să fie lăsată să ia atâta aur cât poate să ducă.

Timoft, în care Faraonul avea încredere și care cunoștea secretul închizătorii, deschise ușa de piatră. Mormanul uriaș de aur scânteie sub o rază de soare; dar strălucirea metalului nu fu mai scânteietoare decât privirea bătrânei; pupilele i se îngălbeniră și luciră într-un mod straniu. După câteva minute de contemplație năucă, își suflecă mânecile tunicii peticite, dezgolindu-și brațele uscate încrețite la încheieturi pe care mușchii se încolăceau ca niște frânghii; apoi își desfăcu și își strânse degetele încovoiate ca niște gheare de grifon și se năpusti asupra grămezii de shekeli[36] de aur cu o aviditate sălbatică și bestială.

Se scufunda în lingouri până la umeri, le ridica, le învârtea, le rostogolea, le făcea să sară; buzele îi tremurau, nările îi fremătau și șira spinării îi era străbătută de fiori. Amețită, înnebunită, plină de neastâmpăr, și scuturată de hohote spasmodice de râs, arunca pumni de aur în sac zicând: „încă! încă! încă!” în așa fel încât curând îl umplu ochi. Timoft, amuzat de spectacol, o lăsa în voia ei, neimaginându-și că această arătare numai piele și oase ar fi putut urni din loc greutatea enormă; dar Thamar legă cu o frânghie gura sacului și, lăsându-l cu gura căscată pe egiptean, și-l săltă în spinare. Avariția îi dădea acestui schelet șubrezit puteri nebănuite: toți mușchii, toți nervii, toate fibrele brațelor, gâtului, umerilor, întinse gata-gata să se rupă, susțineau o masă de metal care l-ar fi făcut să se încovoiaie chiar și pe cel mai voinic hamal din rasa Nahasi; cu capul aplecat ca acela al unui bou când brăzdarul plugului întâlnește o piatră, Thamar ieși împleticindu-se din palat, izbindu-se de ziduri, mergând aproape în patru labe, căci, adesea, se sprijinea cu mâinile de pământ ca să nu fie strivită de povara ei; dar, în sfârșit, ieși, iar acum încărcătura de aur îi aparținea în mod legitim.

Gâfâind, istovită, acoperită de sudoare, cu spinarea stâlcită și degetele zdrobite, se așeză fericită pe prețiosul ei sac și niciodată un scaun nu i se păru mai moale.

După ceva vreme zări doi israeliți care treceau cu o targa, după ce cameră cine știe ce greutate; îi chemă și, făgăduindu-le o răsplată pe cinste, îi convinse să încarce sacul și să o urmeze.

Cei doi israeliți, călăuziți de Thamar, o porniră pe străzile Tebei, ajunseră pe locurile virane presărate cu bordeie de lut și depuseră sacul într-unui dintre ele. Thamar le dădu, deși bodogănind, răsplata făgăduită.

În timpul acesta, Tahoser fusese instalată într-un apartament splendid, un apartament regesc, la fel de frumos ca acela al Faraonului. Coloane elegante cu capiteli în formă de floare de lotus susțineau plafonul înstelat, care încadra o cornișă cu palmete albastre pictate pe un fond lăcuit cu aur; panouri de un liliachiu delicat, cu firișoare verzi la capătul cărora se aflau muguri de flori, își desenau simetria pe pereți. O rogojină fină acoperea dalele; canapele încrustate cu plăcuțe de metal alternând cu emailuri, garnisite cu țesături negre presărate cu cercuri roșii, fotolii cu picioare de leu a căror pernă se revărsa peste spetează, scaune fără spetează în formă de gâturi de lebădă înlănțuite; grămezi de perne pătrate din piele roșie umplute cu scaieți uscați, scaune pe care se puteau așeza două persoane, mese din esențe rare susținute de statui de captivi asiatici alcătuiau mobilierul.

Pe socluri bogat sculptate erau așezate vase mari și vase cu două toarte pentru vin, de o valoare neprețuită, munca fiind mai scumpă decât aurul din care erau făcute. Unul dintre ele, subțiat la bază, era susținut de două capete de cai acoperite de hamurile lor cu ciucuri. Două tulpini de lotus care se lăsau, pline de grație, peste două rozase[37] formau toartele: niște ibecși atingeau capacul cu urechile și coarnele, iar pe pereții vasului alergau, urmărite printre trestii, gazele.

Un altul, nu mai puțin ciudat, avea drept capac un cap monstruos al lui Tifon cu creștetul acoperit de ramuri de palmier și rânjind între două vipere; pereții erau împodobiți cu frunze și zone cu denticuli[38].

Unul dintre vasele cu două toarte, care înălța în aer două personaje îmbrăcate în veșminte largi ce susțineau cu o mână toarta și cu alta baza vasului, uimea prin dimensiunile enorme, prin valoarea și perfecțiunea ornamentelor.

Celălalt, mai simplu și cu o formă mai pură poate, se lărgea grațios, iar niște șacali, punându-și labele pe marginea lui ca pentru a bea din el, îi conturau toartele cu trupurile lor zvelte și suple.

Oglinzi de metal înconjurate de figuri diforme, ca pentru a oferi frumuseții care se privea în ele plăcerea contrastului, sipete din lemn de cedru sau de sicomor ornamentate și pictate, sipete din lut emailat, vase în formă de urcioare din alabastru, onix și sticlă, cutii cu mirodenii dovedeau dărnicia Faraonului în ceea ce o privea pe Tahoser.

Cu obiectele de preț care înnobilau această încăpere s-ar fi putut răscumpăra un imperiu.

Așezată într-un jilț de fildeș, Tahoser se uita la țeșăturile și bijuteriile pe care i le arătau tinere fete goale ce împrăștiau bogățiile din sipete.

Tahoser ieșise din baie, și uleiurile aromate cu care o frecaseră făcuseră și mai suplă pielea ei fragedă și fină. Carnea ei avea străluciri de agată și părea că lumina străbate prin ea. Era de o frumusețe supraomenească și, când își aținti în metalul lustruit ochii înviorați de antimoniu, nu se putu abține să nu surâdă imaginii ei.

O rochie largă de gaz învăluia frumosul ei trup fără să îl ascundă, și singura ei podoabă era un colier din inimi de lapislazuli, despărțite de cruciulițe și mărgelile de aur.

Faraonul apăru în pragul încăperii; o viperă de aur îi strângea părul des și un *calasiris* ale cărui pliuri strânse în față formau un triunghi îi acoperea corpul de la mijloc până la genunchi. Un singur grumăjer îi înconjura gâtul cu mușchi neînvinși.

Zărindu-l pe rege, Tahoser vru să se ridice din jilț și să se prosterneze; dar Faraonul veni la ea, o ridică și o făcu să se așeze.

— Nu te umili astfel, Tahoser, îi zise el cu voce blândă, vreau să fii egala mea; m-am plictisit să fiu singur în univers; deși sunt atotputernic și ești în stăpânirea mea, voi aștepta să mă iubești ca și cum aș fi doar un bărbat. Leapădă orice teamă; fii o femeie cu voința ei, simpatiile ei, antipatiile ei, capriciile ei, așa cum nu am văzut niciodată; dar când inima ta va bate, în sfârșit, pentru mine, întinde-mi, ca să știu, când voi intra în camera ta, floarea de lotus ce o porți în păr.

Oricât încercă el să o împiedice, Tahoser se aruncă la picioarele Faraonului și lăsă să-i cadă o lacrimă.

„De ce gândul meu este numai la Poeri?” își spuse ea, reluându-și locul în jilțul de sidef.

Timoft, punând o mână pe pământ iar pe cealaltă ducând-o la cap, pătrunse în cameră.

— Rege, spuse el, un personaj misterios cere să îți vorbească. Barba imensă îi atârna până la mijloc; pe fruntea pleșuvă are două coarne strălucitoare și în ochi îi ard flăcări. O putere necunoscută îl precede, căci toate străjile se dau în lături din calea lui și toate ușile i se deschid. Trebuie să faci ceea ce îți spune, așa că am venit la tine în toiul plăcerilor tale, chiar dacă îmi vei pedepsi cu moarte îndrăzneala.

— Cum se numește? întrebă regele. Timoft răspunse:

— Moise.

XV.

Regele trecu în altă sală ca să îl primească pe Moise, și se așază pe un tron ale cărui brațe reprezentau doi lei; își puse la gât un pectoral amplu, apucă sceptrul și își impuse o atitudine trufașă și nepăsătoare.

Apăru Moise; un alt evreu, pe nume Aaron, îl însoțea.

Oricât de impunător ar fi fost Faraonul pe tronul său de aur, înconjurat de *oeris*-i și de slujitori cu evantaie, în sala înaltă cu coloane enorme, pe fundalul picturilor ce înfățișau faptele de glorie ale strămoșilor săi și ale lui însuși, Moise nu era mai puțin măreț: maiestatea vârstei era, la el, la fel ca maiestatea unui rege; deși avea optzeci și patru de ani, arăta ca un bărbat în plină putere, nimic nu trăda declinul senilității. Ridurile de pe frunte și de pe obraji, parcă săpate cu dalta în granit, îl făceau venerabil, fără să mărturisească numărul anilor; mușchi încă puternici legau gâtul cafeniu și încrețit de umerii solizi, și o rețea deasă de vine se răsucea pe mâinile ce nu erau scuturate de tremurul atât de obișnuit la bătrâni. Un suflet mai energic decât sufletul omenesc îi pune în mișcare trupul, și pe fața sa strălucea, chiar și în întuneric, o lumină ciudată. Ai fi zis că sunt razele unui soare invizibil.

Fără să se prosterneze, așa cum era obiceiul atunci când te apropiai de rege, Moise înainta spre tronul Faraonului și îi spuse:

— Așa a grăit Cel Veșnic, Dumnezeuul Israelului: „Lasă poporul meu să se ducă, ca să mă proslăvească în pustiu”.

Faraonul răspunse:

— Cine este Cel Veșnic de al cărui glas trebuie să ascult și să las Israelul să plece? Nu îl cunosc pe acest Veșnic și nu am să las Israelul să plece.

Fără să se lase intimidat de cuvintele regelui, bătrânul cel înalt repetă răspicat, căci se vindecase de vechiul lui beteșug și nu se mai bâlbâia:

— Dumnezeuul evreilor ni s-a arătat nouă. Așa că vrem să mergem la o depărtare de trei zile în pustiu și să-i aducem jertfe Celui Veșnic, Dumnezeuul nostru, de teamă să nu abată asupra noastră ciurma, ori războiul.

Aaron întări printr-un semn de încuviințare cererea lui Moise.

— De ce nu lăsați poporul să-și vadă de îndatoririle lui? răspunse Faraonul. Duceți-vă la treburile voastre. Din fericire pentru voi, astăzi sunt bine dispus și îngăduitor, altfel aș fi putut porunci să fiți bătuți cu nuielele, să vi se taie nasul și urechile și să fiți aruncați de vii în bazinul crocodililor. Aflați că, o spun ca să vi se întipărească o dată pentru totdeauna în minte, nu există alt zeu în afara lui Amon-Ra, ființa supremă și primordială, bărbat

și femeie totodată, propriul său tată și propria sa mamă, al cărei soț de asemenea este; din el se trag toți ceilalți zei care leagă cerul și pământul și care nu simt decât formele acestor două principii constitutive; înțelepții o știu, și preoții care au cercetat multă vreme misterele în colegii și în adâncul templelor consacrate acestor diverse reprezentări. Nu invocați, așadar, un alt zeu născocit de voi pentru a-i tulbura pe evrei, împingându-i la revoltă și împiedicându-i să-și îndeplinească îndatoririle. Pentru mine este limpede, ritualul de sacrificiu este doar un pretext ușor de ghicit: vreți, de fapt, să fugiți; pieriți din fața mea și continuați să modelați argila pentru edificiile mele regale și sacerdotale, pentru piramidele, palatele și zidurile mele. Plecați, am spus.

Moise, văzând că nu îl poate impresiona pe rege și că, dacă ar insista, i-ar stârni mânia, se retrase, urmat de Aaron, consternat.

— Am ascultat de porunca Celui Veșnic, îi spuse Moise tovarășului său după ce trecură de pilon, dar Faraonul s-a dovedit insensibil la spusele mele, ca și cum aș fi vorbit cu acei oameni de granit așezați pe tronuri la porțile palatelor, sau cu acei idoli cu cap de câine, de maimuță, sau de vultur pe care îi proslăvesc preoții în adâncul sanctuarelor. Ce vom răspunde poporului când ne va întreba despre rezultatul misiunii noastre?

Temându-se ca evreii, îndemnați de Moise, să nu aibă de gând să își scuture jugul, Faraonul îi puse să muncească și mai din greu, și nu le mai dădu paie să le amestece în cărămidile lor. De aceea copiii Israelului se împrăștiară în întreg Egiptul smulgând paiele și blestemându-i pe percepatori, căci acum o duceau și mai greu și spuneau că povețele lui Moise îi făcuseră să fie și mai nenorociți.

Într-o zi, Moise și Aaron se înfățișară din nou la palat și îl somară încă o dată pe rege să-i lase pe evrei să plece, pentru a-i aduce jertfe Celui Veșnic în pustiu.

— Cine îmi dovedește, răspunse Faraonul, că într-adevăr Cel Veșnic v-a trimis la mine să îmi spuneți aceste lucruri și că nu sunteți, așa cum îmi închipui, niște șarlatani josnici?

Aaron își aruncă bastonul în fața regelui și lemnul începu să se răsucescă, să se legene, să se acopere de solzi, să dea din cap și din coadă, să se ridice și să scoată şuierături înspăimântătoare. Bastonul se prefăcuse în șarpe. Își făcea inelele să foșnească pe dale, își umfla gușa, își învârtea limba despicată și, rostogolindu-și ochii roșii, părea să-și aleagă victima pe care urma să o muște.

Oeris-ii și servitorii așezați în jurul tronului înlemniseră de spaimă văzând minunea aceasta. Cei mai curajoși își trăsese ră pe jumătate sabia din teacă.

Dar Faraonul nu se pierdu deloc cu firea, un surâs disprețuitor îi înflori pe buze și spuse:

— Iată ceea ce știți voi să faceți. Miracolul este neînsemnat, iar efectul este ieftin. Să vină înțelepții mei, magicienii și hieroglifiții.

Veniră: erau niște personaje cu o înfățișare extraordinară și misterioasă: cu capul ras, încălțați cu sandale, înveșmântați cu robe lungi de in, ținând în mână bastoane gravate cu hieroglife: erau tineri și uscați ca niște mumii, din pricina ceasurilor de veghe, de studiu și de austeritate; oboseala inițierilor succesive se citea pe chipurile lor pe care doar ochii păreau vii.

Se orânduira în șir în fața tronului Faraonului, fără să se sinchisească de șarpele care zvâcnea, se târa și șuiera.

— Puteți, zise regele, să vă prefaceți bastoanele în reptile, așa cum tocmai a făcut Aaron?

— O, rege! Doar pentru joaca asta de copil, zise cel mai în vârstă din ceată, ne-ai făcut să venim din adâncul încăperilor secrete în care, sub plafoane presărate cu stele, la lumina lămpilor, visăm aplecați asupra unor papirusuri indescifrabile, îngenunchați în fața stelelor hieroglifice cu sens ascuns și profund, dezlegând tainele naturii, calculând forța numerelor, întinzând mâna noastră tremurătoare spre marginea vălului măreței Isis? Lasă-ne să ne întoarcem, căci viața este scurtă și de-abia are timp înțeleptul să-i spună învățacelui tot ceea ce are de spus; lasă-ne să ne întoarcem la lucrările noastre; primul jongler ce-ți iese în cale, îmblânzitorul de șerpi care cântă în piețe sunt de ajuns ca să te mulțumească.

— Ennana, fă ceea ce doresc, îi spuse Faraonul șefului *hieroglifiților* și magicienilor.

Bătrânul Ennana se întoarse spre consiliul înțelepților care stăteau în picioare, nemișcați, adânciți deja în abisul meditațiilor.

— Aruncați-vă bastoanele pe jos și roștiți în șoaptă cuvântul magic.

Bastoanele căzură laolaltă, cu un zgomot sec, pe dale, și înțelepții își reluară poziția verticală, asemănători statuilor sprijinite de stâlpii templelor; nici nu catadicseau măcar să privească la picioarele lor, să vadă dacă minunea se împlinea, într-atât de siguri erau de puterea formulei deținute de ei.

Și atunci avu loc un spectacol ciudat și înfricoșător: bastoanele se răsuciră ca ramurile de lemn verde aruncate pe foc; extremitățile lor se turtiră ca niște capete, se subțiară ca niște cozi; unele rămaseră netede, altele se acoperiră cu solzi, după cum era soiul șarpelui. Unul colcăia, altul se târa, altul şuiera, altul se năpustea și se încolăcea în mod hidos. Erau vipere purtând semnul unui vârf de lance în frunte, vipere-cu-corn cu protuberante amenințătoare, hidre verzui și vâscoase, aspide cu colți mobili, trigonocefali galbeni, șerpi orbi, sau șerpi de sticlă, șerpi-cu-clopoței cu botul scurt, cu înveliș negricios, făcând să sune oscioarele cozii; șerpi cu două capete mergând înainte și de-a-ndăratelea, șerpi boa deschizându-și botul larg în stare să înghită boul Apis; șerpi cu ochii înconjuțați de discuri ca aceia ai bufniței: pardoseala sălii era acoperită de ei.

Tahoser, care stătea pe tron alături de Faraon, își ridică picioarele frumoase și și le strânse sub ea, albă la față de spaimă.

— Ei bine, îi zise Faraonul lui Moise, vezi că știința *hieroglifiților* mei o egalează, sau chiar o depășește pe a ta: bastoanele lor s-au prefăcut în șerpi, ca și cel al lui Aaron.

Moise întinse mâna și șarpele lui Aaron se năpusti spre cele douăzeci și patru de reptile. Lupta nu fu lungă: înghiți repede înfricoșătoarele animale, creații reale sau aparente ale înțelepților Egiptului, apoi își reluă forma de baston.

Deznodământul acesta păru să îl uimească pe Ennana. Plecă fruntea, reflectă și zise ca un om care și-a schimbat gândul:

— Voi găsi cuvântul și semnul. Am interpretat greșit a patra hieroglifă din al cincilea rând vertical în care se află descântecul șerpilor... O, rege! Mai ai nevoie de noi? Întrebă cu glas răsunător șeful *hieroglifiților*. Ard de nerăbdare să reiau lectura lui Hermes Trismegistul, care cuprinde o mulțime de secrete, nu scamatorii ca aceasta.

Faraonul îi făcu semn bătrânului că se poate retrage și tăcutul cortegiu reintră în adâncurile palatului. Regele se întoarse în gineceu împreună cu Tahoser. Fiica preotului, înspăimântată de tot ceea ce văzuse și încă tremurând, îngenunche și îi spuse:

— O, Faraonule, nu te temi să stârnești, cu încăpățânarea ta, mânia acelui zeu necunoscut căruia israeliții vor să îi aducă jertfe în deșert, la trei zile depărtare? Lasă-i pe Moise și pe evreii lui să se ducă să împlinească ritualul, căci, poate, Cel Veșnic, cum îi spun ei, va pune la grea încercare pământul Egiptului și ne va aduce moartea.

— Cum! Te-ai speriat de jongleria asta cu reptile! răspunse Faraonul. N-ai văzut că și bastoanele înțelepților mei s-au prefăcut în șerpi?

— Da, dar șarpele lui Aaron i-a înghițit pe toți, și ăsta-i un semn rău.

— Ce importanță are? Nu sunt eu favoritul lui Fre, preferatul lui Amon-Ra? Nu am eu sub sandale efigia popoarelor învinse? Dintr-o singură suflare a mea voi mătura, când voi dori, toată stirpea ebraică, și o să vedem noi atunci dacă Dumnezeu lor va fi în stare să îi ocrotească!

— Ia seama, Faraonule, zise Tahoser, care își adusese aminte de cuvintele lui Poeri despre puterea lui Iehova; nu lăsa orgoliul să îți asprească inima. Acest Moise și acest Aaron mă înspăimântă; dacă îndrăznesc să îți înfrunte mânia, înseamnă că sunt apărați de un zeu cu adevărat puternic!

— Dacă zeul lor ar fi avut atâta putere, spuse Faraonul răspunzând temerii exprimate de Tahoser, i-ar fi lăsat astfel, captivi, umiliți și încovoiați ca vitele de povară puși la muncile cele mai grele? Să uităm, deci, de aceste miracole fără rost și să trăim în pace. Gândește-te, mai degrabă, la dragostea pe care ți-o port și gândește-te că Faraonul are mai multă putere decât Cel Veșnic, zeul iluzoriu al evreilor. — Da, tu ești cuceritorul popoarelor, stăpânul tronurilor, iar în fața ta oamenii sunt ca grăunțele de nisip pe care le împrăștie vântul din sud; știu, replică Tahoser.

— Și, totuși, nu te pot face să mă iubești, zise Faraonul surâzând.

— Ibexului îi e frică de leu, porumbița se teme de uliu, ochiul se ferește de soare și privirea mea nu te vede, deocamdată, decât străbătând spaima și strălucirea; îi trebuie multă vreme slăbiciunii omenești să se obișnuiască cu măreția unui rege. Întotdeauna un zeu înspăimântă o muritoare.

— Mă faci să îmi pară rău, Tahoser, că nu sunt primul venit, un oeris, un monah, un preot, un agricultor, sau încă și mai puțin. Dar pentru că nu știu cum să fac din rege un om de rând, pot să fac din femeie o regină și să înnod vipera de aur pe fruntea ta încântătoare. Reginei nu îi va mai fi frică de rege.

— Chiar și atunci când îmi ceri să mă așez lângă tine, pe tronul tău, gândurile mele rămân îngenunchate la picioarele tale. Dar ești atât de bun, în ciuda frumuseții tale mai presus de aceea a unui om, a puterii tale nemărginite și a strălucirii tale orbitoare încât, poate, inima mea va căpăta curaj și va îndrăzni să bată alături de a ta.

Astfel stăteau la taifas Faraonul și Tahoser; fiica preotului nu îl putea uita pe Poeri și încerca să câștige timp lăsând o oarecare speranță pasiunii regelui. Să fugă din palat, să pornească din nou în căutarea tânărului evreu

era un lucru imposibil. Poeri, de altfel, mai degrabă accepta dragostea ei, decât o împărțășea. Ra'hel, în ciuda generozității ei, era o rivală primejdioasă, și apoi, tandrețea Faraonului o înduioșa pe fiica preotului; și-ar fi dorit să îl iubească și poate că era mai aproape de asta decât credea.

XVI.

La câteva zile după aceea, Faraonul mergea de-a lungul Nilului în picioare în car, urmat de suită; se ducea să vadă până unde avea să crească fluviul, când, în mijlocul drumului, îi apărură în cale, ca două năluci, Aaron și Moise. Regele își opri cu greu caii care deja împroșcaseră cu spumă pieptul bătrânului cel înalt care nu se clinti, însă, din loc.

Moise, cu glas domol și solemn, își repetă rugămintea fierbinte.

— Dovedește, printr-un miracol, puterea Dumnezeului tău, răspunse regele, și îți voi face favoarea să fii de acord.

Întorcându-se spre Aaron care îl urma la câțiva pași, Moise spuse:

— Ia-ți bastonul și întinde brațul peste apele egiptenilor, peste râurile, peste fluviile lor, peste lacurile lor și peste toate locurile unde se află strânsă apă; să se prefacă în sânge; să fie sânge pe întreg pământul Egiptului, chiar și în vasele de lemn și de piatră.

Aaron își învârti bastonul și lovi cu el apa fluviului.

Suita Faraonului aștepta neliniștită la culme rezultatul. Regele, care avea o inimă de bronz într-un piept de granit, surâdea disprețuitor, încrezându-se în erudiția *hieroglifiților* săi pentru a-i readuce la tăcere pe acești magicieni străini.

De îndată ce bastonul evreului, același baston care fusese șarpe, lovi fluviul, apele începură să se tulbure și să fiarbă, culoarea lor mâlăoasă se modifică sensibil; tonuri roșiatice se amestecară în ea, apoi căpătă toată o întunecată culoare purpurie, și Nilul arăta ca un fluviu de sânge rostogolindu-și valurile stacojii și stropind malurile cu o spumă trandafirie. Ai fi zis că în el se oglindește un incendiu imens, sau un cer brăzdat de fulgere; dar atmosfera era calmă. Teba nu era mistuită de flăcări, iar albastrul neclintit al cerului se întindea peste această pânză de apă înroșită, pătată ici și colo de burțile albe ale peștilor morți. Crocodili mari acoperiți de solzi, ajutându-se de labele lor îndoite, țâșneau din fluviu pe țărm și hipopotami greoi, asemănători cu niște blocuri de granit roz pătate de mici insule de mușchi negru, fugeau prin stuf sau își ridicau deasupra fluviului boturile enorme pentru că nu mai puteau respira în apa aceasta sângerie.

Canalele, heleșteiele, bazinele căpătaseră aceeași tentă, și cupele pline cu apă erau roșii precum vasele de sacrificiu în care se strânge sângele victimelor.

Faraonul nu se arătă uimit de această minune și le zise celor doi evrei:

— Miracolul acesta ar putea înspăimânta o populație credulă și ignorantă; dar pentru mine nu este nimic care să mă surprindă. Să fie chemați Ennana și Consiliul înțelepților; vor face și ei această scamatorie.

Hieroglifiții veniră cu șeful lor în frunte: Ennana aruncă o privire asupra fluviului pe suprafața căruia se rostogoleau valuri purpurii și își dădu seama despre ce era vorba.

— Fă ca totul să fie ca înainte, îi spuse el tovarășului lui Moise, ca să refac vraja ta.

Aaron lovi din nou fluviul, care-și recapătă numaidecât culoarea naturală.

Ennana făcu un semn de încuviințare, ca un savant imparțial care apreciază îndemânarea unui confrate. Considera treaba bine făcută pentru unul care nu avusese, ca el, avantajul de a studia înțelepciunea în camerele misterioase ale Labirintului, în care doar câțiva inițiați pot pătrunde, într-atât de dificile sunt încercările la care sunt supuși.

— Acum, zise el, e rândul meu.

Și își întinse deasupra Nilului bastonul gravat cu semne hieroglifice, mormăind câteva cuvinte dintr-o limbă atât de veche încât probabil că nu mai era înțeleasă încă de pe vremea lui Menes, primul rege al Egiptului; o limbă de sfinx cu silabe de granit.

O imensă pânză de apă roșie se întinse de la un mal la celălalt, și Nilul începu să-și îndrepte din nou undele sângerii spre mare.

Cei douăzeci și patru de *hieroglifiți* îl salutară pe rege ca și cum se pregăteau să se retragă.

— Rămâneți, spuse Faraonul. N-ai altă dovadă a misiunii tale să-mi dai, decât aceasta? Înțelepții mei, după cum vezi, îți imită destul de bine minunile.

Fără să pară descurajat de cuvintele ironice ale regelui, Moise îi spuse:

— În șapte zile, dacă nu te-ai hotărât să-i lași pe israeliți să meargă în pustiu pentru a aduce jertfe Celui Veșnic, potrivit datinilor lor, mă voi întoarce și voi înfăptui un alt miracol în fața ta.

După șapte zile, Moise reapăru. Îi spuse slujitorului său, Aaron, vorbele Celui Veșnic:

— Întinde-ți mâna în care ai bastonul peste râuri, fluvii și iazuri, și fi broaștele să urce pe pământul Egiptului.

De îndată ce Aaron făcu acest gest, din fluviu, din canale, din mlaștini țâșniră milioane de broaște; acoperiră câmpurile și drumurile, țopăiră pe treptele templelor și palatelor, invadând sanctuarele și camerele cele mai retrase; și mereu noi mulțimi veneau după cele dinainte: erau în case, în copai, în cuptoare, în cufere; nu mai puteai să calci nicăieri fără să strivești vreuna; împinse parcă de niște arcuri, ți se băgau printre picioare, la dreapta, la stânga, înainte, în spate. Cât vedeai cu ochii le zăreai plescăind, sărind, trecând unele peste altele, căci deja nu mai aveau loc, și rândurile lor se îndesau, se îngroșau, se îngrămădeau; nenumăratele lor dosuri verzi alcătuiau, peste câmp, o pajiște pe care, în loc de flori, străluceau ochii lor galbeni. Animalele, cai, măgari, capre, o luaseră la goană, speriate și indignate, dar nu aveau cum să scape de foiala lor dezgustătoare.

Faraonul, care contempla din pragul palatului, cu un aer plictisit și scârbit, marea aceasta de broaște, strivea câte putea cu vârful sceptrului sau cu sandaia lui încovoiată. Trudă zadarnică! Nou-venitele, ieșite nu se știe de unde, le lua locurile celor moarte, colcăind și mai și, orăcâind și mai și, și mai scârnavă, și mai răcâitoare, și mai nerușinate, făcând să le iasă în afară șira spinării, holbându-se la el cu ochii lor mari și rotunzi, *rășchirându-și* degetele palmate, încrețindu-și gușile puhave. Josnicele animale păreau înzestrate cu inteligență și rândurile lor erau mai dense în jurul regelui decât în oricare altă parte. Valurile forfotitoare urcau, urcau mereu; pe genunchii coloșilor, pe cornișele pilonilor, pe spatele sfincșilor și *criosfincșilor*, pe antablamentul templelor, pe umerii zeilor, pe *piramidioanele* obeliscurilor, scârboasele gângănii, cu dosul umflat, cu labelle îndoite, ocupaseră poziții pretutindeni; ibișii, care, la început, încântați de această pomană căzută din cer, le pescuiau cu ciocurile lor lungi și le înghițeau cu sutele, începeau să se alarmeze din pricina acestei invazii fără sfârșit, și se înălțau în văzduh pocnind din fălci.

Aaron și Moise triumfau; Ennana, convocat, părea să reflecteze. Cu degetele duse la fruntea pleșuvă, cu ochii pe jumătate închiși, ai fi zis că sapă adânc în memorie, căutând o formulă magică uitată.

Faraonul, neliniștit, se întoarse spre el.

— Ei bine, Ennana! De atâta visare ți-ai pierdut mințile și minunea aceasta este mai presus de știința ta?

— Nicidecum, o, rege; dar când masori infinitul, când cântărești veșnicia, când buchisești ceea ce este de neînțeleș, ți se poate întâmpla să nu ai prezent în minte cuvântul bizar cu care poruncești reptilelor, le faci să apară sau să dispară. Uită-te bine! Toată această vermină se va spulbera.

Bătrânul *hieroglifit* își agită bagheta și rosti foarte încet câteva silabe.

Cât ai clipi din ochi, câmpurile, piețele, drumurile, cheiurile fluviului, străzile orașului, curțile palatelor, odăile caselor fură măturate de oaspeții lor *orăcăitori* și readuse la starea lor dinainte.

Regele surâse, mândru de iscusința magicienilor săi.

— Nu este îndeajuns că am făcut să se risipească vraja lui Aaron, zise Ennana, o să o aduc înapoi.

Ennana își agită bagheta în sens invers și rosti foarte încet formula de la coadă la cap.

Cât ai clipi din ochi, broaștele năvăliră din nou, în număr și mai mare, țopăind și orăcăind de zor; acoperiră întreg pământul, dar Aaron își întinse bastonul și magicianul Egiptului nu mai izbuti să împrăștie invazia provocată de farmecele sale. În zadar rosti încă o dată cuvintele misterioase, incantația își pierduse puterea.

Consiliul *hieroglifiților* se retrase, frământându-și mintea încurcat, urmărit de neîndurătoarele dobitoace. Sprâncenele Faraonului se contractară de furie; dar rămase neînduplecat și nu vru să dea curs solicitării lui Moise. Orgoliul său încercă să lupte până la capăt împotriva Dumnezeului necunoscut al Israelului.

Până la urmă, văzând că nu se poate descotorosi cu niciun chip de oribilele vietăți, Faraonul îi promise lui Moise, dacă acesta intervenea în favoarea sa pe lângă Dumnezeul lui, să acorde evreilor libertatea de a aduce jertfe în pustiu.

Broaștele muriră sau se întoarseră sub ape; dar Faraonul își luă o povară pe suflet și, în ciuda blânderilor dojeni ale lui Tahoser, nu se ținu de cuvânt.

Atunci, toate urgiile și nenorocirile de pe lumea asta se abătură asupra Egiptului; o luptă nesăbuită se încinse între *hieroglifiți* și cei doi evrei ale căror minuni le repetau. Moise prefăcu tot colbul Egiptului în insecte, Ennana făcu la fel. Moise luă doi pumni de funingine și îi azvârli spre cer în fața Faraonului; și, de îndată, o ciumă roșie și flăcări arzătoare se lipiră de pielea poporului Egiptului, cruțându-i pe evrei.

— Imită minunea asta, răcni Faraonul scos din minți de furie și roșu de parcă i-ar fi bătut în față flăcările unui cuptor, adresându-se șefului

hieroglifiților.

— La ce bun? replică bătrânul pe un ton descurajat; mâna Necunoscutului este în toate acestea. Formulele noastre sunt fără efect împotriva acestei forțe necunoscute, nu o vor putea birui niciodată. Supune-te și lasă-ne să ne întoarcem în singurătatea noastră ca să putem studia acest nou Zeu, să-l putem cerceta pe acest Veșnic mai puternic decât Amon-Ra, decât Osiris și decât Tifon; știința Egiptului a fost învinsă; enigma pe care o păzește sfinxul nu are dezlegare și marea Piramidă acoperă doar neantul enormului ei mister.

Cum Faraonul refuza în continuare să îi lase pe evrei să plece, toate vitele Egiptului fură lovite de moarte; israeliții nu pierdură niciuna.

Un vânt dinspre sud se porni și suflă toată noaptea, iar dimineața, când se făcu ziuă, un nor roșcat, imens acoperea cerul de la un cap la altul; prin ceața arămie soarele strălucea roșu ca un scut lucrat la forjă și părea lipsit de raze.

Norul acesta era altfel decât ceilalți nori; era viu, fremăta și bătea din aripi și se revărsa peste pământ nu în picături mari de ploaie, ci în roiuri de lăcuste roz, galbene și verzi, mai numeroase decât firele de nisip din pustiul libian; se succedau în vârtejuri, ca paiele pe care le împrăștie furtuna; aerul se întunecase și se îngroșase din pricina lor; astupau șanțurile, râpele, cursurile de apă, stingeau în năvala lor focurile aprinse ca să le distrugă; se izbeau de obstacole și se îngrămădeau peste ele până le sfărâmau. De cum deschideai gura, înghițeai una; se instalau în cutele veșmintelor, în păr, în nări; coloanele lor dese făceau carele să se întoarcă din drum, îl răsturnau pe trecătorul singuratic și îl acopereau curând; armata lor formidabilă înainta sărind și bătând din aripi pe pământul Egiptului, de la cataracte până în deltă, ocupând un teritoriu imens, secerând iarba, prefăcând copacii în schelete, devorând plantele până la rădăcină, lăsând în urma lor o suprafață goală și bătătorită ca o arie.

La rugămintea Faraonului, Moise făcu să se oprească urgia; un vânt dinspre vest, bătând cu furie, luă cu el toate lăcustele ducându-le în Marea Algelor; dar inima aceasta încăpățânată, mai tare decât bronzul, porfirul și bazaltul, nu se predă încă.

O grindină, năpastă necunoscută în Egipt, căzu din cer, însoțită de fulgere orbitoare și de tunete asurzitoare, cu boabe enorme, făcând bucăți totul, zdrobind totul, culcând grâul la pământ ca o seceră; apoi o beznă ca de smoală, de nepătruns, înspăimântătoare, în care lămpile se stingeau ca în

adâncurile hipogeele lipsite de aer, își întinse norii grei peste acest pământ al Egiptului atât de bălai, atât de strălucitor, atât de auriu sub cerul de azur, în care noaptea este mai luminoasă decât ziua pe alte meleaguri. Poporul, înfricoșat, crezându-se deja înfășurat în întunericul impenetrabil din mormânt, rățăcea de colo-colo, înaintând pe pipăite, sau se așeza de-a lungul propileelor, scoțând țipete plângărețe și sfâșiindu-și veșmintele.

O noapte cumplită, noapte de groază și de teroare, noapte a stafiliilor, se abătu asupra întregului Egipt, intrând în fiecare casă a cărei ușă nu era însemnată cu roșu, și toți primii născuți băieți muriră, fiul Faraonului la fel ca și fiul celui mai de pe urmă îmbălsămător; iar regele, în ciuda tuturor acestor nenorociri, nu voia să cedeze.

Stătea în adâncul palatului, departe de oameni, tăcut, privind trupul fiului său întins pe patul funebru cu picioare de șacal, fără să simtă lacrimile cu care Tahoser îi scâlda mâinile.

Moise apără în prag fără ca nimeni să îl anunțe, pentru că slujitorii fugiseră care încotro, și își repetă cererea cu o solemnitate imperturbabilă.

— Duceți-vă! spuse în sfârșit Faraonul. Aduceți-i jertfe Dumnezeului vostru în pustiu, așa cum vreți voi. Tahoser sări de gâtul regelui și îi spuse:

— Acum te iubesc; ești un om și nu un zeu de granit.

XVII.

Faraonul nu îi răspunse lui Tahoser; rămăsese cu privirile-i întunecate ațintite asupra cadavrului fiului său, întâiul lui născut; orgoliul său neîmblânzit se revolta chiar supunându-se. În sufletul lui, nu credea încă în Cel Veșnic și își explica suferințele prin care trecuse Egiptul prin puterea lui Moise și a lui Aaron, mai mare decât aceea a *hieroglifiților* lui. Firea aceasta crâncenă și sălbatică era exasperată de ideea de a ceda; dar, chiar dacă ar fi vrut să-i oprească pe israeliți, poporul său era atât de înspăimântat încât nu i-ar mai fi îngăduit să o facă; egiptenii, cu teama morții în suflet, voiau să îi alunge pe acești străini aducători de nenorocire. Se îndepărtau de ei cu o spaimă superstițioasă, și atunci când evreul cel înalt trecea urmat de Aaron, până și cei mai curajoși se fereau din calea lor, temându-se de o nouă minune, și își spuneau: „Oare nuiaua tovarășului său se va preface iar în șarpe și se va năpusti asupra noastră?”

Tahoser îl uitase, așadar, pe Poeri, aruncându-se de gâtul Faraonului? Nicidecum; dar simțea cum se urzesc în acest suflet planuri de răzbunare și de exterminare. Se temea de masacre în care ar fi putut pieri și tânărul evreu și blânda Ra'hel, de un măcel general care, de data asta, ar fi făcut să curgă

cu adevărat sânge în apele Nilului, și încerca să domolească mânia regelui cu mângâieri și vorbe dulci.

Cortegiul funebru veni să ia corpul tânărului prinț ca să îl ducă în cartierul Memnonia, unde trebuia să aibă loc îmbălsămarea, care dura șaptezeci de zile. Faraonul privi abătut cum se îndepărtează cortegiul și spuse, ca săgetat de o presimțire melancolică:

— Iată că nu mai am niciun fiu, Tahoser; dacă mor, tu vei fi regina Egiptului.

— De ce vorbești despre moarte? îl întrebă fiica preotului; vor trece ani după ani fără să lase nicio urmă pe trupul tău viguros, iar în jurul tău generațiile vor cădea ca frunzele în jurul unui copac ce rămâne în picioare.

— Eu, invincibilul, nu am fost, oare, înfrânt? spuse Faraonul. Ce rost mai au basoreliefurile din temple și palate care mă înfățișează cu biciul și sceptrul, trecând în carul meu peste cadavre, apucând de păr națiunile cucerite, dacă sunt obligat să cedez în fața vrăjilor a doi magicieni străini, dacă zeii, cărora le-am înălțat atâtea temple imense clădite pentru vecie, nu mă apără împotriva Dumnezeului necunoscut al acestui neam neînsemnat? Faima atotputerniciei mele a apus pentru totdeauna. Hieroglifiții mei reduși la tăcere mă părăsesc; poporul cârtește; sunt doar o iluzie deșartă; am vrut și nu am putut. Aveai toată dreptatea să o spui adineauri, Tahoser, iată-mă coborât la nivelul oamenilor. Dar, pentru că acum tu mă iubești, voi încerca să uit și te voi lua de soție atunci când ceremoniile funebre vor lua sfârșit.

Temându-se ca nu cumva Faraonul să revină asupra deciziei sale, evreii se grăbiră să se pregătească de plecare și, curând, cohortele lor se puseră în mișcare, însoțite de o coloană de fum ziua, de flăcări noaptea. Se afundară în pustietățile nisipoase dintre Nil și Marea Algelor, ferindu-se de semințiile care ar fi putut să se împotrivescă trecerii lor.

Triburile defilară unul după altul prin fața statuii de aramă făurite de magicieni, care are puterea de a-i opri pe sclavii care vor să fugă. Dar, de data asta, vraja, infailibilă de secole, nu mai avu niciun efect, Cel Veșnic o rupsesese.

Mulțimea uriașă înainta încet, acoperind pământul cu turmele ei, cu vitele de povară încărcate cu bogățiile împrumutate de la egipteni, târând după ea tot calabalâcul unui popor care o pornește la drum pe neașteptate: ochiul omenesc nu putea ajunge nici până la capul, nici până la coada coloanei, care se pierdeau în cele două zări învăluite, ca într-o ceață, în nori groși de praf.

Dacă cineva s-ar fi așezat pe marginea drumului așteptând să se scurgă toată gloata ar fi văzut soarele răsărind și apunând nu numai o dată; treceau, treceau întruna.

Jertfa adusă Celui Veșnic era doar un pretext; Israelul părase pentru totdeauna pământul Egiptului, și mumia lui Iosif, în sicriul ei pictat și aurit, pleca și ea pe umerii căraușilor care făceau cu schimbul.

Așa că Faraonul se mânie cumplit și hotărî să pornească în urmărirea evreilor. Porunci să se pregătească șase sute de care de război, își chemă căpeteniile, își strânse în jurul mijlocului cingătoarea lată din piele de crocodil, își umplu cele două tolbe ale carului său cu săgeți și sulițe lungi și subțiri, își petrecu în jurul încheieturii brățara de bronz care amortiza vibrațiile corzii și se urni din loc, trăgând după sine o sumedenie de oșteni.

Furios și înfricoșător, își îmboldea caii cu înverșunare, iar în spatele lui cele șase sute de care răsunau cu vuiet de bronz, ca niște tunete terestre. Pedestrașii grăbeau pasul, dar nu puteau însoți goana aceasta năvalnică.

Adesea, Faraonul era obligat să se oprească pentru a aștepta restul armatei sale. În timpul acestor popasuri lovea cu pumnul în marginea carului, fremăta de nerăbdare și scrâșnea din dinți. Se apleca cu ochii în zare, încercând să deslușească dincolo de nisipul ridicat de vânt triburile fugare ale evreilor, gândindu-se turbat de furie că fiecare oră făcea să crească distanța care-i despărțea. Dacă nu l-ar fi împiedicat oeris-ii, ar fi ținut-o mereu drept înaintea, cu riscul de a se trezi singur împotriva unui neam întreg.

Nu mai străbăteau valea înverzită a Egiptului, ci câmpii presărate cu coline mișcătoare, încrețite de valuri ca fața mării; pământul sfârtecat lăsa să i se vadă osemintele; roci scobite și pietrificate în forme bizare, ca și cum ar fi fost călcate în picioare de animale gigantice pe vremea când pământul era încă moale și mâlos, iar lumea se iveau din haos, deformau suprafața și întrerupeau din loc în loc, prin diferențe bruște de nivel, linia dreaptă a orizontului ce se contopea cu cerul într-o zonă de ceață trandafirie. La intervale enorme, palmierii își răsfirau evantaiele colbuite în apropierea unui izvor deseori sec, în nămolul căruia caii însetați scotoceau cu nările însângerate. Dar Faraonul, pentru care ploaia de foc ce se revărsa din cerul încins părea să nici nu existe, dădea numaidecât semnalul de plecare, și bidiviii și pedestrașii porneau din nou la drum. Carcase de boi, sau de animale de povară culcate într-o rână, deasupra cărora se roteau vulturii, marcau trecerea evreilor și nu lăsau mânia regelui să se rătăcească.

O armată în stare de război, obișnuită cu drumurile, se mișcă mai iute decât un popor pribeag târând după el femei, copii, bătrâni, calabalâc, corturi; așa că distanța dintre trupele egiptene și triburile israelite se micșora văzând cu ochii.

La Pi-ha'hirot, lângă Marea Algelor, egiptenii îi ajunseră din urmă pe evrei. Triburile își ridicaseră tabăra pe țărm, și când poporul văzu strălucind în soare carul Faraonului urmat de carele de lupta și de armata acestuia, scoase un urlat de spaimă, începând să îl blesteme pe Moise care îi adusese la pieire.

Într-adevăr, situația era disperată.

În fața evreilor, câmpul de luptă; în spate, marea adâncă.

Femeile se tăvăleau pe jos, rupându-și hainele de pe ele, smulgându-și părul din cap, lovindu-se cu pumnii în piept.

— De ce nu ne-ai lăsat în Egipt? Sclavia e mai puțin rea decât moartea. Ne-ai adus în pustiu să fim uciși aici. Ți-a fost teamă că nu avem destule morminte?

Astfel vocifera gloata întărită împotriva lui Moise, neclintit ca o stană de piatră: cei mai curajoși își înșfăcaseră armele și se pregăteau să se apere; dar învălmășeala era cumplită și carele de luptă năpustindu-se asupra mulțimii înnebunite aveau să facă prăpăd.

Moise își întinse bastonul spre mare, după ce îl invocă pe Cel Veșnic; atunci se săvârși o minune pe care niciun *hieroglifit* nu ar fi putut să o repete. Se stârni un vânt dinspre răsărit ce, bătând năvalnic, despică apa Mării Algelor precum brăzdarul unui plug uriaș, aruncând la dreapta și la stânga munți sărați încoronați de creste de spumă. Despărțite de năprasnica vijelie, care ar fi măturat piramidele ca pe niște fire de praf, apele se înălțară ca niște ziduri lichide, lăsând liber între ele un drum larg pe care puteai trece ca pe uscat; prin transparența lor puteai zări, ca în spatele unui perete gros de sticlă, monștrii marini zvârcolindu-se înspăimântați de lumina ce pogorâse asupra lor în misterul adâncurilor.

Triburile năvăliră pe această ieșire miraculoasă, torent uman revărsându-se printre două maluri abrupte de apă verde. Mișunau ca furnicile, pătând cu două milioane de puncte negre adâncul vânăt al genunii, lăsându-și urmele în nămolul răscolit doar de pânțele leviathanilor[39].

Și vântul îngrozitor sufla întruna, trecând pe deasupra capetelor evreilor, pe care i-ar fi culcat ca spicele la pământ, oprind în loc cu puterea lui

valurile ce se îngrămădeau vuind. Era răsuflarea Celui Veșnic care despica marea în două!

Înfricoșați de acest miracol, egiptenii pregetau să-i urmărească pe evrei; dar Faraonul, împins de curajul său trufaș pe care nimic nu îl putea birui, își struni caii care se cabrau și se răsturnau pe oiște *sfichiindu-i* cu biciul lui cu două curele, cu ochii injectați, cu buzele acoperite de o spumă subțire, mugind ca un leu căruia îi scapă prada. În cele din urmă îi hotărî să pătrundă pe acest drum atât de ciudat croit.

Cele șase sute de care îl urmară: ultimii israeliți, printre care se aflau Poeri, Ra'hel și Thamar, se crezură pierduți văzând că dușmanul o apucă pe aceeași cale ca și ei, dar, atunci când egiptenii intraseră bine, Moise făcu un semn: roțile carelor se desprinseră și fu o învălmășeală cumplită de cai și de războinici, izbindu-se și ciocnindu-se unul de altul; apoi munții de apă suspendați în mod miraculos se surpară și marea își închise apele, rostogolind în vârtejuri de spumă oameni, cai, care, ca firele de paie prinse în vârtoarea curentului unui fluviu.

Singur, Faraonul, plutind în cochilia carului său, trăgea, cu furia deznădejdiei, ultimele săgeți din tolba în evreii ajunși pe malul celălalt; după ce isprăvi săgețile, deja aproape înghițit de ape, doar cu brațul rămas în afară, apucă sulița și o năpusti împotriva Dumnezeului necunoscut pe care îl sfida încă din adâncul mării. Un talaz enorm se rostogoli pe țărm, luând cu el ultimele rămășițe: din gloria și din oastea Faraonului nu mai rămăsese nimic.

Pe celălalt țărm, Miriam, sora lui Aaron, exulta și cânta, acompaniindu-se la tamburină, și toate femeile Israelului îi țineau isonul bătând ritmul în pielea de colun. Două milioane de glasuri intonau imnul dezrobirii.

XVIII.

Tahoser îl așteptă în zadar pe Faraon și ajunse să domnească peste Egipt, după care în scurtă vreme muri. Fu îngropată în minunatul mormânt pregătit pentru rege, al cărui trup nu s-a mai găsit niciodată, iar istoria ei, scrisă pe papirus cu începutul capitolelor cu caractere roșii, de către Kakevu, grămatic al camerei duble a luminii și păzitor al cărților, fu așezat alături de ea sub împletitura de fâșii de pânză.

Pe cine regreta ea oare, pe Faraon sau pe Poeri? Grămaticul Kakevu nu o spune, iar doctorul Rumphius, care a tradus hieroglificele grămaticului egiptean, nu a îndrăznit să dea de unul singur un răspuns. În ceea ce îl privește pe lordul Evandale, nu a consimțit niciodată să se căsătorească,

deși era ultimul din neamul lui. Tinerele miss nu și-au putut explica răceala lui față de sexul frumos; dar, în cunoștință de cauză, nu și-ar putea oare închipui că lordul Evandale s-a îndrăgostit retrospectiv de Tahoser, fiica marelui preot Petamunof, moartă de trei mii cinci sute de ani? Există, totuși, nebunii englezești mai puțin justificate decât aceasta.

-
- [1] Mormânt săpat în stâncă.
- [2] Una dintre principalele divinități ale vechilor egipteni; zeiță a naturii fecunde și a maternității, soră și soție a lui Osiris.
- [3] Vas poros în care se răcește apa prin evaporare.
- [4] Locuitori ai statului Media, creat în secolele VIII-VII î.H. În Podișul Iranului, cu capitala la Ecbatana. Înfrânți de perși, teritoriul lor devine o provincie a Imperiului Persan.
- [5] Cambise al II-lea, rege al Persiei, fiul și succesorul lui Cyrus al II-lea cel Mare, domnește între 528 și 521 î.H., cucerește Egiptul și întemeiază aici a XXVII-a dinastie.
- [6] Situată în apropiere de Teba, localitate în care s-a construit celebrul templu închinat lui Amon, refăcut și mărit în vremea faraonului Ramses al II-lea. Ruinele lui se mai văd și astăzi.
- [7] Erou etolian din ciclul Argonauților.
- [8] Tânăr grec din Bithinia, de o mare frumusețe, sclav și apoi favorit al împăratului Hadrian.
- [9] Om preistoric din epoca cuaternarului.
- [10] Referitoare la zeița Isis, reprezentată sub forma unei femei cu coarne de vacă și cu un glob lunar pe cap.
- [11] Elemente decorative executate în relief pe un zid, care însoțesc, încadrând parțial, un alt element decorativ, cu suprafața mai mare.
- [12] A ausculta, în medicină, a ausculta zgomotele din interiorul corpului, cu urechea sau cu stetoscopul, pentru a verifica funcționarea organelor interne.
- [13] Baghetă, însemn al zeităților câmpului.
- [14] Pânză mare care acoperea teatrele sau arena circului la romani.
- [15] Motiv ornamental stilizat, sculptat sau pictat, în formă de frunze de palmier.
- [16] Maimuță africană cu botul ascuțit ca al unui câine.
- [17] Amenti desemnează apusul și locuința morților pe care vechii egipteni o plasau spre asfințit.
- [18] Piatră prețioasă a unei bijuterii pe care sunt gravate figuri sau motive decorative.
- [19] Motiv ornamental care reprezintă capul unui bou împodobit cu flori, panglici etc.
- [20] Figură heraldică în formă de T. I se mai spune și taf sau crucea Sfântului Anton.

- [21] Spălare a corpului prescrisă de unele religii orientale pentru purificarea corpului.
- [22] Vas funerar din Antichitate care avea expus pe capac un cap de om sau de animal și în care se păstrau măruntaiele morților.
- [23] Zeiță egipteană pe care grecii o vor echivala cu Afrodita, zeița frumuseții. Era reprezentată printr-o vacă sau printr-o femeie cu cap de vacă.
- [24] Bijuterie regală masivă purtată pe piept, între un pandantiv și un pieptar, de forma unui dreptunghi, care cuprindea diverse reprezentări, făcută din aur cizelat și pietre scumpe.
- [25] Cămașă lungă dintr-o țesătură foarte subțire purtată peste rochie.
- [26] Specie de măgar sălbatic.
- [27] Articulație a piciorului dinapoi al unui patruiped, situată între gambă și fluier.
- [28] Partea inferioară a antablamentului care se sprijină pe capitellurile coloanelor.
- [29] Strat orizontal de material (cărămidă, piatră etc.) care intră în zidăria unei construcții.
- [30] Lagună a litoralului egiptean despărțită de mare de o limbă de pământ pe care se înalță Alexandria.
- [31] Inflorescență în care pedunculele fiecărei flori pornesc toate din același punct și se ridică la aceeași înălțime.
- [32] Specie de arbore din Antile.
- [33] Scriere demotică, scriere cursivă simplificată folosită în Egiptul antic.
- [34] Preot care oficia un sacrificiu în Antichitate.
- [35] Material preparat din var stins amestecat cu praf de marmură și praf de cretă, folosit în decorațiile arhitectonice; un fel de marmură obținută din mortar și ipsos amestecat cu gelatină, clei și coloranți.
- [36] Siclu, shekel, monedă la vechii evrei.
- [37] Rozasă, roză, ornament arhitectural în formă de trandafir, de stea.
- [38] Element ornamental în formă de dinte.
- [39] Monstru marin fabulos, despre care vorbește Biblia în Cartea lui Iov.

Table of Contents

[\[1\]](#)

[\[2\]](#)

[PROLOG](#)

[I.](#)

[II.](#)

[III.](#)

[IV.](#)

[V.](#)

[VI.](#)

[VII.](#)

[VIII.](#)

[IX.](#)

[X.](#)

[XI.](#)

[XII.](#)

[XIII.](#)

[XIV.](#)

[XV.](#)

[XVI.](#)

[XVII.](#)

[XVIII.](#)

[\[3\]](#)

[\[4\]](#)

[\[5\]](#)

[\[6\]](#)

[\[7\]](#)

[\[8\]](#)

[\[9\]](#)

[\[10\]](#)

[\[11\]](#)

[\[12\]](#)

[\[13\]](#)

[\[14\]](#)

[[15](#)]
[[16](#)]
[[17](#)]
[[18](#)]
[[19](#)]
[[20](#)]
[[21](#)]
[[22](#)]
[[23](#)]
[[24](#)]
[[25](#)]
[[26](#)]
[[27](#)]
[[28](#)]
[[29](#)]
[[30](#)]
[[31](#)]